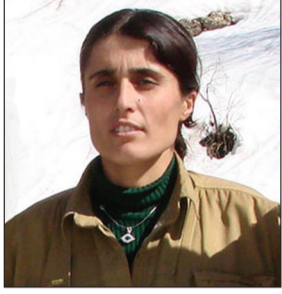

Kenê Gulbiharê

Kurdi • sayfa 9

En Güzel Cümle

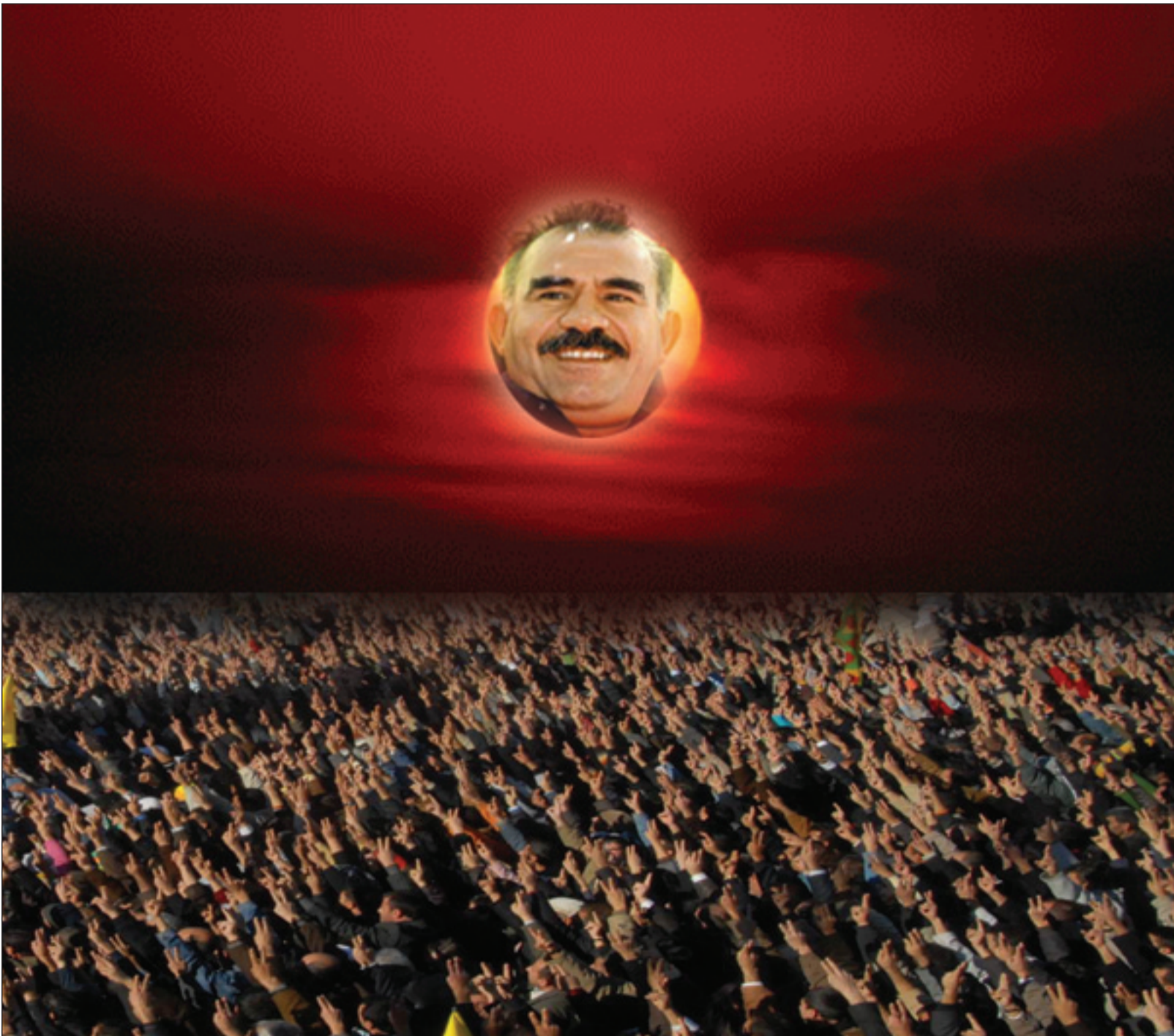
Kültür-Sanat • rûpel 13

Kaçarken
Yanıma Bir Tek
Tarağımı
Almışım

Yaşam • sayfa 19

'Kadının Özgürlük Değerlerine Darbe Vurulmak İsteniyor'

**FARKLI SALDIRILAR
GELİŞİRSE SAVAŞIN
DÜZEYİ DE FARKLILAŞIR**

15 Şubat uluslararası komplonun yaklaşan yıldönümü dolayısıyla geçen bir yıl içerisinde AKP hükümetinin geliştirdiği konseptleri, yürütülen siyaset karşısında Kürt Kadın Hareketinin sergilediği duruşu ve hareket olarak kendilerinin ileriye yönelik hedeflerini KJB Yürütme Üyesi Elif Pazarçık değerlendirdi.

sayfa 3

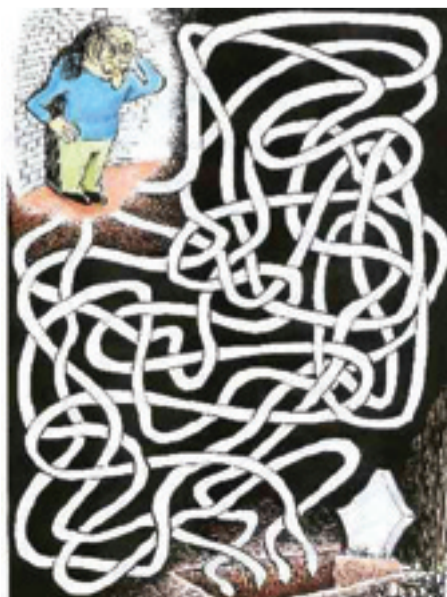
**KÜRTLER SÜREKLİLİĞİ
OLAN KİTLESEL BİR
TRAVMA YAŞIYOR**

Dr. Işık Işcanlı, son dönemlerde özellikle Avrupa'da yaşanan kadın katliamlarının sebeplerine ilişkin çarpıcı yorumlar getiriyor. Işcanlı, Kürtlerin de üç boyutlu bir travmayı birarada yaşadıklarına dikkat çekiyor.

sayfa 4

newaya *Şin*

Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'ın uluslararası bir komplo ile Kenya'da yakalanarak, Türkiye Devletine teslim edilmesinin üzerinden bir yıl daha geçti. Kürt halkı tarihine kara bir gün olarak geçen 15 Şubat ardından, uluslararası güçler Kürtler üzerindeki imha, inkar ve asimilasyon politikalarına daha fazla hız vererek yürütmeye devam ettiler. **Sayfa 3**

✓ 'Jin Jiyan e Jiyanê Nekuje' ... /Gündem sayfa 5

✓ Şiddete Karşı Dişil Zihniyeti ... /Dosya sayfa 6

✓ Utamara 2008 Yılına Genç ... /Yeni Kuşak sayfa 7

✓ Ben Met Sozdar Opnieuw Geboren /Dutch sayfa 12

✓ Doğunun Kızı Butto'nun ... /Kültür-Sanat sayfa 14

✓ Nuh'un Gemisinin Sırrını ... /Ekoloji sayfa 16

✓ Pnömonok Hastalıklar /Sağlık sayfa 17

Vücudumuzda 24 Saatte Neler Oluyor

Bedenimiz 24 saatlik sürede hangi faaliyetleri yapıyor...

İnsanoğlu 24 saatte tam 24 kez değişiyor. Ruh hali, vücut ısısı, tansiyon, kalp atışı, hormonlar sürekli uğraş halinde oluyor. Biyologlar, doktorlar ve farmakologlar bu olağanüstü duruma "Kronobioloji" adını veriyorlar.

İşte bedenim 24 saatlik faaliyet raporu.

06.00: Kortizon salgılamasıyla organizma uyanıyor. Bu uyanma vücut için kendini yavaşca kalkmaya hazırlama işareti. Metabolizma hareketleniyor, günün işleri için enerji ve protein hizmete hazır oluyor.

07.00: Vücut hâlâ zayıf. Spor yapmaktan kaçınım. Kalbe ve dolaşıma gereksiz yüklenirsiniz. Spor yerine kahvaltı edin, sindirim bu saatte mükemmel çalışıyor.

08.00: Libidonun en yüksek olduğu saat. Fazla miktarda hormon salgılanıyor. Sigara tiryakileri için de durum aynı. Kahvaltı sigarası damarları her zamankinden daha fazla çok daraltıyor.

09.00: Vücudun dinç, kuvvetli olduğu saat. Herhangi bir hastalık için iğne olacaksınız bu en doğru zaman. İğnenin ateş ve şişme gibi yan etkileri ender olarak görülüyor, vücut röntgen ışınlarına karşı daha dirençli oluyor.

10.00: Organizmanın kendine gelme, 'ben burdayım' deme saati. Fazla enerjik, vücut en yüksek ısı seviyesinde. Verimliliğimiz de öyle. 'Kısa süre

belleği' iyi durumda. Bir önemli ayrıntı: 10.00 ile 12.00 arası enfarktüs olaylarına sık rastlanıyor.

Hızır cevaplık saat

11.00: Vücudun tam formunda olduğu, verimli olmaya programlı bir saat. Kalp ve dolaşım o kadar zinde ki yapılan muayenelerde kalpteki bir bozukluk gözden kaçabilir. Hızır cevaplık tavan yapar, özellikle hesap işleri, matematik ödevleri rahat ve iyi bir şekilde, zorlanmadan çözülür.

12.00: Dinlenme saati. Dikkat azalıyor ve insanı uyku basıyor. Midedeki asit miktarı fazlalaşmış, beyindeki kan akımı azalıyor. Zira kan sindirim organlarını desteklemesi için mide tarafından kullanılıyor. Öğle uykusu uyuyabilen kişilerde istatistiklere göre enfarktüs %30 oranında az rastlanıyor.

13.00: Vücut formdan düşüyor. Verimlilik gün ortalamasının %20 aşağısına iniyor. Bütün organlar en alt düzeyde çalışıyor, sadece safra öğle yemeğini hazmetme faaliyeti gösteriyor.

14.00: Bitkin oluruz. Çünkü tansiyon ve hormon düzeyi düşüyor. Diş doktorundan korkanlar için en uygun randevu saati. Çünkü bu saatte acı az hissediliyor. Lokal anestezi uzun süre devam ediyor (30 dk.).

Hoş geldin enerji

15.00: Enerji geri geliyor,

bellek tam formunda. İkinci verimlilik dönemi başlıyor ama sabahkinden az.

16.00: Spor için en iyi saat. Tansiyon ve dolaşım çok iyi durumda.

17.00: Organların faaliyeti üst düzeye çıkıyor. Kuvvet artıyor, oksijen harcıyor, böbrekler ve mesane çok çalışıyor. Tırnaklar ve saçın en çabuk uzadığı zaman. Midedeki asit

tehlikeli olabiliyorlar. Anti-depresanların tesiri de bu saatte daha fazla.

20.00: Karaciğerdeki yağ düzeyi düşüyor ve kirli kan kalbe her zamankinden daha fazla akıyor. Alerjisi olanlar ve astımlılar ilaçlarını bu saatte almali. Etkisi hemen görülüyor. Antibiyotikler de az dozda alınsa bile etkileri en üst düzeyde oluyor.

miktarı fazlalaşıyor. 17.00'ye doğru mide kanaması geçirme riski artıyor.

18.00: Akşam yemeği için ideal saat. Pankreas bu saatte özellikle aktif.

19.00: Kan basıncı ve nabız tembelleşiyor. Bu nedenle kan basıncı düşüren ilaçlara dikkat,

Yemeği Kesiyoruz

21.00: Sindirim organlarının günlük görevi sona eriyor. Gelen herşey midede sabaha kadar hazmedilmeden kalıyor ve bu çok tehlikeli. Kalan yemekler bağırsak sahasındaki mukozaya hücum ediyor.

22.00: Vücudun polisi akyu-

varlar aktif hale geliyor. Sigara içenler dikkat! Bu saatte sonra vücut nikotin gibi zehirleri çok zor atıyor.

23.00: Organizma gün boyunca aktif faaliyet gösteren stres hormonunun salgılanmasını durduruyor. Sakinleşip, rahatlıyoruz.

Tatlı Rüyalarda

24.00: Uyurken deri hücreleri durmadan çalışıyor, gündüz olduğundan daha sık bölünüyor. İlk rüya safhası, yarım saat içinde rüya görmeye başlıyoruz.

01.00: Verim en alt düzeyde. Bu saatte çalışanlar hata yapabiliyor, dikkat azalıyor, çünkü vücut kendini uyumaya programlıyor.

02.00: Araba kullananlar dikkat: görme zayıflıyor, tepkiler yavaşlıyor, kazalar bu saatte çok oluyor.

03.00: Bedenin de ruhun da en karanlık safhası. Melatonin hormonunun salgılanması tembel ve kararsız yapıyor. İntihar edenlerin sayısı fazlalaşıyor.

04.00: Stres hormonundan enerji kazanıyoruz. Enfarktüs krizleri saat 04.00 ile 06.00 arasında çok oluyor; çünkü kan basıncı oldukça yükselip, damarlar geriliyor. Doğum yapma olasılığının en yüksek saati.

05.00: Erkeklik hormonu salgılanması artıyor. Strese hormonu bizi faaliyete geçiriyor ve gündüz değerinin tam 6 katına çıkıyor. Vücudumuz harekete geçiyor kaybolan enerji yeniden geri geliyor.

www.saglikbilgisi.gen

Dünyadaki Diller Bir Bir Yok Oluyor

Nepal'de Dura dilini konuşan son kişi olduğu tahmin edilen kadının da ölmesi halinde, dünyadaki dillerden biri daha eksilecek.

Nepalli dil bilimciler 82 yaşındaki Soma Devi ölmeden bu dili kayda geçirmek için kolları sıvadılar. Ancak Dura dili ve folklorunun zengin bir kaynağı olan yaşlı kadın yarı sağır, kör ve sağlığı kötü durumda.

Doktora çalışması çerçevesinde bu dilin 2300 kelimesini bir araya getiren Ke-

dar Bilaş Nagila, yaşlı kadın ölürse Dura dilinin ebediyen ortadan kalkabileceğini söyledi.

Nagila, Katmandu yakınlarındaki Duradanda köyünde yaşayan kadının bu dili konuştuğu tek kişi olan yakın köyden bir kadının da geçen Ağustos'ta öldüğünü anlattı.

Soma Devi, artık arkadaşları ve ailesiyle Nepal veya Gurung dilinde konuşarak iletişim kuruyor.

Nagila, Soma Devi'yi tedavi için Katmandu'ya götürmeyi ve Tibet-Burma dil ailesine ait bu dilin sözlüğünü ve gramerini hazırlamayı planlıyor.

Bazı dil uzmanlarına göre, her iki haftada bir, dünyadaki 6500 kadar dilden biri yok oluyor.

netgazete.com

Bilimde Şok Gelişme

Amerikalı bilim insanları, ölü farelerden alınan kalpleri yeniden çalıştırdı.

Amerikalı bilim insanları, ölü farelerden alınan kalpleri, laboratuvar ortamında nakledilen kalp hücreleri yardımıyla yeniden çalıştırmayı başardı.

Minnesota Üniversitesi'nden Dr. Doris Taylor, bu deneyin başarısının, bedene uyum sağlayacak organlar üretilmesi çalışmalarını için umut verici olduğunu söyledi.

"Nature Medicine" dergisinde yayınlanan araştırmanın, hastalara nakledilmek üzere kök hücrelerden organ üretilmesi çalışmaları için yeni bir açılım olacağı belirtiliyor.

Araştırmayı yöneten Taylor ve ekibi, ölü farelerin kalplerinden, varolan tüm hücreleri temel kolajen yapıyı bozmadan "yıkadılar". Geride kalan jela-tin benzeri temel yapıya, yeni doğmuş farelerin kalp hücrelerini enjekte eden uzmanlar, bu karışımı besleyici bir solüsyonun içinde "gelişmeye" bıraktı.

Dört gün sonra aşılansın kalplerin "büzülme" hareketi yapmaya başladıkları gözlemlendi.

Araştırmacıların, bu büzül-

meleri koordine etmek için bir kalp pili kullandıkları, 8 gün sonra kalplerin "pompalama" işlemi yapmaya başladıkları belirtildi.

Taylor, aldıkları organlardan tüm hücreleri "yıkayarak" ayıkladıklarını, sonuçta ellerinde "hayalet bir doku" kaldığını söyledi. Bu yapı iskeletinin, "kolajen, fibronektin ve laminin" içerdiği belirtildi. Bu "iskeletleri" yeniden çalıştırabilmek içinse, daha iyi işlev göreceği düşünülen henüz olgunlaşmamış hücrelerin kullanıldığı kaydedildi.

Geçen ay bir İngiliz araştırma ekibi, kök hücrelerden, bir kalp yaması için kullanılacak olgun, "atan" kalp hücreleri üretmeyi başardıklarını açıklamıştı.

Minnesota'daki araştırmacıların, yeni bir yaklaşım benimzedikleri belirtiliyor.

Ekibin lideri Taylor, "doğanın, en mükemmel yapı iskeletini ürettiğini farkettilerini" belirterek, laboratuvar ortamında doğaya gerekli malzemeleri sağlayıp yolundan çekilmenin

mümkün olup olmadığını denediklerini kaydetti.

Uzmanların, gelecek aşamalarda bir domuz ya da kavadardan alınmış "yapı iskeletine" kök hücreler enjekte ederek işlev gören organlar üretmeyi amaçladıkları belirtiliyor.

Araştırma ekibinin, deneyi fare ve domuz kalpleri üzerinde uyguladıkları ancak yalnızca farelerde başarıya ulaştıkları ifade edildi.

Başlangıç olarak tanımlanan bu araştırmanın, bir donör kalbin "iskeletinde" kök hücrelerin gelişebileceğini gösterdiği ve bu nedenle çok önemli bir adım olduğu kaydediliyor.

internethaber

newaya *Şin*

'Farklı Saldırıları Gelişirse Savaşın Düzeyi De Farklılaşır'

Uluslararası kompunun üzerinden geçen her yıl Kürt halkı açısından zorlu yıllar oldu, ama 2007 yılı geçen yılların arasında en zorlu olanıydı demek, belki de daha yerinde olur. Çünkü 2007 yılının Mart ayı başlarında Sayın Öcalan'ın avukatları İtalya'nın Roma şehrinde bir basın açıklaması yaparak Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'ın bulunduğu İmralı Adası'nda sistematik zehirlenmeye maruz kaldıklarını açıkladılar.

Bunun üzerine harekete geçen Kürt halkı, yaşamından kaygı duyduğu Sayın Abdullah Öcalan'ın şahsında tüm Kürtler ve örgütlü güçleri üzerinden uygulanmak istenen imha ve inkar politikalarının önünü almaya çalıştı.

Her yıl ve imha konseptleri üzerinden devam ettirilen uluslararası komplo karşısında Kürt halkının barış elini uzatmaktan geri durmadı. "Her savaşın bir barışı vardır" gerçeğinden yola çıkarak, Kürt Halkı da bu savaşı onurlu bir barış mücadelesiyle geliştirmek istiyor. Son aylarda geliştirilen "Êdî Bes e Hamlesi"nin tek bir amacı var; o da onurlu bir barışın geliştirilmesidir.

Her yıl uluslararası kompoyu protesto etmek amacıyla her yıl olduğu gibi, bu yıl da Kürt halkı ve dostları 16 Şubat'ta Fransa'nın Strasbourg şehrinde biraraya gelecek.

Geçen bir yılın Kürt kadını açısından da büyük bir anlamı var. Hem geliştirdiği direniş hem de ulaşmak istediği demokratik bir yaşam modeli var. Geçen bir yılın uluslararası komplo değerlendirmesini KJB Yönetim Üyesi Elif Pazarçık siz değerli okuyucularımız için yaptı.

Kürt kadınları sadece siyasal çalışmalar yürütmüyor, bunun yanı sıra topluma hakim olan pek çok sosyal sorunun çözümüne ilişkin de yürüttüğü çalışmalar var. Geçtiğimiz aylarda Kürt kadınlarının ortak kararıyla "Jin Jiyan e Jiyanê Nekuje" sloganıyla yürütülen bir kampanya çalışması oldu. Kampanyanın şimdiye kadar geçen zaman dilimi içerisinde hangi araç ve aktivitelerle yürütüldüğü, yine ortaya çıkan sonuçlara ilişkin Kürt Kadın Barış Bürosu Yönetim Üyelerinden Songül Karabulut, muhabirimizin kampanyaya ilişkin yönelttiği soruları cevapladı.

2007 yılı katledilen kadınların sayısında bir azalmanın değil, aksine artışın görüldüğü bir yıl oldu. Toplumsal cinsiyetçiliğin ne düzeyde olduğunun göstergesi olan katliam olaylarının Avrupa'da artış göstermesi kaygı verici. Konu hakkında Dr. Işık İşcanlı'dan görüşler olarak, bir kez daha bu biçimiyle işlemek önemli oldu.

Bu sayımızın yaşam sayfasında zorla evlendirilmek istenen genç bir kadının yaşama mücadelesini konu alan yazıya yer verdik. Şunu biliyoruz ki dünyanın neresinde, hangi ülke ve hangi kimlik aidiyetleriyle yaşarsa yaşasın, pek çok kadın aynı durumla karşı karşıya gelmektedir. Belki de siz okuyucularımız arasında da vardır. Hatta yazıyı okurken kendinizi de görebilirsiniz. Bundandır ki yazının sizin de dikkatinizi çekeceğini biliyoruz.

Bu ayki kültür sayfalarımızda şu anda hala cezaevinde bulunan Selver Yıldırım'ın daracık mekanda her şeye rağmen varolan umut ve morali işlediği edebi yazıyı sizlerle paylaşmaktan büyük bir heyecan duyacağımızı bilerek yayınlıyoruz. Kadın yaşadığı acıları nasıl yaşam gücüne dönüştürebilir? Acılara dayanma gücünü hangi araçları kullanarak yapabilir? Bu soruların cevabını yine kültür sayfasında tiyatro üzerine yayınlanan yazıda bulacağınızı düşünüyoruz.

Bu sayımızda sadece yaşanan sorunları sizlere aktaran haber ve yazılar yok tabii ki. Aynı zamanda sorunlara karşı mücadeleyi yansıtan gelişmelere de yer verdik. Bunlardan biri AF örgütünün tek okuma yazma bilmeyen üyesinin yaşamına yer verdiğimiz gazetemizin son sayfa içeriğidir.

Kadının katledilmediği, her türlü şiddet ve baskının olmadığı daha demokratik bir yaşam umuduyla hoşçakalın!

15 Şubat, uluslararası komplo ile Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'ın TC devletine teslim edildiği gündür. Uluslararası kompunun yaklaşan yıldönümü dolayısıyla KJB Yürütme Üyesi Elif Pazarçık'a sorular yönelttik.

Geçen bir yıl içerisinde uluslararası komplo hangi konseptlerle yürütüldü?

2007 yılında askeri, siyasi, ekonomik her alanda çok kapsamlı bir saldırı konseptiyle gelindi. Uluslararası kompunun yeni bir aşaması olarak Önderliğe, halka, harekete karşı topyekün bir saldırı yürütüldü. Önderliğimiz üzerindeki siyasal, sosyal, ruhsal ve psikolojik imhayı esas alan devlet politikaları daha öncede görülen uygulamalardı. Ancak bu kez fiziksel varlığına da kastedildiğini öğrendik. Bu gerçek açığa çıktıktan sonra halkımız, siyasi iradesi olarak kabul ettiği Reber APO'ya karşı geliştirilen bu saldırıyı kabul etmediğini net bir biçimde ortaya koydu. Özellikle Avrupa'da yaşayan yurtsever halkımız buna karşı sahiplenme ve direniş refleksini, fedaice bir duruş içerisinde ortaya koydu. Avrupa'da başlatılan ölüm orucu ardından CPT, Önderliğimizin tutuklu bulunduğu İmralı Adası'na gitti. Ancak bu konuda halkımızı oyalamaya çalıştı ve hala yaptığı analizlerin sonuçlarını kamuoyuna resmi bir biçimde açıklamış değil. Bir kez daha ortaya çıktı ki CPT de uluslararası kompunun tarafı konumundadır. Bunun karşısında başta halkımız olmak üzere tüm gerilla güçleri olarak çok ciddi kaygılar taşıyoruz.

Yürütülen siyaset karşısında Kürt Kadın Hareketi nasıl bir duruş sergiledi?

Kadın Hareketi olarak Önderliğimizin yaşamını güvenceye almak, bu tehlikeyi bertaraf etmek için yoğun bir süreç başlatıldı. Geline aşamada "Êdî Bes e" hamesiyle yeni bir süreç başlatıldı. Şüphesiz Önderliğimizin zehirlenmesine ilişkin Kürt Kadınları her tarafta yoğun bir serhildan sürecini başlattı ve bu hala devam ediyor. Yine meşru savunma alanındaki kadın gerillalar olarak yoğun bir direniş ruhuyla sürece katılım gerçekleşti. Geçirdiğimiz yıl içerisinde Türk ve İran devletlerinin gerçekleştirdikleri sayısız askeri operasyon karşısında YJA-Star güçlerimiz meşru savunma temelinde birçok eylem gerçekleştirdiler. Kadın Hareketimiz, Türk Devletinin güneye operasyon teskeresini TBMM'den alması ardından gelişen saldırılar karşısında da net bir şekilde direnişçi bir tutum içerisinde oldu. Operasyonun ruhsal, psikolojik ve askeri yanlarını hesaplayarak, kendisini bu duruma göre örgütledi. Gerçekleşen operasyon ardından, ABD ve Türk devletinin geliştirdiği tasfiye etme, marjinalleştirme ve teslim alma planlarına karşı büyük bir netlik içerisinde mücadeleyi yükseltme kararlılığını ortaya koydu. Türk devletinin son günlerde tekrar gündemleştirdiği yeni pişmanlık yasalarını büyük bir öfkeyle lanetledi. Çünkü Kadın Özgürlük Hareketimiz, özgürlük arayışından pişmanlık duyacak bir hareket değildir. Özgürlüğe soyunmuş, özgürlük yolunda yol almış, bu uğurda canını ortaya koymuş, paha biçilmez bedeller ödemiş olan bir hareketten bunu beklemek büyük bir hayaldir zaten.

Önderliğimizin içinde olduğu yavaşmsal tehlike karşısında kadın hareketinin Edî Bes e' hamesine daha aktif, kitlesel katılım göstermesi gerekmektedir. Öncelikle Önderliğimizin tedavisi ve İmralı koşullarının değiştirilmesi yapılabilecek en acil önlemlerden biridir. Devlet bunu engellemek için elinden gelen her şeyi yapıyor. Bizleri Önderlik merkezli gündemimizden uzaklaştırmak, gündemimizi saptırmak için başta medyaya olmak üzere toplumu manipüle etme çabalarını üst boyuta çıkarmıştır. Büyükanın, 'onlara şimdiye kadar yaşamadıkları büyüklükte bir acı yaşatacağız' sözü Önderliğimiz için kastedildiği açıktır. En büyük acımız elbette ki Önderliğimizdir. Bu düzeyde farklı saldırılar gelişirse savaşın düzeyi de çok farklılaşacaktır. Bu Ortadoğu'yu da saracak bir gelişme olacaktır. İşte böylesi bir tehlikeyle yüz yüzeyiz. Onun için en acil olan CPT'nin bu raporu açıklaması ve Önderliğimize yönelik yapılan zehirlenmenin düzeyi neyse tıbbi bir müdahaleyi yapması ve içinde bulunduğu koşulların değiştirilmesi gerekiyor.

AKP'nin topluma, dolayısıyla kadına karşı yürüttüğü siyaseti nasıl değerlendiriyorsunuz?

AKP'nin temsil ettiği ılımlı İslam projesinin kadına kaybettirdikleri ve kaybettirecekleri her geçen gün daha fazla açığa çıkmaktadır. AKP, Kürdistan'da kadın özgürlük hareketimizin mirasını ele geçirme, içini boşaltma ve kadınları köleleştiren en büyük kurumlardan olan aile ve evlilikleri yeniden meşrulaştırma çabasındadır. Bu şekilde kadınları evlerde kendi kaderine bırakmanın politikasını gütmektedir. Kadın sorununu türban meselesine indirgeyerek kadın özgürlük sorununu çarpıtmaktadır. AKP özellikle Kürdistan'daki toplumsal dokunun parçalanmasında, yozlaştırılmasında en fazla kadınları kullanmaktadır. Özellikle kirli savaş yöntemleri ile Kürt gençlerini onursuzca ajanlaştırma ağı içine çekerek hareketimizi içerden çökertme planları peşine düşmektedir.

Aşk ve sevgi adına kurduğu tecavüz tuzaklardan tutalım, tuzağına düşürdüğü genç kızları, aile değer yargılarıyla toplumsal değer yargılarıyla tehdit etmeye kadar her türlü

düşürme yöntemini uygulamaktadır. Devlet, kullandığı bu kirli ve çirkin yöntemlerle; gençlerin özellikle de genç kızların gerillaya özgürlük amacıyla katılımını engelleyerek, özgürlük değerlerine darbe indirmeyi amaçlamaktadır. Bu çirkin oyunda nasılsa devletin kaybedeceği bir şey yoktur. Özgürlük arayışında olan Kürt gençlerini, yine özgürlük savaşı veren Kürt özgürlük savaşçılarına karşı birer silah olarak kullanmaya çalışmaktadır.

Özellikle de genç kızlara karşı geliştirilen bu çirkin tuzakları Kadın Özgürlük Hareketimiz, birer kadın cinayeti olarak değerlendirmektedir. Devletin ve ordunun kadını vurma taktiği, kadını vurma taktiği olarak değerlendirilmektedir. Devletin, tuzağına düşürdüğü genç kızların, yaşam arayışı, yaşam umudu ve yaşam zemini bırakılmamaktadır. Genç kızlar üzerinde, ordunun bütün erkeksiliği kullanılmaktadır. Devlet; Kürt halkına karşı askeri, siyasi, kültürel, ekonomik açıdan yürüttüğü savaş ve katliam konseptinin içine cinselliği de bir savaş silahı olarak yerleştiriyor. Kürt gençlerini kültürel ve ahlaki yozlaşmaya sürüklemek politikası bilinmektedir. Ancak ajanlaştırdığı genç kızlara bizzat kendi özel savaş elemanlarının erkekliliğini ve cinselliğini birer savaş silahı olarak kullanması, hem halkımız hem de hareketimiz açısından

dan kabul edilmemekte, büyük bir öfkeyle lanetlenmektedir. Kadın hareketimizin sahip olduğu ideolojik ve örgütsel duruştaki netliğinin, bu türden ajanlaştırılan kişiliklerin hemen deşifre olmasında rolü büyük olmuştur. Hareketimizin yaşam ortamına hakim

olan kadının özgür yaşam kültürü ve kabul red ölçüleri, kadın özünden uzaklaşan bu tür muğlak duruşlara yaşam fırsatı tanımamaktadır.

2008'deki hedefleriniz konusunda neler belirtebilirsiniz?

En temel hedef ve görevimiz Önderliğimizin içinde bulunduğu koşulların ve sağlığı üzerinde tehlike oluşturan tehditlerden ortadan kaldırılmasına dönük olacaktır. Konfederalizm sistemine derinlik kazandırılması ve demokratik özerklik projesinin pratikleşmesinde mücadelemizin geliştirilmesini hedeflemekteyiz. Yine onurlu bir barışın gelişmesi için Beritan çizgisinde direniş ve mücadele kesintisiz yürütülecektir. Dayatılan inkar ve imha politikası karşısında demokratik ulusal birliğin sağlanmasında ve geliştirilmesinde kadın hareketi olarak üzerimize düşen sorumluluk ve çalışma esas alınacaktır. Yine toplumsal cinsiyete karşı yoğun bir ideolojik mücadele yürütmek temel mücadelemiz olacaktır.

Lorin Adar

Kadına dair

Esra Çiftçi

Bedenimiz Bizimdir

2008'e girdiğimiz ilk dakikalarda Taksim'de tacize maruz kalan turist kadınların haberi ile irkildik. Hoş, son zamanlarda Türkiye'de her yılbaşı taciz sahnelerine maruz kalıyoruz.

Taciz sadece yılbaşının korkusu değil elbette. Kadının yüzyıllardır yaşadığı bir şiddet. Ama yılbaşlarında, alkolün de etkisiyle tüm hormonları sapkınlik üzerine yoğunlaşan bu erkeklerin nasıl salyalar akıtarak kadınlara taciz uyguladıklarını televizyonlardan dehşetle izledik. Geçen yıl da turist bir kadının iç çamaşırlarını nasıl parçaladıklarını içimiz acıyarak izlemiştik. Kadıncağz kendini bu sapkınlardan kurtarmak için direğe tırmanıyordu, aşağıda adamlar o çirkin kahkahalarıyla, hoplayıp zıplayarak kadını taciz ediyordu.

Sonraki tartışmalar daha da trajik-komikti; "kadın hak etmişti. Çünkü mini etek giymişti", "kadın kısmının o saatte ne işi var Taksim'de?" diyenler de az değildi hani. "Kadın kuyruğunu sallarsa olacağı buydu" diye medyada da az okumadık. Zaten hep söylerim: Bu kuyruk sadece kadınlarda var ve bu kuyruğu sadece erkekler görüyor diye. İşin daha trajik-komik olanı, bu tür taciz olaylarına karşı doğru dürtüst bir yasa da yok. Taksimde turist iki kadına cinsel saldırı uygulayan bu adamları, polis "şikayet olmadı" gerekçesi ile 57 YTL para cezası vererek serbest bıraktı. Şüphesiz bu da yeni saldırıların önünü açacaktır. Bu tür uygulamaların caydırıcı olması için daha ağır cezaların uygulanması gerekiyor.

Saldırıya uğrayan kadın, yabancı olduğu bu ülkede şikayette bulunmuyor, bulunamıyor. İstanbul Valiliğinin "önemli bir durum yok. Taksim'de yaşanan talihsiz bir olay" diye aktardığı durum yargıya taşınmıyor ve sonuç yine hiçbirimizi şaşırtmıyor. Çünkü kadınların özellikle bu tür saldırılarda şikayette bulunamadığı hususunun göz ardı edildiği Türk Ceza Kanununda bu fiil, "vücuda organ veya bir cisim sokulması suretiyle işlenmesi" dışında şikayete tabi tutularak cinsel saldırı suçu failleri cezalandırılmıyor. Yani böyle saçma bir yasa altında kadınlar ne kadar güvenli, o da tartışılır.

Olay münferit gibi gözükse de bunun tekil bir olay olmadığı, sorumluların kendilerini kadın ve kadın bedeninin sahibi sanan erkek egemen anlayışın da ta kendisidir. İnsanlıktan nasibini almamış bu çapulcuların özellikle yabancı kadınlara saldırması da ayrı bir tartışma. "Ne de olsa bizden değil" hesabı... Yılbaşında taciz uygulayan erkeklerin hep bir ağızdan "Türkiye, Türkiye" diye bağırması da bence Türkiye'nin utancı olmalı.

Bu tür sosyal adamlar, kendi mahallelerinde mahallenin kadınlarını, kızlarını koruyan "namus bekçileri" olarak geçinirler. Genelde sokağın başında bir dükkan önünde toplu olarak otururlar, ellerinde gazete kağıdına sarılı bira şişelerini tokuştururlar, bol acılı arabesk müzik dinlerler, bazen gaza gelip "ah ulan ahhh" diyerek kendilerini jiletlerler. İşleri güçleri pek yoktur, asalak olarak yaşarlar. Yoldan geçen kadınlara belden aşağı laf atarlar ve bundan büyük bir haz alırlar. Mahallenin kızına ise, "iyi akşamlar bacım" derler. Aslında her biri incelenmesi gereken sosyolojik vakalardır.

Kadın bedenine en büyük saldırı olan taciz ve tecavüz, bizim kaderimiz değildir, olmamalıdır da. Kadınlar yıllardır bunun mücadelesini veriyorlar. Erkek egemen sistem tarafından da desteklenen, kadını ötekileştiren anlayış karşısında, kadınların bu anlamlı çabası yeterli olmuyor. Son zamanlarda, tacize karşı mor iğne kampanyası başladı. Her hafta bir araya gelen kadınlar, seslerini duyurmaya çalışıyorlar. Kadınların mor iğne eylemini sonuna kadar destekliyorum. Madem mevcut yasalar biz kadınları görmezden geliyor, biz de bu mor iğnelere bundan sonra bize bıyık burkan, baygın baygın bakan, otobüste zorla sıkıştırılan adamlara mor iğneyi batıracağız.

Kamuoyunda bu konuda duyarlılığın oluşması, kadının bilinçlenmesi, haklarını araması ve koruması konusundaki uğraşları ve duruşları ile olur.

Bu ve benzeri olaylarda kadınların bunu kamuoyuna yansıtması önemlidir çünkü taciz kadın için bir kader değildir, olmayacaktır da...

'Kürtler Sürekliliği Olan Kitlese Bir Travma Yaşıyor'

Farklı bir ülke, farklı bir topluma adapte sorunlarına, bir de kişinin kendi yaşadığı travmalar ekleniyor. Bu da yetmezmiş gibi birçoğu ailesinden, çevresinden en çok sevdiği fertleri yitirip gelmiş. Üç travma bir arada.

2007 yılının son aylarında basına da yansıyan ikisi Belçika, ikisi Almanya olmak üzere dört kadın cinayeti yaşandı. Basına yansıyan bu olaylar, gündemden düşmeyen kadın katliamlarının Avrupa'daki yükselişine de dikkat çekiyor. Bu katliamların ortak yanı ise eşleri tarafından öldürülen kadınların olmasıdır. En son 21 Kasım'da Almanya'nın Baden şehrinde kısmen yerel basına yansıyan boşandığı eski kocası tarafından neredeyse bütün vücudu onlarca defa bıçaklanarak adeta doğranan bir olay yaşandı. Olayın mağduru üç hafta komada kaldıktan sonra doktorların yüzde otuz yaşama şansı verdiği, ancak yoğun bir yaşam mücadelesiyle herkesi şaşırtarak hayatta kalmayı başaran bir kadın... Gün geçtikçe bu tür olayları daha fazla duyuyoruz. Yaşanan her olay karşısında acaba kadın cinayetlerinde bir artış mı yaşanıyor diye sormaktan kendimizi alamadık. Ya da her zaman vardı da biz mi farkedemedik? Bunun nedenlerini Psikiyatrist Dr. Işık Işcanlı ile tartıştık.

Dr. Işcanlı'ya kadın katliamlarında bir artışın olduğu yönündeki kanıyı nasıl değerlendirdiğini ve bunun nedenlerini sorduk. Işcanlı da "gerçekten arttı mı ya da Kürtler son yıllarda popüler bir halk haline geldiği için mi basın efektif işlemeye başladı" diye sorarak, kadın katliamlarında dünya genelinde ve Kürtler'de de artışın olduğunu ve bu durumun bir kaç önemli nedeninin bulunduğunu belirtti.

Kürtler'in Avrupa'ya gelişlerinde son on yılda artışın olduğunu ortaya koyan Işcanlı, bu gelişlerin yaşanan savaşın bir ürünü olarak politik nedenlerden kaynaklandığını, geliş nedenlerinin irdelenmeden sorunun anlaşılamayacağını belirtti. Paralel olarak Avrupa devletlerinin göçmen ve mülteci politikalarını hümaniter bulmayan Işcanlı, devamlı "öyle aileler tanıyorum ki 5-6 çocuklu. On yıl kamplarda kalmışlar. Bu kamplarda yaşam koşulları korkunç. Diyeceksiniz ki Kürdistan'daki yaşam koşulları daha mı kolay. Evet. Buna göre daha kolay. Hiçbir şeyleri olmayabilir, ama kendi toprakları üzerinde en azından kendi koşullarını yaratma anlamında daha özgürler. BM sağlık teşkilatına göre sağlıklı bir insan en fazla iki yıl bu kamplarda yaşayabilir. İnsanların bu koşullarda ruhsal sorunlar yaşamaması bilime aykırıdır" dedi. Işcanlı, başka bir faktörün de Kürtlerin yaşadığı kitlese bir travma olduğunu, son 20 yıl içerisinde insanların savaşın yoğun etkilerini taşıyarak Avrupa'ya geldiklerini belirtti. Işcanlı, "Öyle insanlar var ki on yıl cazaevinde yatmış, köyleri yakılmış, her şeylerini kaybetmiş bir Kürt kitlesi var. Farklı bir ülke, farklı bir topluma adapte sorunlarına, bir de kişinin kendi yaşadığı travmalar ekleniyor. Bu da yetmezmiş gibi birçoğu ailesinden, çevresinden en çok sevdiği fertleri yitirip gelmiş. Kaybettikleri sevdiği insanların acısını bile daha ya-

şamadan Avrupa'ya gelmek zorunda kalıyorlar ve Avrupa da onları dostça karşılamıyor. Üç travma bir arada" dedi.

Bu koşullarda erkeklerin kadınlara göre ruhsal dengesinin daha çok bozulacağını belirten Işcanlı, gelen ailelerde kadınların çoğunluğunun ev hanımı olduğunu, evi geçindirmenin erkeğin sorunu olduğunu, toplumun erkeğe yüklediği yükümlülükleri belki Kürdistan'da olsa daha iyi yerine getirebildiği ama Avrupa'da bu fonksiyonları yerine getiremediğini ve kişilik olarak hiçleştiğini söyledi. Işcanlı, "Arkasında birçok sorunu bırakıp gelmiş. Bu insanlardan çok dengeli bir yaşam beklemek zaten gerçekçi değil. Üstelik bu bunalım ortamında eğer kadın da artık dayanamayıp 'ben de ayrılmak istiyorum' diyorsa, ya da farklı şekilde karşı çıkıyorsa bardağı taşıran son damla oluyor ve bu tür erkekler kadınlara öldürüyor. Bu sadece Kürtlere mahsus bir olay da değil. Ama Kürtler'deki bütün objektif verileri bir araya getirdiğinizde daha çok yaşanma ihtimali doğuyor. Elimizde istatistiksel veriler yok, ama mevcut veriler 'Kürtler'de daha fazla yaşanıyor' u da gösteriyor" dedi.

Medyanın bu konuda abartılı ve bilinçli bir çarpıtma içerisinde olduğunu düşünen Işcanlı, dünyanın her tarafında bu tür cinayetlerin işlendiğini, ancak onlarda "töre" ya da "namus" cinayeti olarak verilmemesi, ya erkeğin bunalıma girdiği ya da cinnet geçirdiği biçiminde ele alındığını, genelde de devletin sosyal kurumlarının, aile hekimliğinin sorumlu görüldüğünü belirtti. Işcanlı, Kürtler'de olduğu zaman bunu "Kürtler'in töresidir" biçiminde ele alındığını, iki sene önce sine kadar eşlerini öldüren yabancı erkekler cezai indirim uygulandığını, "adettir, töredir" diye meşru görüldüğünü, bir mahkemede karşı çıktığı için cezai indirimin yeni kalktığını ve bütün bu faktörlerin de teşvik edici olduğunu belirtti.

'Kürtler'de işlenen cinayetlerde farklı yönler görüyor musunuz' diye sordüğümüzda ise "ben bir farklılık görmüyorum. Kürtler'e karşı kullanılan ve Kürtler'i dünyadan izole etmenin bir parçası olarak ele alıyorum" diyen Işcanlı, belki çok politize olmuş bir görüş tarzı olarak değerlendirileceğini de belirtti.

Kürtler'de aile meclislerinin var olduğu ve ölüm kararları verdiğine dair basından duyduğu haberlerin olduğunu, Van'da 15 yaşında hamile kalan bir genç kızın, kardeşi tarafından öldürüldüğünü, bu örneğin farklı değerlendirileceğini ancak, dünyada da bu tür olayların sıkça yaşandığını ve bir şekilde aileleri tarafından sorunların çözüldüğünü ifade eden Işcanlı, "bu durum müslüman toplumlarda, Afrika'da halen varlığını koruyan bir sorun. Kaynağını temel ahlak ölçüsü olarak kadının bekaret sorunundan alan bu durum yakın zamana kadar tüm dünyada yaşanıyor.

Dr. Işık Işcanlı

Ancak bu tür olgular, toplumların sosyal ve ekonomik gelişmişlik düzeyiyle ilgili bir olaydır" dedi.

Işcanlı devamla, "Kürtler korkunç bir şiddet sarmalında yaşıyorlar. Kürtler'i diğer uluslardan ayıran bir özellik de budur. Şiddet içinde büyüyenler, zamanla kendini şiddeti uygulayan ile özdeşleştirdiği genel kabul gören bir teoridir. Bu nedenle Kürtler'in de şiddet uygulayabileceği, içinde yaşadıkları şiddet sarmalının sürekliliği de dikkate alınarak diğer toplumlara nazaran, görece fazla olabileceği düşünülebilir" dedi. Sürekli şiddet görme olayının Kürtler'de bir takım patolojik davranışlara yol açabileceğini vurgulayan Işcanlı, bunun medya tarafından 'Kürtler'in insani değerleri yoktur, kendi çocuklarını öldürüyorlar' noktasına getirilmesinin aslında bir ulusu aşağılamanın konsepti olarak görülmesi gerektiğini belirtti.

"İnsan olarak rehabilite edilecek sorunlarımız var, savaş travmalarını ele almamız gerekiyor" diyen Işcanlı, "oturduğunuz yer bombalanıyor, yerle bir ediliyor, çoluk çocuğunuzu alıp kaçmak zorunda kalıyorsunuz ve yaşamak için geride sevdiğiniz cesedini bırakıyorsunuz. On yıl kampta kalıyorsunuz ve topluma uyum sağlamasını istiyorsunuz. İnsan, kendisiyle uyum içinde olmak ki toplumla da uyum içinde olabilsin. Acı geçmişiyle barışabileceği süreci diyoruz buna. Hem Kürdistan'da hem de Avrupa'da Kürtler'in kendilerinin kurabileceği ve çalışanlarının çoğunlukla Kürt olacağı rehabilitasyon merkezlerine ihtiyaç vardır" dedi. Bu merkezlerle birlikte; Kürt basın yayın organlarına çok iş düşüğünü belirten Işcanlı; bu amaçla eğitici programlar yapılmasının önemini vurguladı. Kürt medya ve kurumlarının bu yönlü eğitici etkinliklerle halka büyük katkı sunacağını belirten Işcanlı konuşmalarını şu sözlerle sürdürdü: "Maalesef çok güçlü kurumlarımız yok. Sosyal merkezli çalışmalar yapılmalı. Kürtler'in siyasal talepleri öncelikli olabilir ama yaşam devam ediyor. Sosyal sorunlara da aynı oranda öncelik verilmeli ve çözüm arayışları geliştirilmeli. Biri diğerine feda edilmemelidir. İkisi arasında dinamik bir bağ vardır. Sosyal olarak gelişmiş bir toplum, güçlü bir kurtuluş mücadelesinin teminatıdır".

'Jin Jiyan e Jiyanê Nekuje' Kampanyasında Yeni Aşama

Kadın katliamları tabii ki bir sonuç. Tarihsel ve güncel nedenleri var. Her ne kadar kadın sorunları olarak ifade edilse de, bu sorunların aslında erkeğe dayalı sistemsel ve tarihsel sorunlar olmasından dolayı erkeğin dönüşümünü de bu kampanyada esas aldık.

İkincisi, toplumu dönüştürmeye yönelik çabaladık. Kürtlerin siyasal ve sosyal alanlarda öncü olarak gördüğü insanların televizyon aracılığıyla yaptıkları kısa açıklamalarla, spotlarla toplumun gündemini belirlemek istedik. Ayrıca derneklerde düzenlenen toplantılara Kürt erkeklerinin de katılmasını

önemli bir gelişmeydi.

Ayrıca kampanyanın yürütüldüğü süreç içerisinde Avrupa ülkelerinde varolan yerel kadın örgütlenmeleri de kampanyaya kendi çalışmalarlarıyla katılım gösterdiler. Bu açıdan bu kampanyanın önemli bir gelişmeyi açığa çıkardığını belirtebiliriz. Şöyle ki basın yoluyla bu kampanyadan haberdar olan, Türkiye ve Kürdistan alanında bulunan kadınlar aynı slogan altında etkinlikler düzenlediler. Ancak biz de kurum olarak şunu bir kez daha gördük ki, bu tür sorunlara topyekün çözüm olma konusunda yeterli bir alt yapıya sahip değiliz. Bu durum bizi gelecek açısından yeni hedeflere ulaştırdı. Kadın danışmanlık merkezinin, kadın yaşam evlerinin uzun vadede oluşturulması kaçınılmazdır. Bunlar da yeni görevler olarak karşımızda durmaktadır.

Kadınlar öldürüldükçe bu tür çalışmalar da hep gündemde olacaktır. Ancak bir zaman dilimine sıkıştırdığımız kampanyayı 8 Mart etkinliklerinde de esas alacağız. Bu doğrultuda yine aynı slogan altında Avrupa'nın pek çok ülke ve bölgelerinde aynı amaçla panel, gece, yürüyüş miting vs. etkinlikler gerçekleştirilecektir.

Kampanyayı ne zaman ve nasıl sonuçlandırmayı planlıyorsunuz?

Kampanyayı bu yıl 14 Haziran'da yapılacak Kadın Festivali ile taçlandırmayı tasarlıyoruz. Festivalin gelirleri ile bu konuda çalışma yürüten projeleri desteklemeyi amaçlıyoruz.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi bu konu, siyasal, sosyal, kültürel çalışmalarımızda merkezi bir yer teşkil etmeye devam edecektir. Ancak yine belirli bir konu ve zaman diliminde başka kampanyaları da kararlaştırıp yürütmek gibi bir hedefimiz de olacaktır. Çünkü kadının yaşadığı tüm sorunları bir anda işlemektense dönemseller kampanyalarla bir boyutunu ön plana çıkartıp farklı araç ve eylemselliklerle derinleştirmenin daha sonuç alıcı olacağını düşünüyoruz. 'Jin Jiyan e Jiyanê Nekuje' kampanyası bir başlangıçtı. Bu kampanya ile kadınların ortaklaştığını ve daha güçlü bir mücadelenin açığa çıktığını gördük.

Dozgin Zozan

Kadına dair

Hasret
Birsnel

Çıglık

Kendi dilimde bir ağıtın sancılı ile kıvranıp duruyorum sabahtan beri. Paris'in puslu caddelelerinde uğunarak ağıt yakmak istiyorum, geçmişime geleceğime... Ağıt yakma istemi bende her dönem manik depresif bir nöbet gibi baş gösterir; bütün algılarım düşer, isyanların ve sorgunun sularında yüzerken kanar gözlerim. Acı içinde kıvranıp dururum. Sesim güzel olsa, becerebilsem; yeri göğü inletin, tanrıyı ve sistemi huzursuz eden sonsuz bir ağıtın sözleri dökülecek belki de yüreğimden. Yazmak; beynin bilgiyle, sevgiyle, inançla, doğayla ama en çok acıyla döllemesinin doğum anıdır. Tıpkı ana karnındaki cenin gibi beyninizde ve yüreğinizde döllenen her şey zaman içinde büyür, gelişir, belli bir olgunluğa erişir ve doğum sancıları başlar. Beyin ile yürek kıvranır, dolar, taşar ve ne hissediyorsanız; çapınız ve birikiminiz neye yetiyorsa, duruşunuz nereye tekbül ediyorsa, ona denk düşen bir yazı yavaş yavaş akmaya başlar. Doğum anıdır; bir çocuk ana karnında nasıl duramıyorsa, cümleler de sizde duramaz. Yüreğinizi koymuşsunuzdur, ağıt dönüşür bazen yazı. Sarsılır anamın bedeni, astımdan tıkanan ciğerleri kavrulur. Adı edebiyatçıların arasında anılmaz. Sözlerini sevgililer birbirlerine yazmaz. O ağıt geleneğinin şairidir; dilinden dökülen acıya dair sözler, gözlerinde asılı kalmıştır. Şimdi ben nasıl anlatabilirim ki size ağıtımın temalarını?.. Siz hiç Serçe kuşlarını gördünüz mü? Serçe kuşunu tanımayan mı, var. "Elbette gördük" dersiniz. Zaten görülmemesi imkansızdır. Öylesine çok ve öylesine mini minnacık, durmadan öten, ufacık bir ekmek kırıntısına ürkererek koşturan kuşlardır ki, görmemek için insanın gerçekten kör olması ya da gözlerini sıkı sıkıya kapatması gerekir... Evet, sabahtan beri hüznü bulanmış bir ağıtın tınısını kulaklarımda çınlatarak, eteğime biriktirdiğim ölü serçe kuşlarına; çöplüklerde ekmek arayan, askeri atıkları karıştırırken buldukları patlayıcılar sonucunda kolu bacağı kopan ya da hemen oracıkta minicik yüreği duruven çocuklara bakıyorum. Anamın acılı sesi yükseliyor "lawo lawo lawo!" Havada Amerikan uçakları uğuldarken bir anne kızının bileğini yapıp, dehşet içinde koşturuyor. Kızın ise elinde bezden bir bebek. Yabancı değil o toprak çocuk ölülerine. Daha dün Halepçe'de binlerce ölü serçe kuşunu biriktirmiştik eteklerimizde. Başımı hangi yana çevirsem, yolumu nereye dösem, ölü serçe kuşları gelip tenimi yırtıyor, yüreğimi gagalıyor, gözlerime yapışıp kalıyor. Dünyanın dört bir yanında sistemin acımasız kirli nehrine, yoksulluğa, cehalete, savaşta, barbarlığa, seks ticaretine teslim edilen serçe kuşlarını eteğime biriktirip hiç bir şey yapmadan sessizce izlemekten utaniyorum.

Kanıyorum, kendi kanımda boğulurken yazıya sığınmıyor, ağıt yakmaya çalışıyorum. Hangi cümle, hangi kelime, hangi nokta ve hangi virgül anlatabilir ki bir annenin kollarında çırpınan serçe kuşunun acısını? Öksürüklere boğuluyor anam, gözyaşları Fırat oluyor; ağıtında boğuluyor, ağıtında savruluyorum "lawo lawo lawo!.." Gözlerim televizyona kayıyor, haberi dinlerken şaşırıyorum; 'bilmem hangi şehirde, bilmem hangi ülkede, bilmem hangi renkte ve bilmem hangi dinde bir çocuk kurşunlanarak öldürüldü'. Serçe kuşlarının milliyeti yoktur ki! Onlar sadece korunmaya muhtaç, mini minnacık sevimli yaratıklardır. Yazmak, en yüksek perdeden çıglık atmaktır. Çıglık atıyorum. Şairlere, felsefecilere, tanrılara sığınmadan, yüreğimde biriktirdiklerimi damıtıp cümleler kuruyorum. Aklımda kalan siyah beyaz fotoğraf kareleri, yüreğimi acıtan tablolar, ölü serçe kuşları... Kelimeler aciz kalıyor, yetmiyor cümleler... Ah bir yazabilsem, bir dile getirebilsem yüreğimi dağıtayan acının kavurganlığını... Eteğimde biriktirdiğim bütün serçe kuşlarının üzerine Uğur Kaymaz düşüyor. Bedenindeki on üç kurşun ile. Her bir yıla inat, öfkeyle sıklımış on iki kurşun, Uğur'a biçilen ömre tekbül ediyor. Peki, ne anlama geliyor on üçüncü kurşun? Barbar katilleri bu son kurşunu onun geleceğine sıkarak, bütün serçe kuşlarının geleceğini de öldürmek mi istediler? Anamın sesi isyan dolu, anamın sesi öfke dolu "lawo lawo lawo!..."

hasretbirsnel@hotmail.fr

6-7 Ekim 2007 tarihleri arasında bir araya gelen Kürt Kadın kurumları, Avrupa'da yaşayan Kürt kadınlarının yaşadığı sorunları değerlendirecek, buna karşı mücadele konseptini belirlemiştir. Konseptin ilk adımı olarak 'Jin Jiyan e Jiyanê Nekuje' (Kadın Yaşamdır Yaşamı Öldürmeyin) sloganıyla yürütülecek bu kampanyanın startı Kasım ayı başlarında verildi.

Üzerinden üç ayın geçtiği kampanyayı gazetemize değerlendiren Ceni Kürt Kadın Barış Bürosu yöneticilerinden Songül Karabulut; kampanyanın kararlaştırıldığı toplantıda kadınların yaşadığı sosyal, siyasal, toplumsal sorunların etrafına değerlendirilerek, çözümünü konusunda değişik öneriler geliştirildiğini, yaşamın kendisi demek olan kadının yaşama mücadelesi, yani ölüme karşı yaşamayı başarma mücadelesi gerçeği üzerinden böyle bir kararlaştırmaya ulaştıklarını ifade etti. Karabulut, kampanyanın amaçlarına, geliştirdikleri aktivitelere ve kampanya sonuçlarına ilişkin sorularımızı yanıtladı:

Kampanyayı hangi araç ve aktivitelerle yürüttünüz?

Kampanyada ölümleri durdurma amacını taşıdık. Geliştirdiğimiz aktiviteler kapsamında, ilkin kadınları bu konuda aydınlatma amaçlı bilinçlendirme çalışmalarını yürüttük. Kadınların karşılaştıkları sorunlarda yalnız olmadıklarını, yaşadıkları sorunların bir kader olmadığını, mutlaka buna karşı mücadele edilmesinin gerektiğinin kavratılmasına dönüktü bu. Kadınlara yönelik toplantı, panel, tek tek yapılan görüşmelerle ve hazırlanan broşürlerle böyle bir çalışma yürütüldü.

sağlayarak değişim ve dönüşüm yaşanması gerekliliğinden yola çıkarak, bunun önemine değinmeyi esas aldık.

Kadın katliamları tabii ki bir sonuç; tarihsel ve güncel nedenleri var. Her ne kadar kadın sorunları olarak ifade edilse de, bu sorunların aslında erkeğe dayalı sistemsel ve tarihsel sorunlar olmasından dolayı erkeğin dönüşümünü de bu kampanyada esas aldık.

Üçüncü ayak olarak da kamuoyu ayağıydı. Basın açıklamaları, sokakta yapılan miting, yürüyüş, görüşmeler gibi aktivitelerle sorunun üzerine gitmeyi esas aldık.

Kampanyanın hala devam eden bir diğer çalışması da kadın katliamlarını sembolize eden bir anıtın yapılması çalışmasıdır.

Şimdiye kadar ulaştığınız sonuçlar nelerdir?

Bu kampanya ile konuyu daha canalıcı bir sorun olarak olarak Kürt halkının gündemine koyduğumuzu düşünüyoruz. Şimdiye kadar da gündemde olan bir konuydu ama aynı zaman dilimi içerisinde farklı aktivitelerle, farklı mekanlarda birden fazla aracı kullanarak harekete geçmek yeni bir durumdu.

Maalesef bu kampanyayı yürüttüğümüz günlerde sadece Almanya'da üç kadın katliamı ve bir öldürmeye teşebbüs vakası yaşandı. Bu olaylar da bu sorunların sadece bir kampanya ile giderilemeyeceğini, ancak böylesi çalışmaların ne kadar önemli olduğunu göstermiştir.

Kampanya ile bu tür olayları yaşayan kadınların kurumumuza başvuruları arttı. Bu da kadının kendi sorunlarına çözüm gücü ya da bir adres bulması anlamında

Şiddete Karşı Dişil Zihniyeti Güncelleştirelim!-II

Çağımızın gerçekliklerine rağmen, sorunları hala savaş ve şiddet yöntemleriyle çözmeye çalışan bir güç, 'akıl gücünü' yitirmiş veya devre dışına itmiş demektir. TC devleti çağa giriş yapamamış olacak ki, aklın nimetlerini, sorunlarını çözmede kullanmıyor. Dolayısıyla hala akıl ve bilimle yeterince tanışmamış ya da çağın zorlaması sonucu tanışmışsa bile bundan hoşlanmamış bir ülke.

Erkek egemen sistemde şiddet, sadece kadına karşı kullanılmıyor. Cinsiyetçi toplumun temel kurumlaşmaları olan devletlerde ve ordularda simgeleşen erkeklik, halkları ve çeşitli toplumsal kesimleri adeta kadın yerine koyarak benliksiz, iradesiz ve dirençsiz kılmak için çeşitli biçimlerde şiddet kullanırlar. Egemen ordular, devlet otoritelerini ve rejimlerini ayakta tutan militarist yapılarıdır. Doğmatik yapısı, hiçbir biçimde değişime açık tutmaz kendisini. En değişmeyen mantık, egemen ordu mantığı, asker mantığıdır.

Savaş, şiddet ve her türlü tahakkümçülük üzerinden kurulan egemen ordu ve asker mantığı, erkek egemenliğinin en radikal halidir. Asker ve egemen ordu mantığı, törpülenmemiş erkeklik mantığıdır. Eril zihniyetin en çok somutlaştığı ve doyumlaştığı uygulama alanıdır. Doyumsuz bir biçimde keşfetme, fethetme, işgal etme, ele geçirip sahip olma, başkasınınkini kendisine alma mantığıdır.

Erkeğin kadını düşürmek ve sahip olmak için kullandığı cinsellik silahı gibi, ordular da erkekliği simgeleyen çeşitli silahlar kullanırlar. Dikkat edilirse; askeri savaş ve çatışmalarda kullanılan askeri teçhizatın tümü erkekliği simgelemektedir. Demek ki, savaş araç gereçlerinin biçimsel yanının bile bu şekilde üretiliyor olmasının bir mantığı var. Egemen ordular bu silahları, halkların sahip oldukları toplumsal değerleri ele geçirmede veya kendi toplumunun değerlerini diğer toplumlara dayatmada kullanırlar. Kendi egemen aklını, dilini, kültürünü, geleneğini, inançlarını başka halklara dayatırlar. Tıpkı bir kadının cinsel şiddet karşısında gösterdiği direnç gibi direnen halkların; benliğini, onurunu, iradesini bu şiddet yöntemleri ile kırmayı amaçlarlar.

Devletlerin halklara karşı yürüttüğü savaşlarda, devlet ordu dışında da, güç ve otoritesinin tüm avantajlarını; ideolojik-siyasi, sosyo-ekonomik, yasama ve yargı gücünü, basın ve medya gücünü kullanırlar. Bir strateji belirlerler ve devleti oluşturan organlar ve kurumlaşmaları topyekün seferber ederler. Bu organ ve kurumlaşmalarda çalışan insanların veya toplulukların devletin bu egemenlik savaşları stratejisini benimsemesini veya benimsemesini, emre itaat etmek zorunda bırakılırlar. Aslında burada da devletin başındaki hükümetler bir nevi evin reisi veya erkeği konumunda olurlar. Tüm aile fertleri reisin görüş ve stratejilerine katılmasalar bile bunu dile getirmeye cesaret edemezler. Cesaretini toplayan birkaç kişi olursa bile bunlar ihanetçi sayılırlar.

Türkiye'de yapılan 22 Temmuz seçimleriyle beraber, halkın TBMM'ye seçtiği Bin Umud Milletvekillerinin durumu aslında biraz buna benziyor. Türk devletine, Kürt sorununa yaklaşım konusunda belirledikleri savaş ve şiddet stratejisini yanlış bulduklarını ve kendi görüşlerinin demokratik barışçıl bir çözümden yana olduklarını belirtiyorlar.

Ancak devlet, DTP'li milletvekillerini neredeyse vatan haini ilan etti edecek. Yani devlet hükümeti ve ordusu, halkın kendi iradesiyle seçtiği ve tercih ettiği DTP milletvekillerine kendi aklını, kendi bakış açısını, kendi iradesini ve tahakkümçü yasalarını dayatıyor. Bunun karşısında direnç gösteren, kendi aklıyla, kendi iradesiyle soruna demokratik, yapıcı çözüm üretmek isteyen demokratik çıkışlara farklı bir biçimde şiddet uyguluyor. Bu örnekte görülen; tehdit etme, kendi görüşünü dayatma, onun iradesini tanınamama ya da hiç sayma, bunun karşısında cezai müeyyidelere gitme yöntemleri de birer şiddet yöntemidir. "Ya bana teslim olur, benim gibi düşünür, benim gibi davranırsın, ya da seni yok ederim, yasaklarım, kapatırım" demektir. Nitekim, kendi iradi duruşunda ısrar eden DTP'nin kapatılması için yargıtayın açmış olduğu parti kapatma davası, tam da bu anlama gelmekte ve bir tür şiddet uygulama biçimi olmaktadır.

Türk devleti, Kürt halkının son derece demokratik, siyasi, sosyal ve kültürel hak mücadelesine bugüne kadar inkar ve imha politikaları ile yöneldi. Ancak bu yöntemle sorunun çözümüne dair hiçbir gelişme elde edemedi. Tersine inkar ettikçe Kürtler daha fazla "biz varız ve buradayız" dedi. Hem özgürlük hareketimize hem de sivil halka imha temelinde yöneldikçe "Kürtler, bizi yok edemezsin, biz gün geçtikçe özgürlük cephesinde daha da çoğalırız" dediler. Bu karşılıklı birbirini besleyen siyasi mesajlardan devlet hiçbir sonuç çıkarmamış olacak ki, son dönemde Kürtlere imha temelindeki yönelimlerini ve bu eksenindeki savaş şiddet stratejisini daha da güçlendirme arayışlarına girdi.

Çağımızın ortaya çıkardığı bilimsel, tekniksel ve zihinsel koşullara rağmen, sorunları hala savaş ve şiddet yöntemleriyle çözmeye çalışan bir güç, "akıl gücünü" yitirmiş veya devre dışına itmiş demektir. Savaş ve şiddet yöntem-

leri, ortaçağlardan Türk devletine miras kalmış ilkel yöntemlerdir. Bilim çağının temel çözüm yöntemleri ise aklın nimetlerini kullanan yöntemlerdir. Ancak Türk devleti çağa giriş yapamamış olacak ki, aklın nimetlerini, sorunlarını çözmede kullanmıyor. Dolayısıyla Türk devleti, hala akıl ve bilimle yeterince tanışmamış, ya da çağın zorlamasıyla da olsa, tanışmışsa bile bundan hoşlanmamış bir ülke.

Savaş ve şiddet sarmalının asıl ayağı ise toplum içerisinde yürütülüyor. Türk halkı Kürt halkına karşı saldırtılıyor. Ordu ve devlet destekli, ırkçı, milliyetçi akım, halkları birbirine karşı kışkırtıyor ve saldırtıyor. Kürt halkının siyasi partisi olarak kabul ettiği DTP büroları yine bazı Kürt demokratik kurumları her gün silahlı saldırıya uğruyor. Kürt halkı kahvehanelerde, Kürt gençleri okudukları okullarda, sokaklarda ve meydanlarda her gün linç edilmeye çalışılıyor. Daha Türklüğün, Kürtlüğün, kardeşliğin ve düşmanlığın

ne olduğunu bilmeyen ilkokul öğrencileri bile öğretmenlerinden aldıkları talimat üzerine sokakta yürütülüyor.

Korkunç bir akım. Toplum sağlığı açısından korkunç bir vaka. Türk ordusunun ve devletin kışkırttığı bu şiddet ve ırkçı, milliyetçi dalgaya karşı Kürtlerde de milliyetçilik dalgası gelişirse, daha doğrusu dirilirse ne olacak? İşte toplumsal savaş dediğimiz olay tam da bu zeminde boy verir. Bugüne kadar birbiriyle yaşamaya alışmış her iki halk günlük olarak sokakta çarpışmaya başlar. Karşılıklı linç olayları gelişir. Toplumda uzlaşma zemini kalmaz. Komşu komşuya düşman kesilir. Beraber okuyan, beraber çalışan, beraber kazanan

ve beraber yaşayan insanlar birdenbire aslında kendilerinin de anlayamadıkları bir düşmanlık ilişkisi içerisine girer. Bunun örnekleri geçmişte lokal biçimlerde geliyordu. Ancak şimdi bir bütün toplumun metabolizmasına enjekte ediliyor. Bu toplumsal açıdan korkunç, ahlaki açıdan çirkin, yasal açıdan terördür.

Türkiye'de yaşayan halklara enjekte edilmeye çalışılan bu şiddetçi, ırkçı, milliyetçi hastalık da Türkiye'ye, batı dünyasının kapitalizmin ilkel çağlarında, Hitler ve Musolini'den Türk devletine kalan ideolojik artıklardır. Bu zihniyet; bir ırkı başka bir ırkın, bir halkı başka bir halkın, bir cinsi başka bir cinsin karşısına diken ve daha akıl çağına girmemiş insanların rağbet ettiği erkek egemenlikli, militarist, ırkçı, milliyetçi ve cinsiyetçi bir zihniyetin mirasıdır. Bu argümanlar, toplumun öz dokusunda yoktur. Savaş, şiddet ve devlet iktidar hamurunda bulunan bu hastalık, ancak devlet ve orduya rağmen gelişecek bir

demokratik toplum hareketi ile giderilebilir. Bunun için; Türkiye ve Kürdistan'da bulunan tüm sivil toplum örgütlerinin, yine aydın ve demokrat çevrelerin bu "akıl tutulması" karşısında uyardıcı bir rol oynaması gerekmektedir. Nasıl ki, her Kürt'ten "bir demokrat Türküm" demesi bekleniyorsa, her Türk'ten de "ben demokrat bir Kürtüm" demesi beklenmektedir.

Bunun için asıl demokratik seslerin, barış ve kardeşlik seslerinin Türkiye demokratlarından gelmesi gerekmektedir. Kürt halkı, hareketi ile beraber savaş ve şiddet ortamının sona ermesi, kanın durması ve ölme ve öldürme felafesinin sona ermesi için yapabileceği her şeyi yaptı. Hala yapıyor. Ama Türkiye cephesinde sözde en demokrat sayılabilecek, aydın sayılabilecek bazı kesimler bile, Türk devletinin yaydığı; ırkçı, milliyetçi dalgaya akıl almaz bir şekilde kapılabiliyor ve bütün aydın demokrat aklını ve yüreğini bir yana bırakabiliyor.

Demek ki, toplumsal mücadele süreçlerine kadının dişil, insani ve ahlaki zihniyetinin yansıması eksik kalmıştır. Dolayısıyla sorunların demokratik çözümü için dişil bir zihniyete ihtiyaç bulunmaktadır. İrkçilik, milliyetçiliğe karşı analarımızın bize aşılamaya çalıştığı kardeşlik, savaş ve şiddet yöntemlerine karşı ise yine analarımızın bize öğrettiği barış yöntemlerine ihtiyaç var. Çünkü analık akı, kadınlık akı düşmanlaşmaya, savaşmaya ve çatışmaya onay vermez. Demokrasiye, eşitliğe, adalete ve özgürlüğe onay verir. Hiçbir kadının akı, esir askerlerin geri dönmeye 'sevinmedim' demez. Hiçbir ananın akı 'Kürt-Türk düşmandır' demez. 'Savaş sürsün, ölüm sürsün, kan akmaya devam etsin' demez.

Dolayısıyla kadınca çözümlerin ırkçı, milliyetçi, militarist yöntemler olmayacağı, savaş, şiddet ve askeri operasyonlara pirim vermeyeceği açık. Demokratikleşme için kadının demokratik aklına, demokratik zihniyet ve kardeşçe yaşam kültürüne, yine bu zihniyet ve kültürü şekillendiren, duygularına ve sezgilerine ihtiyaç bulunmaktadır.

Türkiye'deki kadın hareketlerinin ve çeşitli feminist çevrelerin bu anlamda, Kürt sorununun demokrasi ve barış yöntemleri ile çözümü için üzerlerine düşen kadınca sorumluluklarını yerine getirmeleri beklenmektedir. Kadının özü; din, dil, ırk, etnik köken ve siyasal sınırları tanımaz. Kadının "yazısız tarihinin" bize öğrettiği bu gerçekten yola çıkarak, Kürt ve Türk kadınlarını, Kürt ve Türk halklarının kardeşliğinin gelişmesine öncülük etmeye çağırıyorum. Gelin hep beraber savaşırsın, şiddetsiz, demokratik, ekolojik ve cinslerin özgürlüğüne dayalı bir toplum için hep beraber mücadele edelim! Çünkü şiddeti yenmenin tek garantisi, dişil zihniyeti ve kardeşçe yaşam kültürünün güncelleştirilmesidir. Bunun için de gelin, şiddete karşı dişil zihniyeti güncelleştirelim!

Bitti...

Utamara 2008 Yılına Genç Kızlarla Girdi

Kowarsch; 'Temel amacımız, Avrupa'daki Kürt genç kızları arasında yeni arkadaşlıkların gelişmesini, kendi sorunlarını paylaşabilmelerini sağlamak, geleceğe dönük paylaşabilecekleri bir ortamı yaratmak, yeni yıla genç zihniyetlerle girmektir' dedi.

Utamara Kadın Buluşma Merkezi, 2007'de edindiği önemli deneyimlerle birlikte yeni yıla Genç Kızlar Buluşma Projesiyle girdi.

Utamara Kadın Buluşma Merkezi açısından ilk çalışma yılı olan 2007 yılında, kadınların ve genç kızların ihtiyaçlarından yola çıkarak kadınların öz savunmasına dönük kurslar yanında, resim ve anaokul öğretmenlerini uzmanlaştırma çerçevesinde kurslar düzenlendi. Bir çok defalar farklı bölgelerden kadınların ve genç kızların katılımıyla yaz buluşmalarının örgütlediği Utamara'da, kadınların kendi talepleri doğrultusunda programlar hazırlandı. Katılım ve ilginin yoğun olduğu bu buluşmalarda, kadının değişik ihtiyaçları merkez tarafından tespit edildi ve önemli deneyimler kazanıldı.

Kadına karşı şiddetin nasıl önleneyeceği, şiddete maruz kalan kadınlara nasıl destek sunulacağı, Kürt kadın kurum çalışmalarının basına, medyaya nasıl yansdığı ve kadın tarihi konularında çeşitli seminerlerin düzenlendiği Utamara'da, bir de Polonya, İsveç, İspanya, İtalya, Fransa, Belçika, Almanya gibi bir çok farklı ülkeden kadın kurum temsilcilerinin oluşturduğu Avrupa Feminist Kadın İnişiyatifi de toplandı. Böylelikle Utamara Kadın Buluşma Merkezi çalışmalarının ve projelerinin çeşitli çevreler nezdinde de tanınması sağlandı, ortak gündemler oluşturuldu. Şiddet konulu merkezde düzenlenen etkinliklerin yanısıra aile içi şiddet olaylarının ötesinde kadın cinayetlerine kadar giden olaylara karşı Kürt Kadın kurum ve dernekleriyle ortaklaşa düzenlenen 'Jin Jiyan e, Jiyanê Nekuje' kampanyasının kararlaştırılmasında ve yürütülmesinde de rol oynayan Utamara Kadın Buluşma Merkezi, yeni yıla kazanılan bu tecrübeler ışığında genç kızlara dönük bir çalışmayla giriş yaptı.

Geçen yaz buluşmaya gelen genç kızların önerileri temelinde bu çalışmayı düzenlediklerini belir-

ten Utamara Kadın Buluşma Merkezi Yöneticilerinden Ann-Kristin Kowarsch, temel amaçlarının Avrupa'da yaşayan Kürt genç kızları arasında yeni arkadaşlıkların gelişmesini, kendi sorunlarını paylaşabilmelerini sağlamak, geleceğe dönük paylaşabilecekleri bir ortamı yaratmak, yeni yıla genç zihniyetlerle girmek olduğunu belirtti. 13-17 yaş gruplarından oluşan toplam 29 kişinin katıldığı bu buluşmada, gençler arasında bir iletişim ve paylaşımı sağlamaları yönüyle amaca denk bir çalışmanın gerçekleştirildiği söylendi.

'Doğru İletişim Kurmanın Yolları', 'Kadınlar Kendi Tarihlerini Biliyorlar mı, Yaşadıkları Ülkeyi Ne Kadar Tanıyorlar', 'Öz Savunma', 'Genç Kızlarda Bedensel ve Ruhsal Gelişim', 'Cinslerarası İlişkiler', 'Nasıl Bir Yaşam İstiyoruz' gibi konuların işlendiği buluşmada, folklor, tiyatro gibi sosyal etkinlikler de yer aldı.

Buluşmada kendileriyle görüştüğümüz gençlerden 13 yaşındaki 7. sınıf öğrencisi Beritan Kısırk, ilk defa bir genç kız buluşmasına katıldığını, değişik ülkelerden Kürt gençleriyle buluşma fırsatını yakaladığı için mutlu olduğunu, birlikte güzel, neşeli günler geçirdiklerini, bir çok şeyi paylaştıklarını belirtti. Beritan, burada Kürdistan'ın dört parçaya bölündüğünü öğrenince çok şaşırılmış. bu konu onu çok düşündürmüş olmalı ki bunu bizimle paylaştı. Bundan hareketle ailelerin çocukluktan itibaren kendi tarihlerini çocuklarına öğretmeleri gerektiğini ısrarla vurguluyor. Kızların nasıl bir gelecek hayal ettiklerine ilişkin de 13 yaşındaki Beritan'ın cevabı çok ilginç: Ben Kürtçe bilmiyorum. Küçük yedi yaşına basan çocukların Kürtçe konuşabildiklerini hayal ediyorum. Çünkü kendi anadilimizi anlamak ve konuşabilmek çok önemlidir. Bir diğer hayalim de dünyada barışın egemen olmasıdır. Dünyadaki herkesin karşılıklı anlama temelinde sorunlarını çözmelerini istiyorum. Artık savaş olmasın, sadece barış olsun. Ben bu dünyayı değiştirmek istiyorum".

Dilan ve Axin de burada yeni arkadaşlıklar edindiklerini ve ikinci defa bir buluşmayı daha yaşamak için buraya gelmeyi planladıklarını aktardılar.

Yeni bir dönemi genç kızlarla karşılayan Utamara Kadın Buluşma Merkezi, 2008 yılına güçlü planlamalarla giriş yapıyor. Bugüne kadar yürüttükleri çalışmalar ve bir çok yerde gelişen olaylar itibarıyla daha çok şiddete maruz kalan kadınlara dönük çalışmaların gelişmesinin önemine değinen Ann-Kristin Kowarsch, Uluslar arası Kadın Vakfının savaştan etkilenen kadınların yaşadığı travmaları konu edinen araştırma projesinde ortaya çıkan sonuçlara dayalı kadınlara dönük bir danışma hizmeti ihtiyacının doğduğunu, bu temelde şiddetten etkilenen kadınların belli aralıklarla bir araya gelebilmesi, yaşadıklarını paylaşabilmesi, profesyonel kişilerden destek alabilmeleri yönünde bir proje gerçekleştirmek istediklerini belirtti.

Kowarsch, yeni yıl planlamalarını şöyle ifade etti: "İlk-bahar ve yaz tatillerinde yine genç kız buluşmaları, kadın ve çocuk buluşmaları planlamamızda var. Bunun dışında çevremizde yaşayan kadınlarla kültürel, sosyal çalışmalar yapmayı düşünüyoruz. Yaptığımız yıllık kongre değerlendirmesinde, üyeli toplantısında da bir çok kadın kendi yeteneklerini, ne yapmak istediklerine dair görüşler sundular. Mesela yüzme kurslarından tutalım, el becerilerini geliştirmeye kadar istek ve talepler oldu. Diğer taraftan demokrasi biçimleri, kadın tarihi gibi konularda, kadının düşünsel yönünden bir paylaşımını ve derinleşmesini sağlayan seminerler planlıyoruz. Ancak çok dışarıdan; kadın derneklerinden, şahsiyetlerden ihtiyaçlara dönük taleplerin gelmesini istiyoruz. Spor, sağlık, beslenme, kültürel veya siyasal, toplumsal anlamda farklı konulara ilişkin öğrenmek istedikleri varsa bizi arayıp taleplerde bulunmalarını istiyoruz".

Haber Merkezi

Gençlere dair

Sözler Kaybolmaz...

Sözleri küçümsememek lazım. Hiçbiri yok olmuyor. Ya bir satır arasında, ya da zihnimizdeki bir anının yankısında bize bir şeyler anlatıyor. Hele ki ölümün o sisli perdesi örtmüşse sözcüklerin üstünü, işte o zaman her biri omuzlarımızıza çöken koca bir ağırlık oluyor sözlerin. Sevincin, umudun, şaşkınlığın ifadesi sözcüklere ölüm nasıl da ağı katıyor, bir bilseniz!.. Hepsi en olmadık bir anda hayatınızın vasiyeti olarak algılayacağınız bir hükme nasıl dönüşüyor bir bilseniz!.. O zaman kesin bu dünyadan göçüp gittiğinizde, aranızda kalan o sözlerin altında ezilmesin diye özenle seçerdiniz kelimelerinizi. Hele de bizimki gibi ölümün cirit attığı bir coğrafyada, sözleriniz aranızda kalanların omuzlarına koca bir ağırlık gibi çökmesin diye özenle seçerdiniz.

İncitmesin, kanatmasın, bir ömür silinmeyecek bir vicdan azabı olmasın diye. İçinizin uçurumlarından yuvarlanmayasınız diye özenle seçerdiniz kelimelerinizi. Bilirdiniz ki aranızda kalanların takvimini, coğrafyasını, vicdanıyla hesaplaşmasını o sözler belirliyor.

Satır aralarına iştirdiğiniz, 'öylesine' söylediğiniz sözler bile ya da bir sevincin ifadesi olan sözleriniz ölümün gri perdesiyle örtülünce bir ömrün hükmünü belirleyecek bir fermana dönüşebilmiş.

Sorxwin'in günlüğünü yazıyorum. Hani şu kardeşinin duru bir sesle üzerine türkü söylediği 'Sorxwin benim öz bacım' dediği Özgür Kaya'nın günlüğü. Ruhuna dokunuyorum. Yalnızlığını anlıyorum. Sevinçlerine ortak oluyorum yazarken ona ait satırları. Ve o üç ay boyunca Amed dağlarında bir sığınakta karlarla oynayarak, hayata meydan okuyarak baharı beklerken ben tam o anda nerde olduğumu düşünüyorum. Bir yalnızlık çağrısı olan satırlarını okurken ben nerdeydim diyorum. Neden yüreğimin en güzel yerine yerleştirdiği anılara tutunarak ayakta kaldığımı anlatamamıştım diyorum.

Ona böyle yalnız olmayı gerektirecek bir şey olmadığını, uzakta da sadece insana ait güzellikleri birlikte paylaştığımız o anların bu herkesi kendi cehenneminde yaşamaya mecbur eden coğrafyada yalnızlığımızı katlanır kılan şeylerden biri olduğunu söylemek isterdim ona. Ve ona şunu demek isterdim. Benim ezberimi bozan ilk kişi sen oldun...

Nasıl mı? Ölümü bu kadar kanıksadığımızdan mıdır nedir. Yaşananların değerini ölümün gri perdesi üstümüzü örttüğünde daha iyi anlarız ya... Hani nedense ölümlere gözümüzü kırpmadan atılan bizler, yaşamayı ve yaşatmayı başaracak kadar cesur değilizdir ya. İşte bizim Özgür bu konudaki ezberimizi bozdu. Sorxwin daha hayatta iken, hani çoktandır hayalinde büyüttüğü bizi kendine çağırın o coğrafyaya, Dersim'e gittiği anlarda bir yazı yazmıştım O'nun için. 'Güle güle git yolun açık olsun' demiş ve mutluluğunu binlerce kilometre öteden de olsa seninle paylaşmak istemişim. O bunu başardı işte. Bizim en büyük handikapımızı olan şeyi değiştirdi. Ölümün anlamlı kıldığı değil, hayat kokan sözler söyledik O'na dair. Rüzgarın kokusunu, güneşin sıcaklığını, leylakların rengini anlatan kelimeler dizdik yollarına.

Şimdi ölümün gri perdesi örtmüş sözlerinin üstünü. Özgür'ün yalnızlığını, özlemlerini, öfkelerini ama yine de bu hayata sıkı sıkıya tutunan umudunun üstünü gri bir perde örtmüş. Satırlara bıraktığı sevinçler, kırgınlıklar, korkular, özlemler ömrümün fermanı artık. Hiç şikayetçi değilim. Ama Amed'de kar altındaki üç aylık yalnızlığı kanatıyor beni. Ve bize sesini ulaştırmak için yazdığı satırları kaybetme korkusu. 'Neden yazıyorum ki? Adsız bir mezarda unutulsun diye mi yazıyorum, diye hayıflanışı. Kör bir kuyuya benzeyen umutsuzluğun pençesinde yine de yazışı. Günlüğünün yoldaşlarının eline geçmeyişi O'nu en çok üzecek şey olurmuş. Yazdıkça bunu anlıyorum. Ve yazıyorum.

Bir gün hayatı bu kadar seven, bunca saf, bunca inançlı ve el değmemiş bir yürek taşıyan böyle bir insan olabilir mi diye sorarak kendinize şaşırasınız diye yazmış sanki.

Bir gün günlüğü bir kitap olacak, o zaman çok şaşıracaksınız.

Ve artık kelimelerinizi özenle seçeceksiniz...

Komplo 10. Yılına Girerken Biz

Şunu çok iyi biliyoruz; biz ayağa kalktığımızda onlar geri çekildiler, biz direndiğimizde onlar köşelerine sindiler, biz yürüdüğümüzde onlar saklandılar, biz sloganları haykırdığımızda onların sesleri kısıldı, biz varız dediğimizde onlar karanlığa sığındılar... Bizi biz yapan bu korkusuzluk ve cesaret değil miydi, o katıksız inanç değil miydi, o içten gelen bağlılık değil miydi?

Uluslararası komplo'nun 10. yılına girmiş bulunmaktayız. Kürtler 10 yıl önce adını duymadıkları, coğrafyasını tanımadıkları bir ülkenin başkentinde Öcalan'ın kaçırıldığını duyarak ayağa kalktılar... Umudun, düşlerin, geleceğin ve zaferin bileşkesi olan 'Başkan Apo' kaçırılmıştı. Şimdi umutlar, gelecek ve zafer düşleri ne olacaktı, nasıl korunacak ve sonuçlanacaktı? Herkes bunları düşünerek silkindi. Silkinmek yetmiyordu hemen harekete geçmek, mutlaka birşeyler yapmak gerekiyordu. Nitekim öyle de yaptılar. Herkes sokaklara taşı bir an da meydanlara doluştu, kimisi bedenini meşaleleştirdi, kimisi iradesi ile patlattı kendini, kimisi işgaller başlattı, kimisi kepenkler kapatarak, boykotlar örgütleyerek tepkisini-öfkelerini dile getirdi... Peki bu öfke ve tepki seli yetti mi? Elbette ki komplo'yu engelleyemedi ama saldırıların pervasızlığına dur dedi. Kürtler önderlerine sahip çıkmış, mücadeleleri sonucu açığa çıkan değerleri korumuş, kimlik ve iradelerini ortaya koyarak gelecek savaşını birebir yüreklerini, bilinçlerini ve sevdalarını ortaya koyarak vermişlerdir.

10 yıl önce karanlıkla

uyandıığımız o gün, tepkimiz, öfkemiz neydi ve nasıl yansıdıysa, bugün de aynı olmak durumunda.. Değişen hiçbirşey yok. Ne özgürleşen bir ülke, ne özgür kalan bir Önderlik, ne de kimliği-varlığı tanıyan bir halk gerçekliğimiz var... Yani durumumuz aynı ve mücadeleyi düne göre iki kat daha fazla gerektiren bir gerçekliğin tam da içindeyiz. Sayın Öcalan 10 yıldır tek başına bir ada'da ve bir hücre'de. Hücre içinde hücre uygulamaları ile en ağır tecrit ve izolasyon koşullarını yaşıyor. Sistematik bir şekilde zehirlenmekte. 'Baş giderse gövde de dağılır' diyen komplocu güçlerin evde yaptığı bu hesap çarşıya uymayınca bu kez

Sayın Öcalan'ın canına kastemişlerdir. Öcalan'ın hücre'de geçirdiği her saniye psikolojik uygulamalarla geçmektedir. Bununla amaçlanan ise Öcalan'ın iradesini kırmak ve teslim almaktır. Yani temsil ettiği Kürt halkının ve partisinin de iradesini kırarak teslim almak istemektedirler. Dolayısı ile Kürtlerin şu an tepkisi, öfkesi yeterli değil, olamaz da. Sayın Öcalan kaçırıldığı dönemdeki gösterilen tepki ile bugün gösterilen tepki aynı değil. "Öcalansız dünyayı başımıza yıkacağız" sloganı ile alanlara inen halkın öfkesi aynı değil. Neredeyse Sayın Öcalan'ın tutukluluk koşulları kanıksanmış ve normalleşmiş gibi bir yaklaşım yaygınca görülmektedir. En

büyük tehlikenin tam da bu olduğunu herkesin bilmesi gerekmektedir.

Öcalan bir idoloji, felsefe ve çizgidir. Kimin çizgisidir? Direnenlerin, ezilenlerin, emekçilerin ve herşeyden önemlisi de ismi-cismi tarihten silinme ile yüzyüze kalmış bir halkın temsilcisidir. Dolayısı ile Öcalan'ın güçlü savunulması demek her Kürt'ün kendisine güçlü sahip çıkması ve kendisine bu

yerkürenin anakarasında yaşam açma arayışıdır. Dolayısı ile direnen ve mücadele eden Kürtler Sayın Öcalan başta olmak üzere tüm değerlerin toplandığı ve güçlü bir potansiyele dönüştüğü tek merkez konumundadırlar. Şunu çok iyi biliyoruz; biz ayağa kalktığımızda onlar geri çekildiler, biz direndiğimizde onlar köşelerine sindiler, biz yürüdüğümüzde onlar saklandılar, biz sloganları haykırdığımızda onların sesleri kısıldı, biz varız dediğimizde onlar karanlığa sığındılar... Bizi biz yapan bu korkusuzluk ve cesaret değil miydi, o katıksız inanç değil miydi, o içten gelen bağlılık değil miydi? Evet, bunlar bi-

zim olandır. Bu değerlerin hepsi bizde mevcut. Ve 'Kürt'lerin gücü ne ki' diyenleri hep yanıltan bu değerler ve özellikleri olmuştur.

İmralı sistemi ile Kürt'lerin yüreği ve beyni hapsedilirken, tek bir dakika boş durmak gaflettir. Türkiye; devleti, ordusu, siyaseti ve medyası ile önümüze ham hayaller atarken kimi kesimlerin bu hayallerin peşine düştükleri görülmektedir. Özellikle Kürtleri kendi arasında 'iyi Kürt' 'kötü Kürt' diye ikiye böldükleri günümüzde onurlu ve özgürlükten yana tercihini yapmış her Kürt'ün ulusal kurtuluş mücadelesinden yana tavır koyduğunu belirtmek gerekir.

'Yarım kalmış projem' dediği özgür kadın çizgisinin mimarı Abdullah Öcalan'ın özgürlüğü bugün olduğu gibi yarın da en fazla kadınların temel sorunu olacaktır. Kadınlar geliştirdikleri her eylem ve örgütlülük de Öcalan'ın özgürlüğünü temel gündem olarak belirleme bilincine ve örgütlülüğüne ulaşmışlardır. Komplo'ya en fazla tepki gösteren kadınlar olmuştur. 'Öcalan'sız bir yaşama asla' diyen kadınlar eylemlerin başını çekmiş ve örgütlü tepkilerini dile getirmişlerdir.

Songül Ömürçan

özgür yaşam
diyalogları

Her Aile İdeal Çözümünü Devletleşmede Bulur

En az devlet sorunu kadar ağırlaşan bir sorun da aile ve kadın etrafından şekillenen toplumsal zihniyet ve davranışlardır. Üstte devlet altta aile, cennet ve cehennem ikilemi gibi bir diyalektik bütünlük oluştururlar. Devlet mikro modelini ailede gerçekleştirirken, büyüyen aile talepleri de makro modelini devlet olarak tasarılar. Her aile ideal çözümünü devletleşmede bulur. Devlet despotunun ailedeki yansıması 'küçük despot' olarak 'aile reisi' erkektir. Büyük devlet despotu ne kadar etkili, yetkili, keyfi tutumlarla aleme nizam vermeye çalışırsa, küçük reis de birkaç kadın ve çocuk üzerinde aynı mutlak nizamıyat işleriyle uğraşır.

Ortadoğu uygarlığında aileyi devletin mikro modeli olarak çözmeden, yetkin bir top-

lumsal çözümlemeyi yapmak çok eksik bırakır. Günümüz Ortadoğu toplumunda kadın sorunu en az devlet sorunu kadar ağırlaşmışa, bunun altında yine devletin tarihi kadar uzun ve karmaşık bir kadın kölelik tarihi yatar. Kadın-aile-erkek Bermuda üçgenini haritada iyi göstermeden, yanından geçen her toplumsal çözüm gemisini batırması işten bile değildir. Bermuda üçgeni toplumsal okyanusta Ortadoğu'daki mikro devlet olarak ailedir. Hiyerarşi ve devlet yükselirken, kendi izdüşümlerini de mutlaka aile kurumunda yansıtmadan edemezler. Ailede yankı bulamayan bir hiyerarşi ve devlet, yaşama şansını güçlü kılamaz ve sürdürülemez. Ortadoğu uygarlığında bu diyalektik ikilem özenle dokunur ve hiç ihmal edilemez.

En eski tutsaklığa alınmış cins, soy ve sınıf olarak kadını

ele alıp sınırlı da olsa sosyolojik bir çözümlemeye tabi tutmadan, aile ve erkeği, dolayısıyla başka bir yönden devleti ve toplumu kavramada büyük eksiklikler olacağından, kısaca bir kadın kölelik tarihini tasarlamak gerekir. Kadın tanımını önceki bölümde vermeye çalıştığımızdan tekrarlamayacağım. Fakat yine de kadını biyolojik olarak toplumsallaştırdığında eksik, kusurlu bir cins olarak değerlendirmek tamamen ideolojiktir "ve erkek egemen zihniyet tasarımıdır" demeyi hiç ihmal etmemek gerekir. Bilakis kadının biyolojik ve toplumsal bir varlık olarak daha yetkin olduğunun bilimsel olarak kanıtlanan bir gerçeklik olduğunu da hiç göz ardı etmemek gerekir.

***

Kadının çocuk doğurma ve büyütme ihtiyacı ancak yerleşik koşullarda daha rahat ger-

çekleşebilir. Uygun bir iklim, bitki ve hayvan varlığı bu ihtiyaçla birleşince, evcilleşmenin temel koşulları doğmaktadır. Toplayıcılık sanatı, birçok bitki ve ağaç meyvesi yiyecek ihtiyacını giderebilmektedir. Dağ koyunu ve keçisinin evcilleşmesi yün, süt ve etleriyle ihtiyaç gidermeyi daha da zenginleştirmektedir. Verimli bitki ve ağaçların tarlamsı alanda yetiştirilmesinin verimin kat kat artmasına yol açtığı deneylerle görülmektedir. Hayvanları hemen öldürmek yerine beslemek, süt ve yün ürünleriyle kıtıklarda aç kalmamak açısından uygun düşmektedir. Ana kadın etrafında büyüttüğü çocuklarıyla evcil düzeni geliştirmek için her iki konuda da güçlü deneyimlere sahiptir. Mağaradan çıkıp uygun ürün yetiştirmek ve hayvan besleme alanlarında ev kurmak belki basittir, ama tarihin aya çıkış

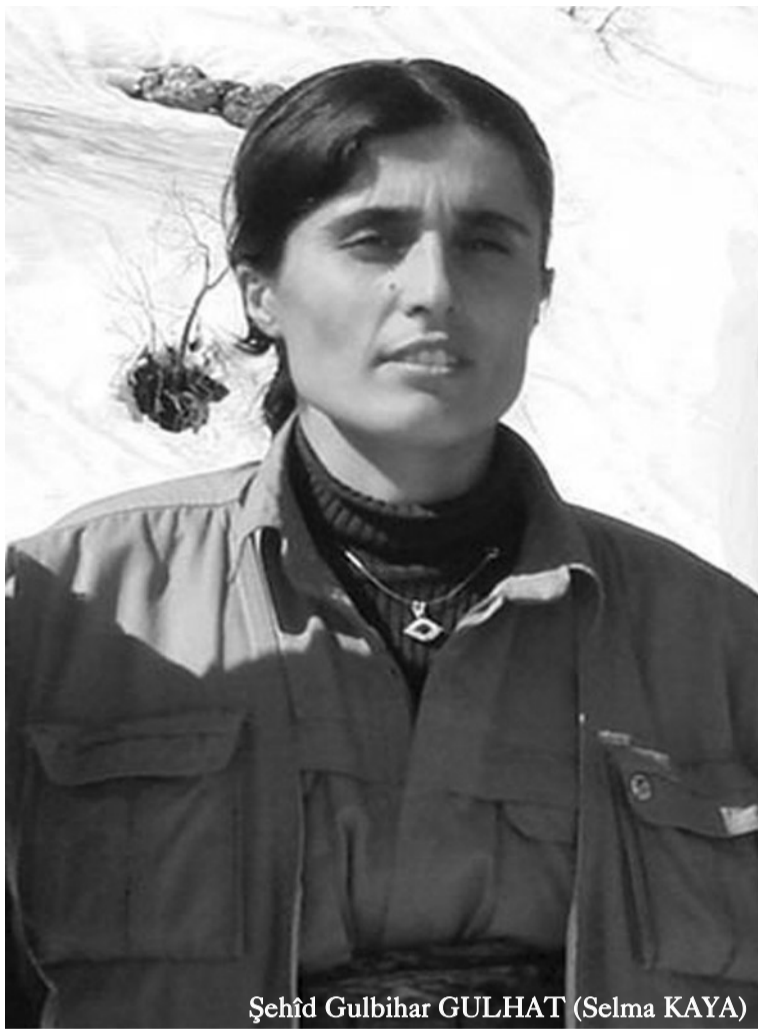
gibi bir dev adımı rolünü oynayacaktır. Küçük kulübelerin köyleşmesi zor olmayacaktır. MÖ 11.000'lere kadar gidebilen tarihlerde bugünkü Kürdistan'ın birçok yöresinde "Diyarbakır-Ergani Çayönü, Batman Çemê Xalan, Urfa Nevala Çolê ve Göbeklitepe, Bradostiyani, Hakkari Mağ" bu kültürün güçlü kalıntılarını rastlanmaktadır. Dünyanın hiçbir yerinde bundan daha eski bir yerleşim kültürüne rastlanmamaktadır. Buralarda evcil ana kültürünün yoğunluğunu gösteren kanıtların başında, bulunan tüm heykelticiklerin kadın figürlü olması gelmektedir. Ayrıca yöre dil yapısındaki kadın örnekleri örnek gösterilebilir. Günümüzde bile aynı kültürün kadının tam bir ustalık alanı olması bu gerçeği doğrulamaktadır.

KCK Önderliği
Abdullah Öcalan

Kenê Gulbiharê

Hûn qûretî û asîtiya Zagrosan mêze nekin. Dema ku rêheval Gulbihar, ji çalakiyê vedigeriya, ji ber rûmetê Zagrosan silav didan. Cûdiyê, li ser erdê, ji destana evînekê re dîsa şahidî dikir. Gabar jî, dema Gulbihar hembez dikirin, bi heybeta xwe bêhtir qure bû.

Şehîd Gulbihar GULHAT (Selma KAYA)

Bila çiya ji bo rêzgirtinê rawestin...

Hey dayika xak! Zarokên xwe yên evîndarê azadiyê hambêz bike! Tu biyaniyê van bîrdariyên azadiyê nîn î. Ew, bi bedenên xwe yên ku benda azadiyê ve, pey bi deh hezaran ve diçin ango ne qehremanên destpêkê û ne jî yên dawî yên şer in. Ew ku ji bo pîvanên xwe şer dikirin. Wan di rûpelên dîrokê de, destanên azadiyê dineqîşîn. Têkoşîna me ya ku mirovên azad ji nû ve diafirîne, bi çar rastiyan bingehîn ve watedar bû. "Rastiya ku gerîllayên xwe yên jin ên li çiya, bi azweriya azadiyê ve dike yek." Belê! Çiya, jin, gerîlla û azweriya azadiyê. Çiyayên me, bi reng, deng û xweşikahiya gerîllayên jin ve gihîşt rastiye.

Jinên me, di kenê Gulbiharê de bûn dildarê azadiyê. Jiyan, bi rengê Gulbiharê hat xemilandin, li ser çiya-

rengîn kir. Gulbihar xweperest nîn bû, hemû demsal, tevî xwezaya xwe dijiya. Gulbiharê, di meşa xwe ya azadiyê de çendîn bihar, çendîn havîn û çendîn demsal hambêz kir, lê ji xweşikahiyan welatê xwe têr nebû.

Piştî çûyîna te, ev çiya wê çawa hambêza xwe ji salên nû re vekin? Çawa biharên nû silav bikin? Wê carek din bikaribe berxwedana berfînan pîroz bik e? Di demsala biharê de, binefş bêhna xwe ya sirdar, ji kê bigirin? Û binevş, ji bo kê, di pêşa van çiyana de bêhn vedin? Lê lale wê tim bêdeng bigirin, li pey Gulbiharê? Dayika xak, wê dîsa hawaran bike gelo? Wê xwe bavêje ser bedena Xwîndayê ya ciwan ku ber bi çûyîna ve ye. Dîsa, demsala tijî xemgînî ya payîzê, wê li ser lûtkeyên çiya, li Bêrîtanê bigere. Wê Bêrîtanê nebîne û xwe di rojên bi keder ên zivistanê de, binax bike. Di-be ku Kafya destûrê nede ku di nav

yên me. Bedena Gulbiharê, li lûtkeya Şekîf hêcan, li pêşa Çarçela, azweriyê. Li welatê min, demsala biharê, ji xweşikahiya Gulbiharê sûd wergirt û bi vî rengî kulîlkên xwe

nêrgîzan de hêşîn bibe. Wê hetanî dawîya emrê xwe şîne bike. Wê xexecok, reşbin, li zozanên çiyayê min. Wê beybûn, xemgîniyê belav bikin, li her cihên welatê min.

Behsa Gulbiharê kirin, gelek zehmet e. Ew, li ser çiyayên em lê dijîn, xezala ku tehma azadiyê girtibû. Gulbihar, gerîllayêke jin bû ku rûyê wê ber bi rojê û ber bi azadiyê bi evînek mezin dimeşiya. Bi sedan şervanên jin ên ku ber bi azadiyê ve dimeşiyên, di bin pêşengtiya heval Gulbihar de, hîmî cesaretê bûn. Bi parvekirina rêhevvaltîyê, ked û fedakariyê, karakterî wan afirand. Rêheval Gulbihar, di tabûran de fermandarî kir û eniyên şer koordîne kir. Rêheval Gulbihar ku nixê gelê xwe, di asta herî bilind de parast, berdêla girêdayîna bi welatê xwe re, bi canê xwe da; di rêveberiya konseya HPG'ê de, temsîla idealên jiyana bi rûmet û lêgerînên azadîxwez a gerîllayên jin bû. Rêheval Gulbihar, bi hezaran hevalên xort re fermandarî kiriye û bi baweriya li hemberî xwe û cesaretê xwe ve, gerîlla li çiya daye şerkirin. Bi ronîkirina paşerojê gel ve, qehremaniyek herî mezin û bêhempa, bi dest xist. Ew femandarek û gerîllayek jin a Kurd ku bi sekn û karakterek hêjayî rêzgirtinê, bi hêza xwe ya pêşengtiyê ve, cesaret dide, bi keda xwe ve, xweşiktir dike ye. Wê, baweriya li hemberî xwe, ji tîrojên Rojê û ruhê azadiyê digirt û ew, mîlî-

tanek rastîn bû.

Hûn qûretî û asîtiya Zagrosan mêze nekin. Dema ku rêheval Gulbihar, ji çalakiyê vedigeriya, ji ber rûmetê Zagrosan silav didan. Cûdiyê, li ser erdê, ji destana evînekê re dîsa şahidî dikir. Gabar jî, dema Gulbihar hembez dikirin, bi heybeta xwe bêhtir qure bû. Çiya, bi berfa demsala zivistanê ve, navê qehremanên nû di dîroka xwe de nivîs in.

Gulbiharê, di vê berbangê de, wê bi ruhê xwe yê azad ve tevî kela berxwedanê ya Sorxwînan, Rozerînan, Rozayan, Zelalan û bihezaran bûbûya.

Bila jinên me, hêviyên di kenê Gulbiharê de şîn dibin, kom bikin. Şervanên derketine ser rîya azadiyê, êdî deriyê azadiyê wê bi çirûska çavên Gulbiharê ve vekin. Jiyan encax, bi rengên rêhevvaltiya van qehremanan ve, tê jiyandin. Jibîr neke rêhevala xweşik, bi hebûna xwe tuyê di dilê hemû rêhevalên xwe de, weke evîndarê hêviyê şîn bib î. Û şehîdên me, wê bi mîrateyên li pey xwe hîştine ve, bêmîrin bibin. Di rastiya xwe de şehîd, dema ku ji aliyê gelê xwe ve tîn jibîrkirin, sira bêmîrinbûnê wînda dikan. Loma jî; em navê xwe jî, jibîrbikin, lê emê rêhevalên xwe yên şehîd ti carî jibîr nekin.

Divê em jiyane, di tama Gulbiharê de bijîn.

Batufa Çekdar

Di Pirsgirêka Kurd de Dorpêçana Neqşî

Di van rojên dawî de, mirovek ku çapemeniyê bi baldarê dişopîne bi hêsanî dibîne ku di çareseriyê pirsgirêka Kurd de hin derdor bi tiliyan hevdu nişan didin û ev rewş glovegerêke balkêş derdixîne holê.

AKP, ku xwedî îddîya çareseriyê ve pirsgirêkê ye, xwe dispêre parlementerên Kurd ên li nava partiya xwe û endamên xwe nişan dide. Endam û parlementerên Kurd ên AKP'yî jî destnîşan dikan, ku bêyî Talabanî û Barzanî yên li Başûrê Kurdistanê çareserî nabe. Êdî kes nemaye nizanibe AKP li ser bingeha Neqşî ava bûye û hêza xwe ya aboriyê (tevna Fetullah Gulen) û bingeha xwe ya amade ji wê derê werdigire.

Wer xuyaye, mirovên mîna Mehmet Metîner jî, berpirsariya propaganda û çapemeniyê ya vî tevnê wergirtiye ser milê xwe. Di navgînan çapemeniyê yên Tirkiyê de di asteke gel aciz dike de, ji mirovan re pro-

paganda bê PKK'ê Başûrê Kurdistanê ya Serbixwe dike. Di ser de, bi hevpeyvînan bi Talabanî û Barzanî yê weke lîderê netewî bi nav dike, hewl dide rojevê dagire. Bi paldayîna DYE û AKP'ê re hewl didin lîdertiyan xetîmandî li ser gel bidin ferzkirin. Sekna îdeolojîk a bingehîn a vî çîna arîstokrat, ji mêj ve li ser bingeha tîkiliyên derveyî pîvanê û netewperestîya teng bûye. Dibe ku gelê me yê li nava sînorê Tirkiyê dijî vî yekê nizanibe, lê mirovên demkê li Başûr jî mabin, dikarin yekser encamên vî politikayê bibînin. Ev rewşa xetîmandî li Başûrê Kurdistanê bû naven-dek û bi pratîka xwe ya dîbarekirî di hin aliyên wan xwedî derkevin. Lê belê, divê kes ne li bendê be ku di rewşeke eşîrî hatiye pûçkirin de tîkoşînek bi heman rêbazên rêbertiya eşîrî nayê meşandin. Li dijî van rê û rêbazan xweranegirtine gelekî mezin heye. Nevîyên axa-paşaxêx'an hîne bawer nakin ku

bûnê re rû bi rû bimîne. Ev sekin, ezmûneke hatiye ceribandin û encamên wê li holê ye. Gelo ev yek ji bo gelê Kurd ê qedîm ê di tîkoşîna azadiyê ya xwe dispêre kedkarî û azadîxwazan dimeşe, rewşa ye? Kî çî dibêje bila bêje, ez weke jîneke Kurd vî yekê qet qebûl nakim û serê xwe ti carî li ber van encaman natewînim. Û ez vî jî dizanim, ev ne niyeta min a bi tenê ye, niyeta hevpar a jin û gelê me ye. Em ne neçar in mehkûmî van encaman bibin.

Raperînan bi rêbertiya axa û şexan ev çend sedsal in her derketine holê. Li gorî şert û mercan ev raperînan dikarin werin fêmkirin û mîratene ku mirov dikare li hin aliyên wan xwedî derkevin. Lê belê, divê kes ne li bendê be ku di rewşeke eşîrî hatiye pûçkirin de tîkoşînek bi heman rêbazên rêbertiya eşîrî nayê meşandin. Li dijî van rê û rêbazan xweranegirtine gelekî mezin heye. Nevîyên axa-paşaxêx'an hîne bawer nakin ku

kedkar bi vîna xwe xwedî hêza rêxistinbûyîna tîkoşîne ne. Li gorî wan, kedkar hîne rajêriya wan e û di her şert û mercî de divê rêberê wan arîstokrat bin. Tîştê herî zêde nayê fêmkirin jî ewe, ku herî zêde ew demokrasîyê bilêv dikan. Ev hêzên mijara gotinê, hebûna li Başûrê Kurdistanê weke rêya çareseriyê nişan didin û Talabanî jî bi danîna vî tevnê, bi tiliya xwe AKP'ê nişan dide. Dibêje bila Kurd qîmeta AKP'ê bizanibe. AKP ya ku di dema hîlbijartinan de bi belavkirina miqarne hewl da gelê me bi xwe ve girê bide, bi pereyê xwe axayên eşîran kirî, bombe li çiyayên me dibarîne û dibêje 'Eger hûn nefikirin pirsgirêka Kurd tineye' dinepîxîne û bi pesindayîna wê re mezin dike. Ev yek baş tê zanîn, bi tinekirina PKK'ê re dixwazin gel ber bi AKP'ê ve bibin û gelê me yê welatparêz radeştî Kurdperestîya sexte ya AKP'ê bê kirin. Di berdêla vî de jî, Tirkiye wê bi

Tekoşin Ozan

pêşengiya AKP'ê çavê xwe li dewletbûyîna Başûrê bigire. Ev derdorên ku gel weke rajêriya xwe dibîne difikirin ku kengî bixwaze dikare gel bike mijara bazarê. Divê em di haya vî listîka mezin de bin û bî vîna xwe ya cewherî re teslîmî vana nebin, pêwîste em hîn bêtir bixebitin. Eger berxwedana li hemberî êrişên li dijî Herêmenê Parastinê aliyekî ve berxwedanê be, aliyê din jî ewe ku gel teslîmî politikayên AKP-Neqşî nabe. Divê tîkoşîna herî mezin li qada siyasî ya civakî bê dayîn. Pêwîste mirov hîn bi baldarî li hemû politikayên vî tevna terîqatê ya bi piştgirîya Dewletên Yekbûyî yên Emerîkayê binêrin û baş binirxînin.

Zimanê Çand û Huner Tuneye

Koma Şanoya Seyl u Meselê li Stenbolê xebatên xwe bi rêve dibe. Me bi du jinên ciwan ên ku di Koma Şanoyê ya 'Seyl û Meselê' de cih digrin re, li ser xebata vê komê, rola jina Kurdî di nav şanoya Kurdî de, têkiliya şano û jin û di qonax û asta şanoya Kurdî de cihê jinan axivî. Berfîn Zenderlîoğlu û Guler Yuksel İnce bersiva pirsên me dan.

• **Rewşa şanoya Kurdî û ya jinên Kurdî çi rewşê de ye?**

B. Zenderlîoğlu: Di nav şanoya Kurdî de em nikarin behsa jinan bikin. Ji ber ku di nav hunera Kurdî de jin tunin. Sedemên wê zêde zêde ne. Sedemên herî mezin pirsgirêkên civakî, aborî û malbatî ne. Di nav Kurdan de hê huner nehatiye nasîn û ev jî ne sîcê hunermenda ye. Hinekî bar dikeve ser milê çapemeniyê. Ji bo vê yekê malbat şanoyê nanasîn. Dema ku li derekê biçûk kesek rabê bêje ez dixwazim di şanoyê de cih bigrim, malbat û derdor dibin asteng û hin pirsgirêk derdikevin. Ev tenê ne ji bo jinan, ji bo mêran jî dibe asteng. Zehmetiyên şanoyê pir in û pir caran kes tîn û piştî demek kurt xwe diceribînin û paşê dema ku zehmetiyên şanoyê dibînin û têdigihin dev ji şanoyê berdidin.

• **Hûn di listikên xwe de piranî dixwazin çi bînin ziman?**

G. Y. İnce: Listikên me cuda cuda ne. Me listika xwe ya dawî a 'Xewn û Xeyal' bi awayekî xwezayî çêkir û di vê listikê de car caran me xwest pirsgirêkên jinê jî bînin ziman. Di listikên xwe de piranî li ser mijarên weke; jin di cihana ku têde dijî de çawa tê dîtin, jinên ku li kolanan weke meta tîn dîtin û ya din jî êşa dayîkên Kurd ku dema zaroyekê wê diçe gerîla û yê din jî diçe leşkeriyê, her wisa êş û janên ku şer dixwe nava civakê û li ser jinê ferz dibe radiwestin. Em dixwazin bi kurtasî be jî, wan pirsgirêkan bînin ser ziman û li ser dikê rapêşînin. Jixwe ev listik bi xwezayî çêdibin. Em bi pir mijarên cûda cûda dilîzin. Carna em dibin dayîk, carna dibin jinekê li kolanan. Ev yek li gorî listikê tê guhertin. Jixwe taybetmendiya şanogerekî ew e ku divê bikare hemû beşên civak û mirovan bilîze û di listikên xwe de xwe texê dewsa wan.

Berfîn Zenderlîoğlu

Guler Yuksel İnce

• **Dema hûn dest bi şanoyê dikin, zehmetiyên ku derdikevin pêşiya we çi ne?**

B. Zenderlîoğlu: Pirsgirêk û zehmetiyên şanoyê pir in. Mînak dema ku em dixwazin listikekî an jî ji bo kesên ku tîn, dixwazin perwerdehiya şanoyê bibînin, em dixwazin li cihêkî pir xweş û li salonekî pir mezin hûnera xwe pêşkêşî temaşevanan bikin. Lê belê derfetên me ne ewqas zêde ne ku em vana bi cih bînin. Jixwe me di serî de ev zehmetî daye pêşiya xwe. Ji bo ku em bigihîjin gel, hin bernameyan çêdikin. Jixwe Kurd karker in û ewqas dem û aboriya wan têrê nake ku li şanoyan temaşê bikin û xwedî lê derbikêvin. Mînak, mûzîk ne mîna şanoyê ye ku tu qasetekî derxî û belav bikî. Hewce ye tu bixwe herî û pêşkêşî gel bikî. Jixwe cudabûna şanoyê jî ev e. Dema ku dayîkeke Kurd yan jî karkekekî Kurd bi zimanê xwe li şanoyê temaşê bike, ev yek wî/we kêfxweş dike. Ji bo ku ev zehmetî hinekî sivik bibin, hewcedarî bi nasîna şano û reklama wê heye. Ev bar jî dikeve ser milê çapemeniyê.

• **Ji bîlî temaşevanên Kurd, dema tîn li listikên Kurdî temaşê dikin nêrîna wan çi dibe gelo?**

G. Y. İnce: Carna hin temaşevanên me tîn û dibejin 'min Kurdî fehm nekîr, lê belê di axaftin û mîmîkên ku li ser dikê dilîstin, hindik be jî hinekî tê gihîştim'. Û kefxweşiya xwe tînin ziman ji bo şanoya Kurdî. Temaşevanên ku bi Kurdî nizanin, carna bi riya hevalên ku li tenîştan wan rûniştine, pirsan ji wan dikin û ji bo ku listikê baştir fehm bikin ji

wan alîkarî dixwazin. Ev yek jî me kefxweş dike. Pêwendiyên xwe ji bo şanoya Kurdî nîşan didin. Ez dikarim bêjim zimanê çand û hunerê tune ye.

• **Hûn carna diçin turneyan û diçin Kurdistanê. Li wan deveran tevî bûn û pêwendiya temaşevanan çawa ye?**

B. Zenderlîoğlu: Ev cara pêncemîn e ku em derdikevin turnê. Gava yeke min dema ku em derketin ewqas kes tunebûn. Gava duyemîn hinekî behtir hatin, ya siyemîn zêdetir bûn. Dema çûyina me ya li Amedê temaşevanên me gelek in. Dema em diçin Şirnex û Geverê temaşevanên me hene. Her cara ku em diçin hedî hedî temaşevanên me jî zêde dibin. Me û listikên me dinasin. Ev yek jî me keyfxweş dike. Hin bajar û navçeyên welatê mane ku em hê neçûne. Lê di dema pêş de emê herin û li wan deran jî ji temaşevanên xwe re listikên xwe pêşkeş bikin. Lê armanca me ev e ku derên ku hîna şanoya Kurdî neçûye, em herin li wan deran bilîzin. Em dixwazin derên ku em herin em li wir hişmendiyek şano û çandê çêkin û bidin runiştandin. Ji bo ku binasin û carek din werin temaşê bikin.

• **Dema di derketina we ya turneyan de bûyerekê balkêş ku di serê we de bûriye heye gelo?**

G. Y. İnce: Helbet heye. Di listika me a 'Xewn û Xeyal' de em cilên kin li xwe dikin. Dema çûyina me a Şirnex û Silopî me got em bi van cilên kin nikarin derkevin pêşberî temaşevanan. Ev yek dibe pirsgirêk. Em fikirî, gelo helwesta mirovan wê çawa be? Di listikekî

de ez jineke li koçan dilîzim. Dema ku di axaftinên xwe de xwe difiroşim mêran, bi vê zimanê ku bedêna xwe difiroşê ve diaxivim. Ev yek carna dihêle ku temaşevan helwesta tund nîşan bidin. Ji bo ku ew, mijarê çewt fehm dikin, nerazîbûnên xwe nîşan didin. Lê em di vir de rastiya wan jinên ku dijî tînin ziman; ne ku jiyana wan diparêzin. Em dixwazin bi vê listikê jiyana wan jinan a tarî rizgar bikin. Bi riya vê listikê em dixwazin jiyana ku jin tede rexne bikin. Paşê em ji wan re didin zelalkirin. Ku em xwefirota jinan naporêzin, lê belê em di listikên xwe de rexne dikin û tînin ziman.

• **Di navbera şanoya Kurdî û Tirkî de cewaziyên bi çi rengî hene?**

B. Zenderlîoğlu: Di nav şanoya Kurdî û Tirkî ewqas baş nabînim û li gorî ya Tirkî ya Kurdî jî li paş nabînim. Navberê gelek zêde heye. Derfetên wan zêde ne û nivîskarên wan hene. Pirsgirêkên wan ên aborî û qedexeya ziman tune ye. Kurdên me jî dibêjin em ziman fehm nakin. Ji bo vê yekê ev ji bo wan dibe weke sedemêkî. Em tenê ne bi zaravayê Kurmançî şano çêdikin, bi zaravayê Zazakî jî dilîzin. Jiber ku em şanoya Kurdî çêdikin gelek caran bi sedemên astengbûnê re rûbirû dimînin. Caran em ji bo hin bajara tîn vexwendin lê ji bo ku bi Kurdî dilîzin, ji hêla şaredarî û waliyêtan ve destûr nayê dayin. Çima? Ji bo ku em bi Kurdî dilîzin. Li hembêrî zimanê Kurdî bêtehamûlî heye.

• **Hûn herî dawî çûn Başûrê Kurdistanê. Nêrîna gelê Başûr ji bo şanoyê çawa ye?**

G. Y. İnce: Em çûn Dihok, Hewlêr û Silêmaniyê. Li Dihokê şano û hûner pir pêş ve çûbû. Me li wir vê yekê hîs kir. Li zanîngeh û fakulteyan xebatên wan li ser şano û çandê hebûn. Gava em listî, pir keyfxweş bûn û şabûna xwe anîn ziman ji me re. Lê mixabin di nav şanoyê de jin tunebûn û ev yek jî ji bo şanoya Kurdî xemgîniyek e. Li Bakur hinekî hejmara jina behtir in li gorî Başûr. Li Başûr derfetên ji bo şanoyê zêdetir in di hela salon û reklaman de pêşketine. Çawa ku li Bakur pirsgirêkên jinê hene, li Başûr jî hene. Hevîdar im ku ev yek wê hêdî hêdî pêş bikeve û jin jî we di nav şanoyê de cih bigrin.

Reyhan Sarhan

Ferîşteya Rengan: Jovan Horî

Melek Deger

Jovan Horî, ew a ku rengên xwe ji giriyê xwedawendan û rengên xwe ji rozerînê dizî ye. Jovan a ku ezmanan ji xeyalên xwe re dike tablo û zozanên vê gerdûnê li ser dixemilîne. Ew keçika ku ji rihê rengan û şîniya xeyalan giyaneke kûr û dûr li ber çavên me diafirîne. Baskan bi canê me hemû jinan ve dike û me ber bi azadiyên xemrî ve dibezîne. Jovan, angû ew jina ku xwe di

suretê jiyane de vediçirîne, keçik û bihûstan ji xwîna xwe diherikîne. Belê ew Jovan e a ku niha li Kurdistanê dengê dilên me bi çivîk û mirovan digihîjîne.

Belê Jovan Horî angû bi navê xwe yê fermî Melek Deger bi eslê xwe ji Cizîra Botanê ye. Roj û wextê xwe ji bo çêkirina wêneyan xerc dike û li gor gotina wê dîtîye nedîtîye bi wêneyan re eleqedar dibe. Jovan heya niha gelek pêşengeh li darxistine. Lewra ew mamostetiya şagirtên wênesazan dike. Hewl dide ku vê hunera xwe nîşanî nîfşên ciwan û wênehazan bike. Alîkariya wan dike ku pêşengehan vebikin. Nêzîkî pazdeh şazdeh pêşengeha li dar xistiye ji bilî ê şexsî. Niha jî dest bi projeyê nûh kiriye.

Jovan Horî mêl û hezkirina xwe ya li ser hunerê û şewazê xwe wisa tîne ziman: "Di nava hunerê da meyla min bi giranî ser wêne bûye. Her daim tu beşê hunerê wek wêne ku min tatmîn kiribe çênebûye. Temamê beşan li ali-

yekî, beşa wêne li aliyekî. Ji beriya ku min wêne çenedikir, min xwe di valahiyekê de hîs dikir; ne tenê hîskirin jî, di valahiyê de bûm.

Min xwe bi wêneyan vedigot. Wêne bûbû zimanê min, bûbû zimanê dilê min. Min xwe bi wêne digirt û hewl didam ku bijîm. Ez heya niha bi taybetî ser razber û portreya xebitî me. Mijarên wêneyên min li ser psîkolojiya mirovahiyê, pirsgirêkên cihanê ne. Ango tekoşîna min a di jiyane de bi wêne ye. Ev çeka min a herî bi bandor e li gorî fikra min.

"Dema ku me astengî û zehmetiyên wê yên ji bo hunerê pirsî, bersiva Jovan wiha bû: "Min wek jinekê pir astengî jî jiyam. Ku bêjim astengî ne jiyam, wê bibe derew. Ji bo ku wêneyan xêz bikim min pir tekoşîna da. Min hewl da ku têk neçim hember astengiyên min li berxwe da, min dev ji wêne berneda.

Çimkî wêne ji bo min tiştêkî jêner e. Nabe ku dev jê biqerim. Min her hewl da ku bê sansur wêneyên xwe xêz bikim û ya dil û fikra xwe vebêjim."

Jovan bêfikirin û hêviya xwe wiha vedibêje: "Ez hevîdar im ku wê rojek were ew ê roj roja hunerê be, ez di wê baweriyê de me ku rojek bê, wê herkes qedrê hunerê u hunermenditiyê bizane. Niha qedrê huner û hunermendan zêde tune ye. Hevîdarim wê rojê xweş û geş û bi hunerê li pêşiya me be."

Fatma Savci

Ji Komîsyona Jinê Mînaka Watedar a Piştgiyê

Jinên Kurd ên li bajarê Holanda Arnhem'ê bi navê Komîsyona Jinê xwe birêxistin kirine, bi armanca piştgirîdayîna malbatên xizan ên li Kurdistanê re, şahiyek lidar xistin. Bi hatineya ji şahiyê re, lêçûnên dibistanê yên 21 zarokên li Şemzînanê hatin tedarikkirin.

Jinên Kurd ên li bajarê Holanda Arnhemê, ku xwe weke Komîsyona Jinê ya Kurd bi rêxistin kirine, çend meh berê ji bo piştgiyê bide gelê Kurd ê li Kurdistanê hin rêze-çalakî plan kiribûn û ji bobicihanîna van çalakiyan ketin nava tevgerê. Çalakiya destpêkê ya ji vê plansaziyê, şahiya piştgiyê bû. Şahî, ji bo piştgiyê bi malbatên li Kurdistanê li dijî xizaniyê li ber xwe didin hat lidarxistin û bi sedan Jinên Kurd beşdar bûn. Hatineyên ji şahiyê bi dest ketin, ji bo tedarikkirina lêçûnên dibistanê yên 21 zarokên li Şemzînanê hatin bikaranîn.

Çavkaniya tengaviya aborî şer e

Endamên Komîsyona Jinê ya li bajarê Arnhemê xwe birêxistin kirine, bi civîna xwe ya dawî re, asta xeter a xizaniya gelê

Hin zarokên ku alîkarî jê re hatine dayin.

niya li Kurdistanê jinûve nixandî û destnîşan kirin, ku yên şerê qirêj ên bi salan li Kurdistanê rêve dibin, berpisyarên xizaniyê û feqîriya li Kurdistanê ne. Jinan gotin, hukûmeta AKP'ê li ser xizaniya gelê

li Kurdistanê polîtîkaya 'Di destpêkê birçî bihêle, dûre teslîm bigire' dimeşîne û bang li herkesî kir, ku li dijî AKP'ê têbikoşin. Bi taybetî bang li mirovên Kurd ên ku di hilbijartinê de dengê

xwe dane AKP'ê hat kirin, ji bo neyên van polîtîkayan. Jinan diyar kirin, ku heta pirsgirêka Kurd çareser nebe, xizaniyê û tengaviya aborî ji holê ranabe û gotin, 'Ev çareserî jî bi naskirina pêşengê gelê Kurd, hemû rêxistinên Kurdistan, çand û nasnameya Kurd dibe.'

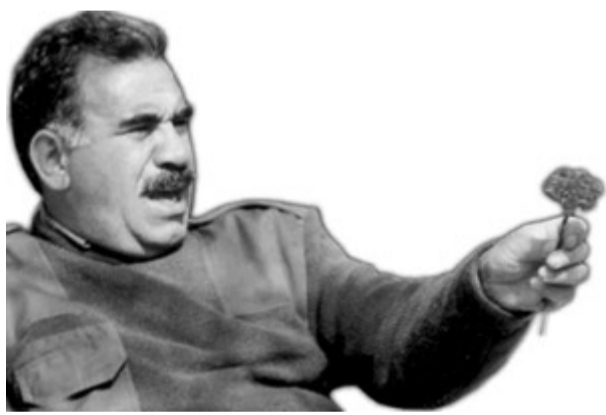
Zarokên Şemzînanê silavên xwe yê germ ji jinên li Arnhemê re şandin

Di civîna Komîsyona Jinê de, nameya ji Zarokên Şemzînanê hatibû hat xwendin. Di dema xwendina nameya hevpar a li ser nava 21 xwendekaran de kêliyên bi hestiyar rû dan. Navê hin ji zarokên xwendekar ên lêçûnên wan ên dibistanê hatin tedarikkirin Egîd, Serhat, Dîlan, Esmâ, Emral, Aysel, Şervan, Evîn, Melîsa, Dilbin, Zîlan û Eysê ye.

Endamên Komîsyona Jinê di civîna xwe de diyar kirin, ku ewê çalakiyên xwe yê bi heman armançê di demeke kin de dewam bikin. Çalakiyên ji niha û pê ve jî wê bi beşdariya gelek hunermendan ve pêk were. Komîsyonê da xuyakirin, ku ewê ji bilî vê yekê xebatên zanekirin-agahdarkirinê jî bimeşînin li ser mijarên şer, dijwarî û xizaniyê panêlan lidar bixin. Komîsyona Jinê ya Arnhem'ê, ragihandin ku tevlêbûna van çalakiyên wan wê bi tenê bi jinan re teng nemîne û ewê hemû derdorên civakê yê li Holadayê dijî tevî van karên xwe bikin. Komîsyona Jinê wekî din da xuyakirin, ku ewê di vî warê de bi Holandiyan re jî bixebite.

Navenda Nûçeyan

Xistina Cinsekî: Dest Deyne Ser Bibe Malê Paşê Bike Kole

Weke mînak, eger em bînin ber çavan bê çawa sîstema mêtînger a Komara Tirkiyeyê hewl daye jinê dagir bike, bibe xwe-diye wê, em ê pirsgirêkê baştir fêm bikin.

Em berê xwe didinê, dema begên eşîrên Tirkan nû berê xwe didin Rojhilata Navîn û di civaka bi çin de pêş dikevin – ev jî feodalbûn e – em dibînin bi qasî ku dest bi dagirkirina erdên xelkê dikin, mirovan û helbet jinê jî dikin kole û ben-de. Cîhana ku halê hazir bandorê li me dike, kesayetiya pêk hatiye encama vê ye. Belavbûna Tirkan li Rojhilata Navîn di metakirina ango weke mal dîtina jinê de rolekî

mezin dilîze. Heta mirov dikare bêje feodalbûna Tirkan, ji Ereban bêhtir rê li ber koletiyê vekirin. Gelên Rojhilata Navîn ku îro koletî heta ketiye rihê wan, divê para dagirkirina Tirkan di vê yeke de gelekî baş binixînin. Di dîrok û berçaviya îro ya gel û jina ev qasî hatiye xistin, pergala têkilî û jiyane ya sîstema desthilatdar a Tirk xwediyê bandoreke diyarker e. Ereban jî bêguman jin nixumandiye. Ezê zêde bi îdîa neaxivim, ka têgihîna rastî ya Hz. Mihemed û pêkanîna wî çî bû, lê weke helwestek, weke kesayetiyeke heta îro bandora xwe li Rojhilata Navîn kiriye, ez bawer dikim aliyên wî ku divê li ber çavan werin girtin hene. Bêguman şoreşa Îslamê rê li

pêşketina şaristaniyeke feodal vekiriye. Lê dema mirov şoreşa Îslamê bi tevahî weke şoreşeke feodal binixîne, bêje ti bandora wê ya azadiyê nine, ev ne realist e. Ev jî bo jinê jî weha ye. Îro jina di bin rîsm û rêza Îslamê de, va ye hê jî bi nuxumandina serî dikeve rojevê. Îslama xurt dibe, hewl dide bi awayekî jineke nû biafirîne. Di jiyana Hz. Mihemed de di mijara têkiliyên bi jinê re aliyên têra xwe hêjayî baldariyê hene û li gorî min ev rewşeke jî aliyê gelek kesan ve gelekî kêmtir dîtî e. Divê baş were fêmkirin, helwesta sofîyên roja me çî qasî li derveyî vê ye. Ez jî ber vê yekê balê dikşînim ser; di pêwendiyên de para bêhtir pîvanên exlaqî yê îslamî serdest in. Û bi taybetî halê hazir gel vê yekê weke pîvan qebûl dike.

Ji bo pêngavekê divê mirov hinekî bibîne ka helwesta Hz. Mihemed çawa bû. Mijareke hêjayî lêkolînê ye. Biqasî em dibînin şewazekî cihê ya helwesta azadiyê ye. Behsa 13 jin û gelek cariyeyên Hz. Mihemed tê kirin. Min nedikarî lêbikolim. Lê biqasî tê behskirin, dema wî ev yek kiriye xwestiye jinê mezin bike, tê

gotin wî xwestiye bi jinên jî eşretên cihê bandora xwe ya siyasî zêde bike. Ango jinê hem weke alaveke bihêzbûna siyasî û hem jî weke alava mezinîkirinê digre dest. Bêguman di serdemên Siltanan de paşê û bi taybetî di serdemên Emewîyan, Osmanîyan, Selçûqîyan, di tevahiya rejîmên siltanan ên Rojhilata Navîn de afirandina statuyekê nû ya jinê xwe dispêre vê helwestê. Saziya cariyeyan, pirjinî, zewicandina bi 4 heta 5 jinan hê jî dewam dike û weke biryareke şerîetê tê rojevê. Li divê mirov wisa bifiki-re ku di destpêkê de ev helwesteke siyasî bû, helwesteke azadiyê bû. Keçeke Hz. Mihemed a bi navê Fatma heye; tê gotin ku kesayetiyeke gelekî hestiyar û nazik bû. Mirov dikare bêje heta radeyekê hatiye mezinkirin. Hê jî navên zarokên we ji wê demê mane. Navên Eysê, Fatma, Zeyneb ji binemala Hz. Mihemed tene hesibandin. Ango jinên wî ne, keçeke wî ne, neviyên wî ne; divê ev were dîtî.

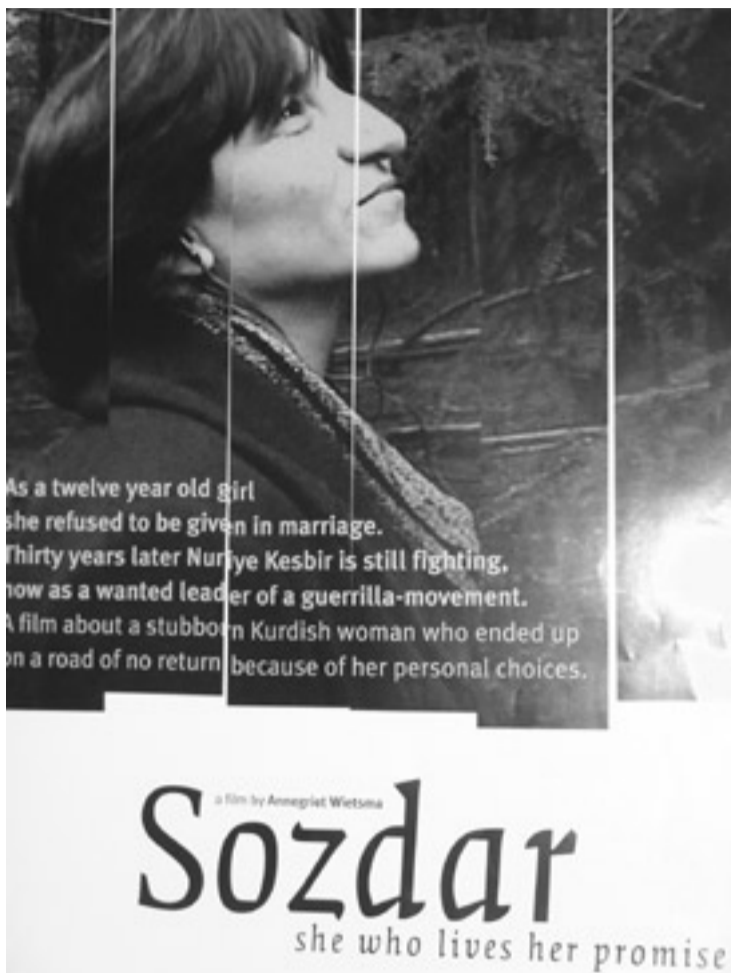
Dema em berê xwe didin Osmanîyan em dibînin fermannen bi vî rengî derdixin: Weke mînak dema Fatîh Stenbol dagir kir, dibêje "Sê rojan jin jî tê

de hûn dikarin her tiştî talan bikin". Weke tê zanîn kevneşopiyekê Bîzansan a aristokrat û jî ber vê yekê gelek malbatên wan ên aristokrat hebûn. Ne weke Osmanîyan bûn. Vêca ew 'yenîçeriyên' her tiştî talan dikin, dikevîne hundurê malan; çiqas jin, keç û kurên ciwan hebin wan digirin û dibin malên xwe. Ev serdemeke xedar a kolekirinê ye û ne tenê li Stenbolê tê pêkanîn. Dema Osmanî li Anadolê belav bûn, mîrên bi kêrî şer dihatin an jî desthilatdar bûn dikuştin û bi tevahî dest didanîn ser nixûn wan. Hê jî nixandînen dibêjin Yewnanî gelekî tirsonek in an jî 'dibêjin 'Yewnanî Qehpe' hene. Di rastiyê de ev encama pêkanînekê ye. Helbet ev het tu bêtî bes, xistin e. Xistina cinsekî ye. Dest deyne ser, bibe malê û paşê bike kole! Piştî vê êdî ne mûmkun e tu ji 'yenîçeriyê' Osmanî re bêtî "azadiya min heye", an jî "divê ez hinekî li dijî te xwe biparêzim". Prens bi xwe jî tavilê dikirin kole, bêpîrs û kilam ew di malan de asê dikirin.

Rêberê Koma Civakên Kurdistanê
Abdullah Öcalan

‘Ben Met Sozdar Opnieuw Geboren’

Wij hebben voor onze lezers een interview gehouden met Annegriet Wietsma;

Annegriet Wietsma is bekend met haar documentaires en films die allemaal over sociaal maatschappelijke problemen gaan. Zij is een filmaakster en een moeder. Een van haar laatste film/documentaire ging over Nuriye Kesbir (Sozdar). Zij zocht Sozdar op in de gevangenis en volgde Sozdar en ging met haar verhaal mee tot de koerdische bergen. De titel van haar documentaire was "Sozdar, She Who Lives Her Promise."

• **Het is jouw gelukt om Sozdar te beschrijven en te vertellen. Kun je ook jezelf beschrijven voor onze lezers?**

Ik heb op de universiteit pedagogie gestudeerd. Tijdens mijn studie ben ik in aanraking gekomen met filmmaken. Ik maak al 20 jaar documentaires en schrijf artikelen. De onderwerpen van mijn documentaires gaan over sociaal maatschappelijke problemen. Ik heb een documentaire gemaakt over een stam die een kolonie beheerde in Nieuw-Guinea. Ik heb ook een documentaire gemaakt over het huis waarin ik ben opgegroeid. De reden hiervan was dat het gebouw al honderd jaar oud was. Ik wilde met de documentaire laten zien, hoe een gebouw met de omgeving mee veranderd en dat de wereld continu in beweging is. Een ander documentaire van mij ging over een vrouw van 48 jaar, die als kind in een kindertehuis verbleef en eigenlijk nooit heeft begrepen waarom ze daar verbleef. Samen met haar heb ik een film gemaakt over hoe het is om in een kindertehuis te verblijven.

• **Hoe ben je op het idee gekomen om een documentaire te maken over Sozdar? Hoe heb je de eerste stap genomen?**

Als eerst zal ik uitleggen, hoe ik op het idee ben gekomen. Ik wilde al heel lang een documentaire over koerden

maken. Over de koerdische kwestie, over de problemen van de koerden en over een volk zonder land. Ik ken de veel mensen van de koerdische gemeenschap, maar de gemeenschap leek te mannelijk. Ik begreep ook veel dingen niet. Ik begreep niet waarom koerden van Turkije en koerden van Irak tegen elkaar waren. In plaats van dat ze met elkaar verenigen waren ze in strijd met elkaar. Ik dacht ik kan er geen film over maken, want ik weet niet wie goed of fout is. Ik begreep er te weinig van en was van mening dat

ik de kwestie niet goed kan verwoorden. Totdat ik op een morgen in de krant las dat er een koerdische vrouw gevangen was in Nederland. Ik kwam gelijk op het idee, want ik kon het verhaal vanuit de ogen van een vrouw.

Dat kan ik begrijpen en ik kan meegaan in haar verhaal en snappen wat er allemaal in je hoofd opgaat om een wapen te grijpen. Dat was voor mij de belangrijkste reden en daarom heb ik contact opgenomen met de gevangenis. De tweede reden was ik was eigenlijk altijd gefascineerd over. Mijn vraag was de reden dat mensen zich zoveel aantrokken van de dingen die om ze heen op de wereld gebeurt. Dat ze ervoor kiezen om met hen eigen leven te stoppen en zich inzetten voor de vrijheidsstrijd. Voor mij was Hannie Schaft als nederlandse als voorbeeldpersoon, die zich inzet voor de vrijheidsstrijd. Ik heb veel boeken en artikelen over haar gelezen. Bij Sozdar was ik benieuwd naar de antwoord van. Waarom zij ervoor als vrouw koos om actief deel te nemen aan een gewapende strijd. Er zijn veel mannen die ervoor kiezen, maar niet veel vrouwen. Daarom was ik ook benieuwd naar wat de reden van een vrouw is om aan een gewapende strijd deel te nemen. Dat was de tweede reden dat ik contact opnam met Sozdar. De derde reden is dat ik al heel lang op zoek ben naar de vraag: "Waarom gaan mensen in hongerstaking?" Dat is het laatste machtsmiddel die je kan gebruiken. Als je in hongerstaking gaat, dan betekent het dat je geen andere optie meer heb. Dat roept bij mij een mate-loze bijzondere, maar verwondering op. Dus dit is jouw laatste mogelijkheid om te protesteren. Niet een ander kapot maken, maar jezelf. Toen ik contact opnam met de gevangenis, dacht ik. Ik kan alleen een documentaire maken, als ik haar mag en vertrouw. Als ik bij de eerste ontmoeting het gevoel zou hebben en zou merken dat het niks zou opleveren. Dan zou ik er mee stoppen. Tijdens de ontmoetingen kreeg ik er vertrouwen in en wist dat ik met haar kon samenwerken. Ik heb nooit gedacht dat ik haar ook in levendwijze buiten de gevangenis zou zien. Ik dacht zie haar paar keer in de gevangenis en daarna wordt ze uitgeleverd aan Turkije.

nis en daarna wordt ze uitgeleverd aan Turkije.

• **In de filmgala werd er in een toespraak gezegd twee koppige vrouwen. Wat waren de onderlinge eigenschappen tussen jouw en Sozdar?**

Naarmate ik langer met Sozdar optrok, merkte ik de bijzondere van haar persoonlijkheid. Ik ben haar gaan waarderen als persoon, dit kwam doordat ik op een gegeven moment haar zag als een soulmaatje. Ik heb veel gereisd en op elke reis vond ik wel een soulmaatje. Wat zij denkt, dacht ik ook en wat zij zegt, zeg ik ook. Wat ik heel erg in haar bewonderde, was zij is een vrijdenker. Zij is in staat buiten haar eigen cultuur te treden om te zien, wat goed is en wat slecht is. Toen ik met haar op bezoek was bij een Koerdische gezin in Nederland. Het gezin was al 10 jaar in Nederland en de vrouw sprak geen woord Nederlands. Bij vele buitenlandse gezinnen is dit vrij normaal, maar Sozdar vond het niet normaal en zei tegen de vrouw; "Je schrijft je morgen in bij een Taalschool en gaat Nederlands leren. Een paar maanden later toen we nog een keer op bezoek waren. Hoorde we dat die vrouw naar school ging en al weel woordjes Nederlands sprak.

Er zijn weinig vrijdenkers op de wereld en vrijdenkers die er zijn moeten we koesteren. Wij hadden ook veel

den, maar we wisten beiden ook niet hoe het verhaal zou worden. Niemand kon de toekomst voorspellen, maar zij hebben mij wel erg geholpen. Toen wij wisten dat het uiteindelijk een film zou worden hebben wij een omroep benadert. Zij waren ook enthousiast om hier mee verder te gaan. Ik heb niet veel mensen benadert, omdat ik Sozdar niet in gevaar wilde brengen. Ik heb het heel erg rustig aangepakt.

• **Je bent voor de opnames naar de koerdische bergen gegaan waar de koerdische vrijheidsstrijders zich bevinden. Had je geen twijfels of angsten. Kun je onswat vertellen over jouw belevingen daar?**

De bergen waren voor mij niet geheel onvertrouwd, omdat ik in Niagara-gua ben geweest. Toen liepen daar nog veel mensen gewapend rond. In Nederland ben ik altijd ook heel erg politiek actief geweest. Daarom was het niet vreemd voor mij. Toen ik daar was kon ik de mensen daar niet verstaan. Ik kon alleen kijken. Mijn tolk was heel erg verbaasd en zei; "Ik heb iets opgemerkt in Nederland wordt er altijd gezeurd en gescholden in de taalgebruik. We klagen over alles en hebben over alles wel iets aan te merken. Dat is normaal bij ons in Nederland of in andere culturen, maar hier heb ik nog niemand horen klagen, niemand horen zuchten. Het is hier

nat, het is hier koud en toch is iedereen zo vriendelijk." Ik begreep en snapte wat hij zei. Ik voelde er een sfeer, die ik herken van mijn jaren toen ik zelf nog politiek actief was. Er was eigenlijk geen verschil. Het enige verschil was dat iedereen gewapend was. Voor de rest voelde ik mij als een vis in het water. Zo thuis voelde ik mezelf. Het was de sfeer van de Krakbeweging, vrouwenvereniging en anti-kerne-energiebeweging in Nederland. Alles was dezelfde, dezelfde soort mensen, conflicten en ruzietjes. Ze waren allemaal erg zelfvertrouwd. Ik heb geen enkele moeilijkheden ondervonden. Toen ik weer terug was in Nederland heb ik de beel-

den samen met mijn vrienden bekeken. Een van mijn vrienden leest ogen en hij keek naar al die gezichten die ik gefilmd had. Hij zei, ik zie niemand waar slechtheid in zit. Ik zie alleen maar prettige en vriendelijke mensen. Dat betekent niet dat iedereen sympathiek hoeft te zijn of aardig. De ene vind je leuker dan de ander, maar je ziet helemaal geen gemene blikken. Het zouden gewoon me vrienden kunnen zijn.

• **Welke personen en instellingen hebben je hulp geboden?**

Ik ben helemaal alleen begonnen, omdat ik niet wist of ik contact met haar zou kunnen krijgen en of zij de persoon was waar ik naar op zoek was. Opeens was zij uit de gevangenis en ik had zoiets van nu moet ik haar volgen, want dit wordt een totaal andere wending dan ik had kunnen denken. Ik heb toen alleen er aan gewerkt, omdat ik niet wist hoe het zou eindigen en waar het over zou gaan. Nadat ik zeker was van mijn zaak ben ik naar een producent gestapt, want zo gaat het in de filmwereld. De producent vond het gelijk een verhaal die verteld moest wor-

den samen met mijn vrienden bekeken. Een van mijn vrienden leest ogen en hij keek naar al die gezichten die ik gefilmd had. Hij zei, ik zie niemand waar slechtheid in zit. Ik zie alleen maar prettige en vriendelijke mensen. Dat betekent niet dat iedereen sympathiek hoeft te zijn of aardig. De ene vind je leuker dan de ander, maar je ziet helemaal geen gemene blikken. Het zouden gewoon me vrienden kunnen zijn.

• **Wat zijn je plannen voor in de toekomst?**

Ik ga verder met het maken van films en documentaires. Ik ga ook een documentaire maken over apartheidsscheiding.

Geschreven door:
Zeynep Yüce / Muazzez Kaya

En Güzel Cümle

Kız, dünyadaki herşeyden çok bir şeyi istiyor gibi bakıyordu. Sanki bir dünya vardı omuzlarında, dileği dünya kadar ağırdı. Kızın yüreğini yakan ateşi gördü. Yüreği kületmeden dinmeyecek bir ateşti bu.

(Gerçek bir hayat hikayesinden alınmıştır)

Içinde yer aldığı cümlenin sözcüklerine baktı. Öznesine, nesnesine, zarflarına... Kendisinin de oluşumuna katkıda bulunduğu cümlenin anlamını düşündü.

Kendi anlamını düşündü. Huzursuzluk kapladı içini. Cümlenin anlamı az geldi ona, dar geldi. Kaçıp kurtulmak, bütün cümleleri dolaşmak, en güzelinin başına taş olmak istedi. Bu anlam kırtısı cümle belki de onun kaderi değildi.

Kadere dair keşfi tüm benliğini heyecanla doldurdu. Yaşamın anahtarını bulmuştu sanki. Yeniden sözcüklere baktı. Onu cümlenin yapısına bağlayan ek'i usulca ayırdı kendinden. Son sözlerini ek'e iletip diğerlerine de söylemesini isteyerek vedalaştı. Ek, şaşkın, üzgün ama anlayışla salladı başını.

Cümlenin dışına çıkıp da boşlukta kalınca tuhaf bir çıplaklıkla ürperdi sözcük. Çevresindeki sonu yokmuş gibi gözükten yazılı, sözlü cümleleri, kelimeleri şaşkınlıkla izlerken kaybolmaktan korktu. Ne yapacağına karar veremedi. Yeni bir cümleye mi katılmalıydı, bir hafzaya girip dinlenmeli miydi? Tek başına kalırsa kaderi ne olurdu? Yerini terk etmeden önce bilgi toplamadığı, plan yapmadığı için kendine kızdı. Fakat kızmak faydasızdı artık; kendi kendini ikna etti. Zaten özgürlüğe çıkmamış mıydı o, belirlilikten kaçmamış mıydı? Öyleyse plan yapmak da gereksizdi.

Rahatlamış ama hala kararsız dururken, hiç değilse bundan sonrası için neler yapacağını düşünmesi gerektiğini anladı. Sözcüklerin yapısını biliyordu. Boşlukta uzun süre varlıklarını koruyamaz; dağılıp harflerini başka sözcüklere kaptırır, yok olurlardı. En iyi ihtimali kopyaları tarihin derinliklerinde çürüyüp giderdi.

"En güzel cümleye yüklem olacağı" dedi kararlılıkla.

En güzel cümleyi bulmak için harekete geçti. Kolay olmayacaktı bu. Öncelikle tarihte sarf edilmiş sözleri, düşünülmüş ama sarf edilmemişleri taraması gerekti. Gidip tarihi buldu. Benzer serüvene çıkmış nice kelime görmüşlüğü tecrübesi ile tarih onu kullanılmış sözler deposuna gönderdi. Sonra isterse düşünülmüş ama sarfedilmemiş sözler bölümüne de bakabilirdi.

Işık hızından kat kat yüksek bir hızla inceledi ilk depoyu. Tahmininden daha büyüktü depo. Kendisinin geçtiği cümlelere baktı. En çok kullanılan kelimelerden biri olduğunu farketti. İç burkuldu kullanıma oranından, kullananların yüklediği anlamlardan... Bazı cümlelere gülümsedi, bazıları içini sevinçle doldurdu, bazıları öfkesini acıttı.

Hızla düşünülmüş ama sarfedilmemiş sözler bölümüne geçti. Aynı hızla inceledi. Hayretler içinde kaldı. Bu bölüm ilkiyle kıyaslanamayacak denli büyüktü. Tanrıların bile düşünüp de söylemedikleri sözler vardı. Üstelik tekrarlar o kadar çoktu ki, sıkıldı aynı duygu,

düşüncelerin çokluğundan. Köşede bucakta kalmış, daha az kullanılmış, ilginç, renkli, parlak cümlelere de rastladı. Bazılarını hiç sevmeydi; korkunçlukları, iğrençlikleri ifade ediyorlardı. Bu bölümde de en çok kullanılanlar arasındaydı. Dışarı çıktı.

Ufku gelişmiş ama en güzel cümlede karar kılmamış olarak, eli boş ayrıldı tarihin deposundan. Kendince nefes aldı. Fazla zaman kaybetmeden gördüğü ilk insanın beynine sızdı. Uykuda bir çocuktu bu. Ne sevincin ne de

üzüntünün baskın olduğu bir düşeydi. Bir an kalkıp sevincin baskın gelmesine yardım etmek istedi. Milyarlarca insanı düşününce vazgeçti. Daha ilginç düşünceler, düşler olabilir. Daha belirgin, büyük bir anlama koşmuştu o.

Anında dolaştı milyarlarca insanın beynini. Anlatılamayacak denli tuhaf, ilginç, korkunç, güzel, kötü öyle çok düşünce vardı ki, seçemedi kraliçe cümlesini...

Sınırların sonuna geldiğini bilseydi, şüphesiz daha mütevazı davranır, bir cümleye yerleşirdi. Ama henüz son sınırdan uzaktı, tüm sınırları tüketmiyordu.

Yaşam bulunan tüm gezegenleri dolaştı. Birbirinin benzeri olanlar kadar şaşılacak denli farklı yaşamlar da vardı. "Düşünülebilir her şey olabilecek olan şeydir" gerçeğini hayretle fark etti. Demek evrende sınırsızlık yalnızca mekansal değil, olgusalda da. Bir an en ilginç yaşamın olduğu bir gezegende kalma fikri cazip geldi. Vazgeçti hemen. Yeterince ilginç bir şeye kendisinin katabileceği ne ilginçlik olabilirdi ki zaten. Hem onun derdi en ilginç değil, en güzel cümleydi. Oyalanmadan tanrılar katına geçti.

Deneyerek öğrenmeyi denedi. Bir tanrının dudağında bir tufana emir oldu. Bir başkasında yıldızları patlattı. Milyarlarca ölüme kelime oldu. Milyarlarca aşka söz oldu. Trilyonlarca canlıya çok güzel, çok kötü düşler, anlar yaşattı. Uyuşuk bir tanrının hafzasında takılıp kalmaktan, gaddar bir tanrının öfkesine dil olmaktan korktu. Diğer varlıklar kadar tekin bulmadı tanrıları. Anlam yoktu orada. Sadece olaylar vardı, oluşlar vardı, kendisini çok güçsüz hisetti bu katta. Hiç düşünmeden kaçtı.

Serüvenden yorgun, ilk cümlesini kaybetmiş, yenisini bulamamış, kalakaldı ortada.

Tüm sınırları tüketmişti. Kötü bir hiçlik duygusuyla doldu, derin bir acı tüm benliğini sardı. Bitmiş bir serüvende bitmemiş bir arayış hapsolmüştü. Bir an yalnız bir kelime olarak kalıp yok olmak istedi. Sersemlemişti aldığı darbeden, yok oluşu düşündü.

Önce anlam terkedecekti onu, sonra tek tek harfleri...

Bir yanlış, bir haksızlık vardı bu işte. Kim, niye yapıyordu, bilmiyordu. Sanki kendisiyle dalga geçilmişti; en büyük anlama koşup hiçlikle karşılaşmak başka ne olabilirdi?..

Yokoluşun koynuna atılarak cezalandırılacaktı ona bu haksızlığı yapanları. Hiçliği hiç önemsemediğini, öterek ispatlayacaktı. İşte mürekkebi çözülmeye başlamıştı bile.

Öfkesi hüznü dönüşünce engellemeyemediği bir pişmanlık akın etti düşüncesine. Keşke hiç ayrılmayıp cümlesinden ya da biraz beğenir gibi olduğu cümlelerden birinde konaklasaydı... Bildiği, tanıdığı tüm sözcükleri düşündü. İyi, kötü her durumda hemen hemen hepsiyle ve her dilden yaşam eyleminin yaratımına katılmıştı. En anlamadığı kelimeleri bile sevecenlikle anımsadı. Bir tek "keşke"yi affetmez bir kırgınlıkla andı. Yokoluşun eşliğinde "keşke" demek zorunda kaldığı için...

Duyularının pes ediş koktuğunu irkilerek anladı. Hızla sınırlanmaya çalıştı. Pişmanlığı kovdu. Önce, yılgınlık kendiliğinden gitti. Yaşadığı serüven bir başka görüldü gözüne; güzelleşti, sıradan bir cümlede sonsuza kadar hapsolmaktansa, tüm evreni kısa sürede özgürce dolaşmak çok daha güzel geldi. Yok olmaya hazır. Sakinleşti, iyi, kötü, güzel, çirkin tüm duyguların ötesine geçtiğini düşündü. Bir tek tümünden silmediği bir burukluk çok derinlerde varlığını duyuruyordu. Yokoluşa biraz eksik gidilir miydi, bilmiyordu: Biraz doymuş, biraz eksik. Yeni çelişkilerle boğuşmaktan korkup kendini olacağına teslim etti. Hiç bir duyguyu, düşüncüyü, kendisi çağırmayacak, gelirlerse de reddetmeyecekti.

Biraz daha rahatlamış, kendi mürekkebinden ayırdı bakışlarını. "Son anları heba etmemeli" diye düşündü. Harflerinin dökülüşünü izlemek yerine çevresini izlemeye koyuldu. Görebildiği, hissedebildiği her şeye sessiz vedalar gönderdi. Veda edeceği bir kıza takıldı bakışları. Kız duvar dibinde

oturuyordu. İki eliyle başını tutmuş, yerdeki bir şeyi takip ediyordu gözleriyle. Kendi istemi dışında dikkati tutulmuştu sanki.

Kız dünyadaki herşeyden çok bir şeyi istiyor gibi bakıyordu. Sanki bir dünya vardı omuzlarında, dileği dünya kadar ağırdı. Kızın yüreğini yakan ateşi gördü. Yüreği kületmeden dinmeyecek bir ateşti bu. Acısını hissetti. Ne olduğunu anlayamadan kızın beyninde buldu kendini. Kendisi de şaştı buna. Tarihin arşivi geldi aklına. En çok bu bölge kullanmıştı onu. Yeni bir keşifle içi aydınlandı. Yok olmayacaktı. Ona en çok hayat veren bu coğrafyada kocaman bir düşe kelime olacaktı. Kendisini borçlu hisetti. Tekrar düşlerin tekrarlayan trajik sonları yüzünden.

Bir cümleye yüklem olup sessizce döküldü kızın dudaklarından. Gözleriyle takip ettiği uğurböceğine kız dileğini yükledi. Dileğin ağırlığından sendeledi uğurböceği. Bir iki sallantılı adım derken toparlandı. Sendeledi uğurböceği. Kızın belirlediği çizgiye ulaşacaktı. Oraya ulaşırsa, dilek gerçekleşecek demektir. Göz kırptı sözcüğe...

Beynine akan sözcükle gözleri pırıl pırıl, uğurböceğini takip eden kız deşetle irkildi. Aaa!.. kelimesi boğazında düğümlendi. Korkunç bir ifadeyle bir iç organlarının yarısı bedeninin dışına taşmış uğurböceğine, bir ona basan ayağa bakıyordu.

Uğurböceği iki acıyı birden yaşıyordu. Her yeri acı içindeydi. Dileğe elçi olamamaktan ruhu sarsılıyordu. Sözcük şaşkındı. Ne hissedeceğini bilmiyordu. Evrenin küçük bir köşesinde evrenin en büyük depremi yaşıyordu sanki. Düş enkazdı.

Önce sözcük toparlandı. Uğurböceğine dayanma gücü verdi. Böcek kızın gözlerine baktı. Peşinde kandan izler bırakarak yürüdü. Aştıktan az sonra can verdi. Acı, sevinç, gözyaşları birbirine karışmış kız sonsuz teşekkür etti uğurböceğine. Cümlesinin başında taş gibi parlayan sözcük yorgunluktan uyuya kaldı.

Kadına dair

Songül Beyazgül

Kavramlar...

Bazen düşünüyorum da, insanların kavramları, olay ve olguları bu kadar ayrı ele alışlarının altında yatan nedenlerin derinliği, sorunların da derinliğini belirliyor. Birilerinin bayram havasında karşıladığı bir şeyi, birileri felaket olarak değerlendiriyor. Birilerinin çözüm dedikleri, başkalarının nezdinde sorunun kendisi oluyor. Birilerinin sevdiğine diğerleri ağlıyor. Birilerine güzel gelen, diğerlerine çirkin geliyor. Birilerinin ihtiyaç duydukları, diğerleri için gereksiz oluyor. Bu farklılıklar listesi daha da uzatılabilir.

Bir açıdan bakınca insanların farklı bakış açılarına sahip olmaları olumluluk ve zenginlik olarak değerlendirilebilir. Ama farklılıklar temel bazı kavramlar ve haklar konusunda olduğunda, doğrunun ve yanlışın ne olduğunu tespit etmek ve doğrudan yana saf tutmak gerekir.

Nedir şaşmamak gereken bazı kavramlar?

Temel insan hakları, kadın hakları, kadına yönelik şiddete karşı duruş, savaş karşıtlığı, namus olgusunu doğru ele alış, adaletli olmak, kimlik bilinci, barış savunuculuğu, uğruna mücadele edilen ilkelerin temsili vb. birçok olgu sıralanabilir. Ancak bu kavram ve olguları da ele alışta maalesef farklılıklar var. Benim sözünü ettiğim farklılıklar, ezilen kesimler ile ezen kesimlerin olgulara yaklaşımındaki farklılıklar değil. Bu zaten doğal olarak olması gereken bir şey ve mücadelelerin de nedeni. Ancak aynı saflarda bulunanların farklılıklarının ve özgünlüklerinin olması da doğal olmakla birlikte, bazı olgularda farklı yaklaşımlara saplanılması kesinlikle tehlikelerle dolu ve kabullenilmesi güç bir durum doğrusu.

Mesela bir kadının şiddete uğraması ve kadının trajedisinin değişik biçimlerde kamuoyuna yansımaları sağlamak, bazı arkadaşlarımız tarafından gereksiz görülebilir. Birilerinin adeta travmalar yaşamalarına neden olan tüyler ürpertici şiddet olayları, birbirine çok yakın ve hatta aynı yapıda birlikte yer alan başka kişiler tarafından sadece kayda değer bulunmamakla kalmıyor, şiddet mağduru kadını suçlayıcı tutumlara girmeye kadar gidiyor. Hatta bu durumu kabullenmeyen kesimlere karşı da olumsuz tutumlar sergileniyor. Bu noktada farklı müdahale biçimleri ve birbiriyle çelişen tutumlar açığa çıkıyor.

Bu noktada namus olgusu, en çok ters yüz edilen kavramların başında geliyor. Toplumumuzun oldukça namus düşkününü (!) yapısını ele aldığımızda, sırlarla dolu bir facia kutusu ile karşı karşıya kalıyoruz. Kimse de aslında bu çok dillendirdiği kavramın gerçekte ne anlam ifade ettiğini bilmiyor. Bu durum, geçenlerde kadınların yaptığı bir araştırmanın sonuçlarına da yansımıştı. Mülkiyetçi sistemin tarihi kadar eski bir olgu olan namusu, en fazla gerekli ve kutsal bir şey olarak değerlendirmiş insanlar. Ama neden ve niçin gerekli olduğuna cevapları yok. Bir türlü namusun mülkiyet demek olduğu dile gelmemiş. "Namus" kavramı, kadınların hayatları üzerindeki kısıtlayıcı ve mülkleştirici bir olgu olarak sınırları erkek egemen toplum tarafından belirlenen ve kadınların da kolay kolay ihlal etmedikleri bir olgu olarak yargılanmamış. Hatta 'namus'un ne olduğu sorusuna genellikle 'Namus kadındır' yanıtı verilmiş.

Bu soruya bu yanıtı verenler oldukça, kadınlar da ağır bedeller -öldürülmek, sakatlanmak gibi- ödemeye devam edecekler. Ve ne yazık ki, birileri de bunu doğal kabul ederek, bir vahşetin sürmesine göz yumacak. Tek çözüm: Namusçuluğun arka planındaki namussuzlukları teşhir etmek ve buna karşı mutlaka mücadele etmek....

"Doğu'nun Kızı" Butto'nun Otobiyografisi Çıktı

Benazir Bhutto Fille de l'Orient

Pakistan'da 27 Aralık 2007 tarihinde düzenlenen bir suikast sonucu yaşamını yitiren eski Başbakan Benazir Butto, ölümünden birkaç ay önce otobiyografisinin son satırlarını yazıyordu. "Doğu'nun Kızı" başlıklı kitap Fransa'da çıktı.

Pakistan Halk Partisi Başkanı ve eski Başbakan Benazir Butto 27 Aralık günü başkent İslamabad'ın Rawalpindi banliyösünde düzenlenen intihar eyleminde yaşamını yitirdi. Saldırı seçimler öncesi yapı-

lan bir miting sırasında gerçekleştirildi.

Butto daha önce 1988'den 1990'a ve 1993'den 1996 yılına kadar iki kez ülkede Başbakan olmuş, her iki sefer de görevden alınmıştı. Saldırıya uğradığında ise daha yeni 8 yıllık sürgünden dönmüştü. Yaşamını yitirmesine rağmen, babası Zülfikar Ali Butto tarafından kurulan Pakistan Halk Partisi'nin

halen başkanı durumunda. Yaşamına neden olan saldırı gerçekleşmiş olsaydı Butto bugün üçüncü kez Başbakan olabilirdi.

ABD'ye eleştiri

Butto'nun sürgünden dönüşü aylar öncesinden planlanmıştı. Butto, Nisan 2007'de, daha önce 1989 yılında çıkan otobiyografisine 50 sayfa daha ekliyordu. Bu eklemelerle yeni otobiyografi Fransızca diliyle çıktı. Kitapta ülkesine geri dönmesinde etkili olan güçlere dikkat çekiyor. Açık bir şekilde ölümle çatışmaya geldiğini ifade

ediyor. Daha önceki iki başbakanlık dönemini anlatarak, demokrasi, kadın hakları ve ekonomiden söz ediyor.

Butto kitabında asker hakimiyetinin boyutları, devlet mekanizması üzerine gizli servislerin etkisi, kendin ölümü için verilen mücadele ve tekrarlanan suikast teşebbüslerine ışık tutuyor. Pakistan'da diktatörlükleri destekleyen ABD'nin kısa süreli politikalarını da eleştiren Butto, Pakistan gizli servisleri (ISI), radikal dinci gruplar ve generalle arasındaki ilişkiyi açık bir şekilde ortaya koyuyor. Butto, Afganistan savaşının ABD tarafından Pakistan'a verilmiş bir "Noel hediyesi" olduğunu kaydediyor. Bunu ifade ederken Sovyet rejimine diz çöktürmek için milyarlarca dolar verildiğine işaret eden Butto, bu hediye'nin zehirli olduğunu, geride büyük uyuşturucu trafiği ve terörist şebekeler bıraktığını ifade ediyor.

Kendisine yönelik yolsuzluk ve tecrübesizlik suçlamalarına da değinen Butto, eşinin 8 yıl cezaevi yatmasına yol açan bu suçlamaları "basit istikrarsızlaştırma teknikleri" olarak tanımlıyor. Doğu'nun Kızı Butto'nun kitabı 1979 yılında askerler tarafından idam edilen karizmatik başbakan babasının ölümü ile başlıyor. "Benazir Butto, Doğu'nun Kızı, 1953-2007, demokrasi için bir yaşam" başlıklı kitabın Fransızca çevirisi Simon de Lamblin ve Isabelle Taudière tarafından yapıldı. Kitap 596 sayfadan oluşuyor.

ANF

Kadının Kaleminden

Demokrasinin Cinsiyeti

Liberal olsun, cumhuriyetçi olsun, bu yüzyıla damgasını vuran demokrasi anlayışlarının temeli erkektir. Cinsiyetten arınmış gibi sunulan "insan" ve "birey" kavramları kuramda da, pratikte de erkeğe işaret eder. Feminizm bu aldatmacaya meydan okudu; politikanın alanı sayılan kamusal alanla, politika dışı tutulan özel alan arasındaki sınırları sorguladı. "Özel olan politiktir" savıyla, en azından kuramsal düzeyde demokrasinin alanının genişlemesine çok önemli bir katkıda bulundu.

ma pratikte nereye varıldı? Demokrasi, toplumsal cinsiyet olarak kadınları da içerecek şekilde dönüştürülebilir mi? Anne Phillips, farklı demokrasi anlayışları ve alternatif politikaların kadınları nasıl

konumladığını sergiliyor. Biçimsel eşitlik ile toplumsal eşitlik, temsil ile doğrudan katılım kavramları arasındaki gerilimi tartışıyor. "Heterojenliği ve farklılığı tanıyabilen,

ama her birimizi yalnızca bir yönle tanımlayan bir özcülüğe teslim olmayan, yeni bir politik dil bulmak zorundayız," diyor.

Aydede Ve Yangın Çıkaran Volkan

yi. Hepsi bir ağızdan,
"Aydede, Aydede içeride Volkan kaldı" diye bağırdılar ve ağlamaya başladılar.
Aydede oldukça küçük olan kulübeye doğru yaklaştı.
Çatısından ve kapısından dumanlar çıkıyordu. Aydede, bir bezi denizde ıslatarak yüzüne sardı ve kapıdan içeri girdi. İçeride göz

bir den gümlemeye başladılar. Aydede şaşımıştı, "Sizi yaramazlar sizi" dedi, "hem kulübeyi yaktınız, hem de eğleniyor musunuz?"

Çocuklar gülmeye devam ederken, Volkan, "Aydede sana gülüyoruz. Çünkü simsiyah olmuştun" dedi.

Aydede cebinden bir ayna çıkarıp yüzüne baktı ve kendisi de gülmeye başladı. Gerçekten de dumanın çıkarıldığı isten simsiyah olmuştu.

Asıl sen kendine bak" dedi Volkan'a, "sen benden de kara görünüyorsun".

Sonra Volkan'ı da alıp denize girdiler ve tüm kirlerini yıkadılar. Hiç üşümедiler çünkü hem su, hem de hava hala sıcaktı. Sonra sahilde kumların üzerine oturdular.

"Eeee anlatın bakalım, bu iş nasıl oldu böyle" dedi Aydede.

Burcu, "Aydede, Volkan abim hep böyledir. Kibritle, çakmakla oynamayı, mum yakmayı sever" dedi.

Sonra Alaz aldı sözü, "Evet hep ateşle oynuyor, o mum yakmıştı ve biz de sohbet edip, oyun oynuyorduk" dedi.

Deniz atıldı, "Biz sohbet ederken mum devrilmiş ve yatağı yakmış. Ateşi fark ettiğimizde içerisi birdenbire duman olmuştu."

Sonra Eren devam etti, "Ateş büyüyünce biz de hemen kaçtık" dedi.

Volkan utanmış gibi başını öne eğmiş sadece dinliyordu.

Aydede, "Eeee Volkan, sen ne diyorsun bu anlatılanlara" diye sordu.

Volkan sessizce, "Ben mumların yanmasını seviyo-

rum. Oyun kulübemiz o zaman daha güzel görünüyor" dedi ve devam etti, "ama çok dikkat ettiğim için, bir şey olmaz diye düşündüm" dedi.

Aydede, "Ama Volkan olur mu hiç" dedi, "Çocukların kibritle, çakmakla, mumla oynamaları doğru değildir, sen bunu bilmiyor musun" dedi ve devam etti, "Ancak büyüklerin yanındayken ve onlardan izin alarak mum yakabilirsiniz. O da hemen işiniz bitince söndürmek üzere. Şimdi bize bir daha ateşle oynamayacağına dair söz vereceksin" dedi.

Volkan, "Bir daha ateşle oynamaya çağırma söz veriyorum. Bu oyun kulübemini çok zor yapmıştık. Şimdi ne yapacağız" dedi.

Aydede, "Haydi bakalım çocuklar iş zamanı" dedi ve hepsi birden kulübeyi temizlemeye başladılar.

Sabaha doğru kulübe eskisi gibi tertemiz olmuştu.

Volkan bir daha hiç ateşle oynamadı ve tüm çocuklar, o kulübede çok güzel oyunlar oynamaya devam ettiler.

Akşam olmasına rağmen hava hala sıcak sayılırdı. Aydede, her akşam olduğu gibi gökyüzünde geziyordu. Ve yeryüzündeki çocukları kontrol ediyordu. Bu akşam keyfi yerindeydi. Çünkü çocuklar da keyifliydi. Kimisi hala dışarıda oynuyordu. Kimisi yorgunluktan çoktan uyumuş, kimisi de yemeklerini yiyordu.

Aydede ılık çalarak gökyüzünde süzülmeğe devam etti. Tam o sırada denizin kenarındaki bir kulübeden, yükselen dumanı ve parlayan ateşi gördü. Ardından üç dört çocuk, kulübeden dışarı fırlayıp bağırılmaya başladılar. Kulübenin arkası ormandı ve tepeye doğru evler vardı. Aydede hızla aşağıya doğru süzüldü ve çocukların yanında durdu.

"Ne oldu çocuklar" dediğinde, bütün çocuklar ancak fark ettiler Aydede-

gözü görmüyordu. Sadece oraya buraya koşuşturan bir gölge gördü. Bütün duvarlar ve tavan dumandan kapkara is olmuştu. Aydede, gölgeye yaklaşıp, yakaladı, "Hey ne yapıyorsun bakalım" dedi. Çocuk arkasını dönüp Aydede'yi görünce, "Aydede nefes alamıyorum, şu ateşi söndürmem lazım" dedi ve bayıldı.

Aydede çocuğu dışarı çıkardığında, bütün çocuklar, "Volkan'a ne oldu" diye bağırdılar. Aydede cevap vermeden içeri girdi ve dumanı çıkaran ateşin yanına, elinde su dolu bir kovayla yaklaştı. Kovadaki suyu ateşin üstüne boşalttı. Daha çok duman çıktı. Sonra bir kova daha ve bir kova daha boşalttı. Ateş sönmüş, Aydede dışarı çıkmıştı. "Ateş söndü çocuklar, korkmanıza gerek yok" dedi. Volkan'da kendine gelmiş, tüm çocuklarla birlikte, ayakta Aydede'ye bakıyordu. Çocuklar

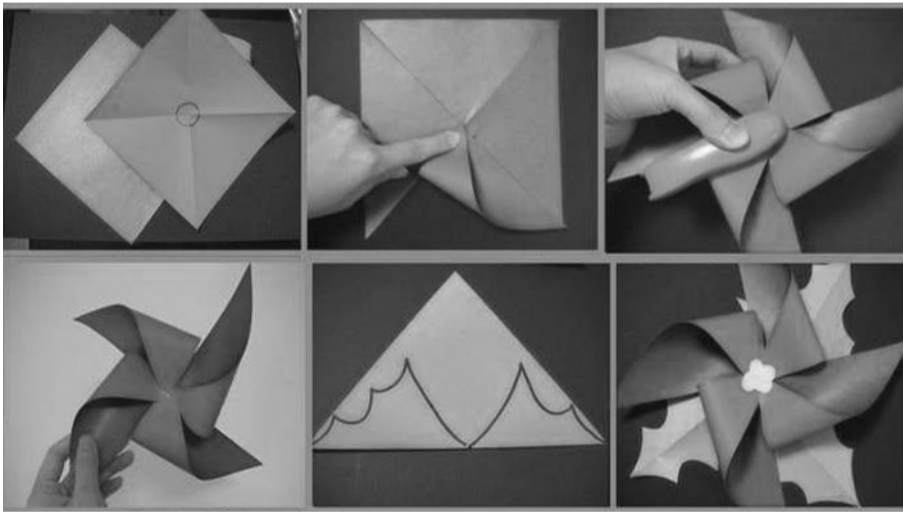
Kağıttan Çiçek Yapımı

Malzemeler:

- iki farklı renkte kağıt
- yapıştırıcı
- makas
- zımba

Yapılışı:

İki farklı renkte kare kağıdın (birbiriyle uyumlu ve zıt renkler olursa daha hoş görünür) orta noktasını belirleyip üst üste yapıştırıyoruz. Aynen rüzgar gülü yapar gibi, dört tarafından kesikler yapıyoruz. Orta noktada kesik uçları birleştiriyoruz ve zımbalıyoruz. Yaprak forumunda

kestiğimiz yaprakları da ekliyoruz. Üstteki şekillerden yola

çıkarak da bunu başarabilirsiniz çocuklaar!..

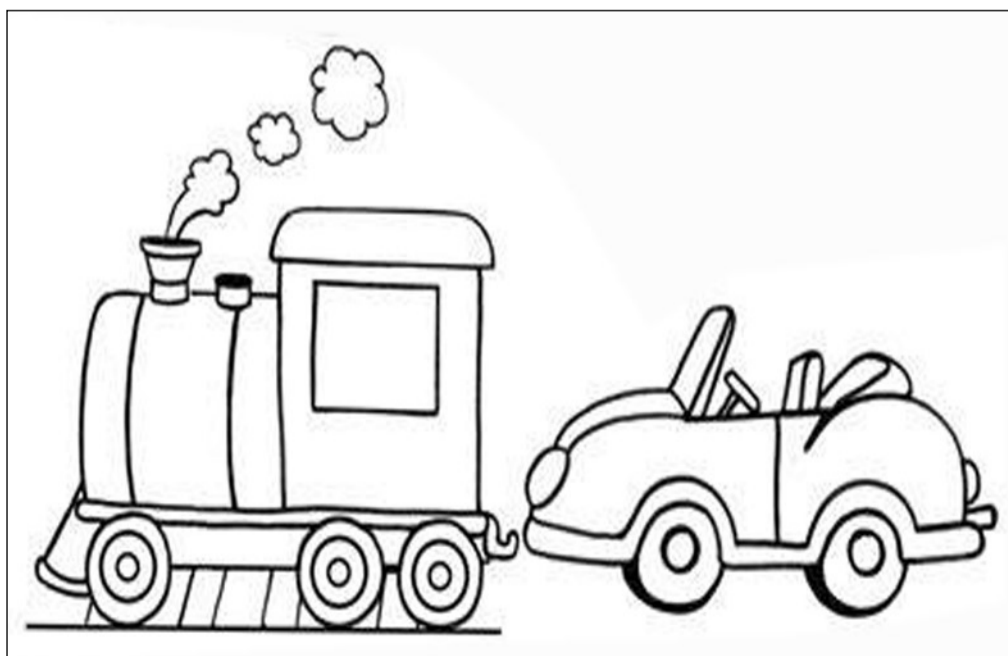
Bilmediklerimiz

- * Kedilerin her bir kulağında 32 adale vardır.
- * Bir inek, hayatı boyunca yaklaşık 200 bin bardak süt üretir.
- * Karıncalar uyumaz.
- * Her sene Amerika'daki hayvan bakım yerleri 30 bin kedi ve köpeği uyutma mecburiyetinde kalmaktadır.
- * Hastalanmayan tek hayvan köpekbalığıdır.
- * Yılanlar duymaz.
- * Kelebekler ayaklarıyla tat alırlar.
- * Kangurular geri geri yürüyemezler.
- * Zebra beyaz üzerine siyah çizgiledir.
- * Hayvanlar aleminde sadece domuzlar güneşten yanabilir.
- * Sineklerin 5 gözü vardır.
- * Sığırların dört midesi vardır.
- * Zürafalar yüzemez.
- * Penguen yüzebilen ama uçamayan tek kuştur.

Bilmece

- 1- Hangi bağda üzüm yetişmez?
- 2- En güzel kokan fil hangisidir?
- 3- İlk Kürt bayrağını kim dikmiştir?
- 4- Gözlemeyi en çok kim sever?
- 5- Hangi kazanın kaymakamı yoktur?
- 6- Arı ile eşek arasında ne fark vardır?
- 7- Hangi macunla diş fırçalanmaz?
- 8- Kim evini kiraya vermez?
- 9- Dokunmadan tutulan şey nedir?
- 10- Denizler niçin tuzludur?
- 11- Hangi istasyonda tren durmaz?
- 12- Hangi ağrı en güzel ağrıdır?
- 13- Zır cahil bir zenciye ne der?

- Cevaplar
- 1- Ayakkabı bağında
  - 2- Karanfil
  - 3- Terzi
  - 4- Nöbetçi
  - 5- Trafik kazasının
  - 6- Arının eşeği vardır ama eşeğin arısı yoktur
  - 7- Lahmacunla
  - 8- Kaplumbağa
  - 9- Oruç
  - 10- Bahçeler kokmasın diye
  - 11- Benzin istasyonunda
  - 12- İlk göz ağrısı
  - 13- Kara cahil

ÇOCUKLARRRR BENİ BOYAYINNNN!

Nuh'un Gemisinin Sırrını Çözmek Yaşamın Başladığı Yeri Görmektir

Nuh'un gemisinin nerede olduğu sırrı hala devam ediyor. Bu sır devam ettikçe araştırmalar da devam edeceğe benziyor.

Nuh'un gemisinin yerini bulma amaçlı yeni bir buluşma daha gerçekleşti. Ağrı'nın Doğubeyazıt ilçesinin ev sahipliği yaptığı buluşma 3 gün sürdü.

Tevrat dini kitabın içeriği veri gösterilerek Nuh'un gemisinin Ararat - Ağrı- Dağında olduğu söylenir. Tevrat'a göre Nuh Peygamber kavmine peygamber olarak gönderilmiştir. Fakat kavmi Nuh peygambere şirk koymaya devam etmiş, onu öncü olarak tanımamıştır. Kullanının artık istediği yoldan yürümediğini gören tanrı onları cezalandırmayı planlar ve her yerin sular altında kaldığı 'Tufan'ı yaşatır. Ri-

vayete göre Tufan'dan önce Tanrı Nuh Peygamberden bir gemi yapmasını ister. Yeryüzünde bulunan her türden gemiye yerleştirmesini ister. Tufanın ardından Ararat Dağına oturan gemi ile birlikte tufan diner ve gemide bulunan türlerden yeni yaşam başlar.

Bilim adamları Nuh'un gemisinin yerini keşfetmeye çalışıyor

Nuh'un gemisinin yerini arayan bilim adamları Ağrı'nın Doğubeyazıt ilçesinde biraraya gelerek, Nuh'un gemisinin yerini bulma amaçlı bir konferans gerçekleştirdi. Türk ve Çinli bilim adamlarının da katıldığı konferansı

33 ülkeden onlarca gazeteci izledi.

Bilim adamları yüzyıllardır Nuh'un gemisinin yerini keşfetmeye çalışıyor. Bu konuda en rağbet gören inanış ise geminin büyük tufandan sonra Ağrı Dağı'nın zirvesine oturduğu yönünde.

Ağrı Dağı'nda bulunan tahtanın gemiyle bağlantısı araştırılıyor

Doğubeyazıt Arama Kurtarma Ekibinin Başkanı Ahmet Ertuğrul'un geçen yıl Ağrı Dağı'ndaki bir mağarada kaya ve tah-

ta parçaları bulması da bu inanışı güçlendirir niteliktedir.

Tahta parçasının yaşı ve Nuh'un gemisiyle bağlantısı konusunda yapılan araştırmalarda henüz bir sonuca ulaşılamadı, ancak yine de gözler bölgeye çevrildi.

Doğubeyazıt'taki konferansı 33 ülkeden 100 gazeteci izliyor

Uluslararası "Ağrı Dağı Nuh'un Gemisi Konferansı"nın ikincisi Doğubeyazıt Kültür Sarayı'nda yapıldı. Konferansa Türk ve Çinli bilim adamlarının yanı sıra, 33 ülkeden 100'e yakın

gazeteci katılıyor.

Üç gün süren konferans kapsamında bilim adamları, Nuh'un gemisinin kalıntılarının bulunduğu inanan Üzengili Köyü'nde inceleme yapacak.

Nuh Tufanı ardından yaşamın başladığı yer, Nuh'un gemisinin oturduğu yerde!

Tevrata göre Ararat Dağına oturan gemi, Kur'an-ı Kerim'e göre Cudi'ye oturmuştur. Kürdistan'da bulunan Cudi Dağı'nın isminin burdan geldiği ve geminin buraya oturduğu söylenir.

Cudi, Kürtçe dilinin Kurmanc lehçesine göre yerini buldu, oturdu anlamına gelmektedir.

Dini yorumlar ve bu konuda yapılan araştırmalar sürerken Nuh'un gemisi efsanesinden çıkartılması gereken sosyolojik ve bilimsel sonuçlar daha önemli diye düşünülmeli. O da şudur ki, İnsanlığın yeni bir yaşama başlaması ve bunun da Kürdistan coğrafyasında olduğudur. En önemlisi de yeniden yaşamın başladığı yerde bugün her şeyi yakıp yıkan, insan haklarının ihlal edildiği, kimlik ve kültürlerin tanınmadığı bu yerde bir savaşın yaşandığıdır. Öyle görülüyor ki bilim adamlarının görmesi gereken yan biraz da budur. Aksi takdirde Nuh'un gemisinin nerede oturduğunun bulunması pek bir anlam ifade etmeyecektir.

Nurhak Engizek

Dünya'nın En Büyük Ve En Pis Kokan Çiçeği

Dünyanın en büyük ve en kötü kokulu bitkisi olarak bilinen ve nadir çiçek açan titan arum (amorphophallus titanum) çiçeği ilginç özellikler taşıyor.

Kraliyet Botanik Bahçeleri'nde çiçek açan ve 'ceset çiçeği' olarak adlandırılan, 1.33 metre çapındaki titan arumu çiçek açtığında görmek için yüzlerce kişi tarafından ziyaret ediliyor. 40 yıllık ömrü boyunca yalnızca iki ya da üç kez açan titan arumun çiçeği yalnızca birkaç gün canlı kalıyor. Çürük yumurta ve kokmuş et kokan çiçek, özellikle açtıktan sonra hızla boy atmaya başlıyor. Yapılan ölçümlere göre çiçek günde 15 santim kadar uzayabiliyor.

Dünyanın en büyük ve en kötü kokulu çiçeği olarak bilinen ve nadir çiçek açan titan arum (amorphophallus titanum) ya da bilinen adıyla ceset çiçeği küresel ısınmaya kandı. Ceset çi-

çekleri 6 ila 9 yılda bir sadece yaz aylarında çiçek açıyor. İngiltere'nin başkenti Londra'da bulunan 1.64 metrelik titan arum beklenmedik bir zamanlama ile 2007 yılının başında çiçek vermişti. Ceset çiçeğinin kötü kokusu 800 metre uzaktan bile hissedilebiliyor.

Haber Merkezi

Çiçek Açtıktan Sonra Ölen Dev Palmiye

Bilim adamları Madagaskar'da çiçek açtıktan sonra kendi kendini öldüren dev bir palmiye ağacı türü keşfetti.

Sadece Afrika'nın doğusundaki adanın kuzeybatı ucunda görülen ağaç türünün varlığını bölgedeki köylüler uzun süredir biliyordu. Ancak 20 metre uzunluğa, beş metre büyüklüğündeki yapraklara sahip olan ve uydu fotoğraflarında bile görülebilen ağacın bugüne dek çiçek açtığı hiç görülmemiştir.

Botanik bilimci Mijoro Rakotoarinivo, önce ağacın en ucunda kuşkonmazı andıran çok uzun bir dal oluştuğunu birkaç hafta sonra da bu dalın yayılmaya başladığını ve daha sonra ağacın çiçek açtığını belirtti.

100 yıl kadar yaşayabilen ağaç yüzlerce küçük çiçekle kaplandıktan sonra da çöküp öldü. Bilimadamları ağacın çiçek açarken çok fazla enerji harcadığı için öldüğünü düşünüyor. Ağacın büyüklüğü ve çiçek açtıktan sonra ölmesi kadar, nasıl olup da Madagaskar'da bulunduğu da bilim adamlarını şaşırttı.

Çünkü bölgede 100'den az adet kaldığı belirtilen tür, altı bin kilometre uzaklıktaki Asya kıtasında bulunan

palmiye ağaçlarıyla benzeşiyor.

Madagaskar Adasının Hindistan'dan koptuğu 80 milyon yıl önceden bu yana türün önemli bir evrim geçirmesinin muhtemel olduğu belirtiliyor.

Ağacın ve tohumlarının satışının bölge halkı için yeni bir gelir kaynağı olması da umuluyor.

ntvmsnbc

Dr. İlhan Diken

Pnömonokok Hastalıklar

Pnömonokok'un sebep olduğu hastalıkları şöyle sıralayabiliriz.

Zatürree (pnömoni): Çocukluk çağında en sık ölüm nedenlerinden biri olarak karşımıza çıkar. Zatürree, akciğerlerde bulunan hava keseciklerinin iltihap ile dolduğu ve yeterli hava alışverişinin yapılamadığı ciddi ve tehlikeli bir solunum yolu hastalığıdır. Pnömonokoklar insandan insana genellikle hava yoluyla bulaşır.

Zatürrenin belirtileri arasında, koyu kıvamlı, sarı-yeşil renkli veya kanlı balgamın eşlik edebildiği öksürük, yüksek ateş ve titreme, nefes darlığı, göğüs ağrısı, halsizlik, zor ve hızlı soluk alma sayılabilir.

Menenjit: Pnömonokoklar beyin ve omuriliği koruyan sıvıya ulaştıkları zaman menenjite neden olurlar. Menenjit, beyin ve omuriliği kaplayan ince zarların ve kan damarlarının iltihaplanmasıdır. Son derece ciddi bir hastalık olan menenjit, ölümlü veya işitme kaybı, görme bozukluğu, zeka geriliği, hareket bozuklukları gibi kalıcı sakatlıklarla sonuçlanabilir.

Menenjitin belirtileri arasında, yüksek ateş, ense sertliği, baş ağrısı, kusma, aşırı yorgunluk, huzursuzluk ve iştahsızlık sayılabilir. Tedavisi çoğunlukla hastaneye yatırılarak yapılır.

Kan iltihabı(sepsis): Pnömonokoklar, bazı durumlarda kana karışarak burada çoğalabilirler. Pnömonokokların kanı istila etmesi durumuna kan iltihabı denir.

Vücut, mikroplara ve mikropların salgıladığı maddelere karşı organ yetmezliğiyle sonuçlanan bir tepki verebilir. Kan iltihabı ölümlü sonuçlanabilen son derece ciddi bir hastalıktır.

Hastalık belirtileri arasında, yüksek ateş, böbrek, karaciğer gibi organların fonksiyonlarında bozulma, bilinç bozulması, davranış bozuklukları, nefes darlığı sayılabilir.

Orta kulak iltihabı (otitis media): Pnömonokokların neden olduğu önemli hastalıklardan biri de orta kulak iltihabıdır. 0-2 yaş arasındaki her 10 çocuktan 9'u en az bir kez orta kulak iltihabına yakalanmaktadır. Bu hastalık, soğuk algınlığı, grip gibi diğer solunum yolu hastalıkları ile birlikte de görülebilir.

Orta kulak iltihabının uzun sürmesi ve tekrarlaması işitme kaybına, buna bağlı olarak konuşma bozukluklarına yol açabilir. Bazı durumlarda tedavi edilmeyen orta kulak iltihabı, kulak

çevresinde kemik hastalıklarına, menenjite veya yüz felcine dahi neden olabilmektedir.

Orta kulak iltihabı belirtileri arasında, kulak ağrısı, çocuğun ağrı nedeniyle kulaklarını kaşımaya veya çekiştirmesine, ateş, huzursuzluk ve ağlama sayılabilir.

Sinüzit: Yüz kemiklerinde, sinüs adı verilen içi hava dolu boşluklar bulunur. Pnömonokokların bu boşlukları kaplayan zarlara yerleşmesi sonucunda sinüzit oluşabilir.

Sinüzit belirtileri arasında, göz arkasında basınç hissi, yüzde ağrı, burundan soluk alıp verme güçlüğü, genizde akıntı, uzun süreli - bazen kanlı burun akıntısı ve yüksek ateş sayılabilir.

Pnömonokok hastalıklarının teşhisi için röntgen, kan testleri ve bazen de bel bölgesinden su alma işlemine gerek duyulabilir.

Pnömonokok hastalıklarının tedavisinde genel olarak antibiyotikler kullanılmaktadır. Ne yazık ki, pnömonokoklar her geçen gün antibiyotiklere karşı daha fazla direnç kazandığından, pnömonokok hastalıklarının tedavisi giderek zorlaşmakta ve tedavi başarısı düşmektedir. Pnömonokok hastalıklarından korunmanın en etkili yollarından biri ise aşılama. Çocukları hastalıklara karşı aşı ile koruyarak sık antibiyotik kullanımının azaltılması, mikropların antibiyotiklere karşı direncini de düşürebilmektedir.

Gebelikte Alkol Kullanımı Zeka Geriliği Yapıyor

denidir.

Gebe kalmayı düşündüğü andan itibaren Türkiye'deki sıklığı bilinmemektedir. En doğru yöntem, gebe kalmayı düşündüğünden andan itibaren alkolü bırakmaktır. Gebe kalırsanız, mutlaka alkolü bırakmalısınız" dedi.

Alkol tüketmese de küçük miktarlar da zararlı

Anne adayının her gün alkol tüketmesi bile bebeğin bundan etkilenmediğini kaydeden Prof. Tarım, "Çok küçük miktarlardaki alkol bile zararlı olabilir. Alkol için güvenli bir miktar saptanamadığı için bütün gebeler gebelikleri süresince alkolü uzak durmalıdırlar. Sarhoş olmak özellikle risklidir; çünkü bu durumda kanınızdaki alkol miktarı çok yükselerek bebeğinize zarar verir. Bu nedenle, her gün içmeseniz bile bebeğinizi tehlikeye sokabilirsiniz. Doktorunuzla açıkça konuşunuz. Ona ne kadar içtiğinizi söyleyiniz. Doktorunuz, bebeğinize zarar vermeden alkolü bırakmanızı sağlayabilir" diye konuştu.

En iyi tedavi baştan önlem

Alkol sendromunun kesin tedavisinin olmadığını söyleyen Tarım, "Fakat fetal alkol sendromu olan bebeklere bazı tıbbi yardımlarda bulunulabilir. İyi bir tıbbi bakım ve diş bakımı, gerekirse gözlük ve işitme cihazı ve özel okullara yerleştirilmesi sağlanabilir. Fetal alkol sendromunun en iyi tedavisi oluşmasının önlenmesidir. Bu da gebelik sırasında alkolü uzak durmakla mümkündür" şeklinde konuştu.

Kadın-erkek herkesin alkolden uzak durması gerektiğini belirten uzmanlar, özellikle gebelik döneminde alkol tüketiminin bebekte zeka geriliğine sebep olduğunu ifade ediyor.

Çocuk Endokrinolojisi Uzmanı Prof. Dr. Ömer Tarım, hamileyken alkol alan annelerde 'fetal alkol sendromu'nun ortaya çıktığını kaydederek, "Fetal alkol sendromu gebelik sırasında içki içen annelerin bebeklerinde görülen bir anormalliktir. Bu bebekler genellikle küçüktür ve ağırlıkları düşüktür.

ABD'de fetal alkolün sonucu ağır

Genellikle doğumsal anomalileri vardır ve daha ileri yaşlarda da psikososyal sorunlar görülmektedir. En önemli sorun zeka geriliğidir. ABD'nde her yıl ortalama bin 200 çocuk fetal alkol sendromuyla doğmaktadır ve bu ülkede zeka geriliğinin en sık ne-

Pratik Öneriler

İyi Bir Uyku İçin

- * Yatağa girmeden iki ya da üç saat öncesinde ağır yemek yemekten kaçınmalısınız.
- * Gündüz saatlerinde kısa süreli kestirmelerden kaçınmalısınız.
- * Yatmadan önce alkol ya da kafeinli içecekler tüketmekten kaçınmalısınız.
- * Yatağınızın ve yastığının rahat olduğuna emin olun.
- * Çok sıcak ya da çok soğuk bir odada uyumamaya çalışın.
- * Yatağınıza yatmadan önceki iki saatte egzersiz yapmayın.
- * Uykunuz kaçtığı anda televizyon izlemek ve kitap okumak yerine tekrar uyumayı tercih edin.

- * Eğer her gece uykusuzluk çekiyorsanız gün içerisinde yediklerinizi not alın. Belki uykunuzu kaçıran yiyeceği bulabilirsiniz.
- * Çok erken yatağa girmeyin, uykunuz geldiğinde yatağa girmeyi deneyin.
- * Odanızı sadece uyumak için kullanmalısınız. Odanızda bilgisayar ve televizyon ile ilgilenmemelisiniz.
- * Yatağa girmeden önce ılık bir duş almayı unutmayın.
- * Yatağa girerken tüm düşüncelerinizi geride bırakmalısınız.
- * Sinir sistemi ve psikolojik önlem için alınan ilaçlar da uykusuzluğa neden olabilir.
- * Hep aynı saatte yatmaya ve aynı saatte uyanmaya özen gösterin.

Yemek tarifleri

Lubi(Barbunya) (Cizira Botan Yöresinden)

- Malzemeler**
2 su bardağı barbunya
Yeterince tuz
1 yemek kaşığı domates salçası
Yeterince sıvıyağı
2 orta boy domates
1 çay kaşığı kimyon
1 çay kaşığı karabiber
İsteğe göre acı toz biber
1 limon
Birkaç dal maydanoz
1 orta boy soğan
1 küp şeker

Yapılışı

Barbunyalara akşamdan suda ıslatın. Sonra haşlayın, (düdüklü tencerede de olabilir). Küp küp doğranmış soğanları yağda pembeleşinceye kadar

kavurun. Üzerine salça ve kabuğu soyulmuş, küçük küçük doğranmış domatesleri ekleyin, kavurmaya devam edin. 1 çay bardağı su ilave edip baharatları, tuzu, şekeri atın. 3 dakika sonra bu karışıma pişmiş barbunyalı ilave edin. Kısık ateşte 10 dakika daha pişirin. Soğuk olarak servis yaparken üzerine ince kıyılmış maydanozları serpin, limonlayın. Afiyet olsun!

Alooo!.. Freebox'lan mı Görüşüyorum?

Efendiiim! Umarım iyisinizdir. Bendenizi soracak olursanız, eeeh!... Pek de iyi sayılmam. Neden mi? Efendim bazen siz kadınları anlamak, size ad takmak hayli zor. Canımız sıkıldığında üç beş küsürlük laf etmek uğruna onun bunun kapısını çalmak için can atardık. Ya da efendime diyeyim konu komşumuzu çağırıp çay may hazırladığımızda, çay may partileri adı altında filan kimselerin dedikodusunu yaptığımızda birbirimizi uyarır, örgütlenirdik. Can sıkıntısına eyi gelen dermanlardan en mükemmeli, antibiyotik yerine anti-diyalotik dozdu. Eskiden birbirimize gelip giderdik. Böylece el öpenlerimiz de pek bol olurdu. Ancak bakıyorum da şu Freebox denen canavar geldi geleli konu komşu uğramaz oldu. Bu meret Freebox da nerden çıktı ayooo! Başlarım size deee, Freebox'unuza daa...

Geçenlerde Neriman Xanimciğima bir uğrayayım, oradan da kapı komşu dolaşıp kadınlarımızı bir bir örgütleyeyim dedim. Nerimancığıma uğradım ama Bir de ne göreyim! Kimsecikler yok. Hemencecik salona geçmek düştü bendenize. Saatleerce bekledim durdum.

Mutfakta sığağı sığağına sohbetin kokusu bir bir yayılıverdi.

- Ayooo! Nerimancığım kapat şu mereti de iki laf edelim. Donakaldım şuracıkta. Hem paran çok gitti, kabartma tozu misali kabarık faturan gelince dert yanmayasın haaa!..

- Ayyyy! paardon!.. Geldim geldim şekerim. Çatlama kapattım. Unuttum, kusuruma bakmazsın di mi Şujincığım. Bir arkadaş işte...

- Kızım azıcık iki küsür laf edecek tik burnumuzdan getirdin welle. Kaç saattir konuşuyon, suyumuzu çıkardın canım!

- Ayyy! şekerim, canıuum, cigirim, birtaaanem. Bilirsin can sıkıntısı işte.

Alamanya, İsviçre, Fransa, Hollanda, Belçika, İsveç derken aradım, rahatladım. Ne var bunda kızacak aaaa!..

- İyi ay başında faturan şöyle kabartma tozu misali kabarık gelse de, görürsün telefon üzeri anti-diyalog dozunun nasıl da alındığını.

- Ayyy! telefon çalıyo... Geldim geldim. Alooooo! Merabaaa.. Çoluk,

mu?.

-Yoooo! Neymiş bu Freebox denen meret?

-Bir şirket varmışmış, arıyon ve tıkılıyon. Kayıt yaptıktan sonra 10 küsür-cük gün bekliyon ve hemen sonra saatlerce istediğin kadar beleş konuşuyon. Hem de yetmiş devletler arası bir alooooo!..

çocuk, ana, baba, hala, teyze, yenge, nene, dede nasıllar? Haa, evet, he he, tamam, ayy ne de tatlı konuşuyon?

- Ufff! Çattık belaya be kardeşim. Sabahtandır telefonda. Milli piyango mu çıktı bu kadına halla hallaaa...

- Hah! geldim nerede kalmıştık, ne diyoduk, nasıl, nerede, ne zamandı? Kafam karıştı galiba.

- Böyle gidersen çarpılacaksın walla... Neyse faturanın kabartma tozundan bahsetmiştik. Milli piyango mu çıktı da uluslararası "alooo"larına para yetiştiriyon?

- Hah hayyy! Amma da geriden sıkılıyorsun Şujincığım. Ayyy! şekerim senin 'alooo Freebox'tan haberin yok-

-Amanın da amanıuum! Bir bu eksikti, yandık desene. Yani ev ev bir çay sohbeti denen olay olmayacak mı? Yani birbirimizin yüzünü görmeyecek miyiz Nerimancığım? Hani zayıfladık mı, kilo aldık mı, ya da dövüldük mü, sövüldük mü vs vs. Birbirimizi canlı seyrederken psikolojik durumumuz daha da anlaşılır oluyordu.

- Aşkolsun Şujincığım ne var bunda üzülecek? Hem bir elde telefon, bir elde beş parmakta beş marifet. Hem gonus, garnımı doyurabildiğin kadar üstelik. Hem de beş parmakta aç böreğini, sarmala sarmalarını, oy dolmalarının gözünü, kıy kıymalı çöreklerini şekerim!

- Haydaaa! Eskiden on parmakta on marifet varken, şimdi de beş parmakta beş marifete mi düştük? İyi welle.

- Ayooo! bu Freebox geldi de ne eyi oldu. Herifimin göbeği bir hayli şişmiş ve beş marifete ineyim de söndüreyim herifimin göbeğini dedim, fena mı olur?

- Herifin göbeğinin şişini indirmek pek de fena fikir değil. Aşk olsun Nerimancığım şu mereti savunmak için amma da abarttın. Ayooo! Binbir dededen gerekçe getirdin ya, helal olsun sana!..

- Şujincığım, canımın içi! Sen de al bir Freebox da, alooo... diyelim birbirimize, ne dersin.

- Aaaa... istemez. İki küsür laf edecektim, boğazımda kalakaldı. Yani sabahtan beri seni bekler oldum ayooo!... Ben gideyim de ne halin varsa gör!

- Ayyyy! şekerim, bir tanem. Kızacak ne var? Ayakların dert görmesin, hem yorulmasın bacakların. İnat etme. Al bir Freebox da alo'nun tadını çıkaralım. Hem evim de kirlenmemiş olur. Zahmet olmasın sana, değmez buralara kadar gelmeye. Ha zil çalmışsın, ha alo demişsin, ne fark eder? Neyse baayyy! Alo'nu beklerim haaa...

Canımdan çok kıymetli, siz biricik canlarım! Freebox denen alooo meret neden beleş sizce? Bendenizce birbirimizden kopmak, dört duvar arasına iyice kapanmak, mutfaktan çıkmamak, aramızdaki sıcaklığı bozmak için alooo'ya beleş. Freebox mereti özgürlüğümüze karşı siyasi bir tehdit, örgütlülüğümüze karşı ise bir teröristtir. İnsanlar birbirini görmedikten sonra, birbirine ikram ettikleri o sıcak missss gibi, nefis çay içilmeden sonra, biricik sohbetin ne tadı ne de damağı kalır. Kapı kapı dolaşıp birbirimizi örgütleyelim ve birbirimize kenetlenelim. Biz biz olalım, Nerimanlara uymayalım, sakın haaa!..

sujin_xanim@hotmail.com

bulmaca

Soldan Sağa

1- Amed'de Aralık ayında yayın hayatına başlayan ideolojik bir kadın dergisi, 2- devlet büyüklüğü, ileri gelenler / Açık, göze çarpan, belirgin, 3- düzyazı / Bir kimsenin arandığında bulunabileceği yer, 4- Rodyum'un simgesi / Kürdistan'da bir nehir / eski dilde ayak, 5- Bir görevde temelli olarak, asıl olarak, 6- Bir günün, bir haftanın, bir ayın, bir yılın ardından gelen günü, haftayı, ayı ya da yılı gösterir / İspanya'da silahlı bir örgüt, 7- Rusya'nın para birimi / Yapılmış, gerçekleşmiş iş, eylem, 8- bir sayı / içinde aroma bulunan, 9- İlk feminist KÜRT filmi olan "Stêrk di nav rojê de bêreng in" ('Yıldızlar Gündüz Renksizdir')in Mahabatlı kadın yönetmeni, 10- örnek / Kürtçe'de 'ekmek' / bir nota, 11- Edebiyat'ın kısa yazılışı / ilaç, çare / İngilizce'de 'evet', 12- 24 Mart 2006 tarihinde Kürt Halk Önderi A. Öcalan üzerindeki tecrit ve Kürtler'e yönelik baskıları protesto etmek amacıyla bedenini ateşe vererek yaşamını yitiren Yunanlı genç kadının ön adı.

Geçen Ayın Bulmaca Çözümü												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	S	A	K	L	I	Y	Ü	Z	L	E	R	
2	U	Y	K	U		A	V	U	R	T		Ş
3	S	A	K		E	M	E	L		M	D	İ
4	İ	N		T	A	Y	Y	A	R	E		W
5	K		A		A	Ş		A	N	N	E	
6	A		A	T	E	Ş		A	U			N
7	S	A	Ç	A	K		A	G	N	O	S	İ
8	İ	B	A	R	E		K		T	H	A	B
9	M	A	R		N	E	B		İ			E
10	O	N		K	E	B	A	N		K	A	F
11		O	C	A	K		B	A	T	A	R	İ
12	A	Z	A	T		Ç	A	M	A	Ş	I	R

Yukarıdan Aşağıya:

1- PJAK üyesi Hasan Hikmet Demir'in 20 Aralık 2007 tarihinde İran rejimi tarafından Xoy kentinde idam edilmesine misilleme olarak Maku'da fedai eylemi yapan Ronahi kod adlı gerilla, 2- bir harfin okunuşu / (tersi) Kürtçe'de benimseme, onama, 3- 'Cemreye Hüzin Düştü', 'Gölde Fırtına' adlı eserlerin yazarı, 4- (tersi) bağışlama, bağış / bir organımız / alınmış bir şeyi geri verme, 5- Kürtçe'de yalan / Kürtçe'de sarp, çıkılması ve geçilmesi güç / Hollanda'nın plaka imi, 6- İridyum'un simgesi / isyan eden / Aktinyum'un simgesi / ten, 7- fasıla / üşenme, 8- eskiden diyar diyar dolaşarak tarikatını yaymaya çalışan dervişlere verilen ad / Katar'ın başkenti, 9- Esnek dokunmuş ipeklili ya da yünlü bir kumaş / inanç, itikat, 10- Kürtçe'de masum / Kürdistan Özgürlük Mücadelesi Önderlerinden Şehit Mazlum Doğan'ın köyü / şaşkınlık belirten bir ünlem, 11- oran / parça, 12- Kürtçe'de 'ben' / annesi olan / bir bağlaç

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

Hazırlayan: Sozdar Dersim

Didinana

Selma Koçiva

Nuri Dede-II

Bir ara yukardan Ferase'nin sesi geldi. Nuri Ôađu'nun özürülü torunudur Ferase. Bakımı, tedavisi yapılmaz. Köyün en zorda olan çocuğuydu. Ferase'nin sesi dikkatimi dağıttı.

Nuri Ôađu eskilerden anlatırken ben düşüncelerimde geziniyordum. Büyüklerimiz yazılı kaynaklar bıraksalar neler bilecektik daha... Yazılı bir kaynak yoktu. Tek hazinemiz halkın diri duran belleğiydi. Bu bellek Nuri Ôađu'da ete kemiğe bürünüyordu. Oşüiri Ôađu yalnızca çocukların çok sevdiği bir kişilik değildi, köyün ileri gelen simalarından biriydi.

Akşam üstüne kadar kaldım. Nuri Ôađu Almanya'ya gitmeme sıcak bakmadı. 'Lazona'da kal' derken bana sunacağı bir yüksek okul olmadığını düşünmedi. O bilgeliğin okuyarak kazanılamayacağına inanıyordu. 'Lazona'da kal çocuğum'. Bu sözleri unutmayacağım Nuri Ôađu. Belki bir gün geri döneceğim, ama eli boş dönmeyeceğim. Birikimimle geleceğim.

Doğanyavası'den inerken yüreğimde acı hissettim. Gitmek zor gelecekti. Ya Nuri Ôađu'yu dinlemeli miydim? Yaşam mektebine mi yazılmalıydım Lazona'da?

Döndüğümde Didinana yorgundu. İnekleri sağmış, sütü küpe boşaltırken buldum onu. Bir süre sohbet ettik. 'Nuri Ôađu muöon?' (Nuri Dede nasıl) diye sordu. Anlattım..

Avluda oturup düşlere daldım. Bir gün döndüğümde bir ahşap evim olmalıydı burarlarda. Her yaz köye gitmeliyim. Gelecekte olacaklar, olabilecekler üzerine hayaller kurdum. Yıllar sonra döndüğümde küçük bir sebze bahçem, bir çok meyve ağacım olmalıydı. Kedim, köpeğim, atmacam mutlaka olmalıydı. Her yazımı Dutxe'de geçirmeliydim. Yine gençliğimdeki gibi Didinana'yı burada bulmalıyım. Her güneş doğduğunda evimi dostlarıma açmalıyım. Her yağmur yağduğunda geçmişin yasını tutmalıyım. Mutlaka Dutxe'ye geri döneceğim bir gün olacaktı. Bunu biliyordum.

Didinana sesizce beni izliyordu. İçimdeki fırtınadan habersizdi. Bir bilseydi yaşadığım azabı, kesinlikle yanından ayırmazdı. Bilmiyordu, bu gezide neler hissettiğimi Didinana...

Bitti...

'Kaçarken Yanıma Bir Tek Tarağımı Almıştım'

Her kadının çılgın olması gerektiğini düşünüyor. Hani bildik tanımıyla, deli olmalı her kadın. 'İnandığımız bir karar için elbetteki çılgın olmalı' diyor.

Hiç bir kadının yazılmış yazgısı olmayan, yaşanılması gerekliliğinin yanılması içinde her bir kadının, diğerlerinden sadece zamanı ve mekanı farklı olan birer hikayesi vardır. Konuşup da yarası olmayan tek bir kadına dahi rastlayamazsınız. Bütün yaşanmışlıkların ortak yanı ise, ne kadar uzun zaman geçerse geçsin asla küllenmeyeceğidir. Ve her kadının yaşamında birer dönüm noktası olan fay hatları... Ondan önceki tüm yaşanmışlıklar bir enerji yumağına dönüşür. Patlayacağı anı bekler. Patladığı an ise geride derin izlerle kendi fay hattını bırakır. Kimi kadın bunu olumlu bir patlamaya dönüştürürken, kimileri de bu fay hattının içinde yutulmaktan kurtulamaz. Bunları düşünürken 'görüşeceğim Kürt kızının kırılma noktası acaba nasıl oluştu' diye merakla bekliyordum. Onun hikayesini önceden duymuştum. Ama ondan dinlemek elbetteki farklı olacaktı. Olayları ete kemiğe büründüren de nihayetinde yaşayan kadınlar değil midir?

O Muş'ta doğmuş, Mersin'de büyümüş, İşletme Fakültesini 3. sınıftan terk ederek yurtdışına çıkmış 26 yaşında bir Kürt kıza. Gelir gelmez amcaları tarafından evlilik dayatılıyor. Bir genç kızın bu şekilde kalmasının toplum açısından utanç verici karşılanacağını ve evlenmesinin zorunlu olduğu söyleniyor. Bu zorlamaları kabul etmeyince de üzerinde her türlü şiddet uygulanıyor. O bu dönemi, "bir insan olarak köleliği yaşadım. Benden onların ölçülerine göre biri olmam isteniyordu. Onlarda kalıyorsam onların hükümleri geçerliydi. Benim isteklerim sözkonusu olunca bir hiçtim. Geleneklerin istediği bir kadın olmalıydım" biçiminde değerlendiriyor. Bunları anlatırken öfkeyle "kim ilkin gelse beni ona vereceklerdi. Benim evlenmemem, onlara göre topluma ve geleneklere bir ihanetti. Gelenekler uğruna bedel ödemediydim" diyor. Onun için yanlarında kalmanın diyet borcu; yaşamını sorgusuz sualsiz feda etmesiydi.

Tüm bu yaklaşımların karşılığı ise teslimiyetti. Evlenmeyi kabul etmesi için her türlü yöntemle başvuruluyor; fiziki ve psikolojik şiddetle birlikte kendisine şantaj yapılıyor. Bir taraftan kendisi için kesilmiş uçak bileti gösterilerek "ya Türkiye'ye dönersin ya da evlenirsin" denilirken, diğer yandan da Türkiye'de bulunan ailesi tarafından "ya evlenirsin ya da Türkiye'ye dönersen öldürülürsün" biçiminde tümenden kuşatma altına alınıyor. Türkiye'ye dönerse kendisini ölüm beklemekte, ama burada da kendisini başka bir ölümlük beklediğini fark ediyor. Sırat köprüsündeydi ve köprüünün iki ucunda da ölüm vardı. Ölümünden ölüm beğenmesi isteniyordu. Mutlaka farklı bir çıkış olmalı diye düşünürken evden kaçmaya karar veriyor ve ansızın arkasına bakmadan kapıyı çarpıp hiç tanımadığı ve dilini bilmediği bir ülkenin sokaklarına kendini bırakıyor.

"Evlenip hergün ölmektense sokakta ölmeyi tercih ederim" diye tanımlıyor o anı. Korktun mu diye sorduğumda "en azından öleceksem de

bu benim tercihimdi. Özgür irademle öleceğim için gözlerim açık gitmeyecektim" diyor. Daha önce evden birkaç defa dışında hiç dışarı çıkartılmadığından herhangi bir yeri tanımadığını, bu nedenle kendini sokağa atar atmaz hızla koştuğunu, sürekli koştuğunu, nefesinin tükendiği ana kadar durmadığını belirtiyor. Bir parkta saklanıyor, havanın kararmasını bekliyor tanıdık kimseyle karşılaşmasın diye. Sonra önüne gelen ilk otobüse biniyor, ama hiç biryeri tanımadığından aynı otobüsle üç defa bindiği ilk yere tekrardan geliyor. Gece kalmak için en güvenilir yerin bir hastane bahçesi olacağını düşünüyor. Çünkü bir tek hastanelerde sabahlanıyor.

Bunları anlatırken birden durdu ve "ben kaçarken yanıma birtek tarağımı almıştım" dedi. 'Neden' diye sorduğumda, "insanlar bir Kürt kızını ne olursa olsun dağımık ve kötü bir halde görmemelidirler" diye açıklıyor. O tarağı halen yanında taşıdığını ve kendi kaçıışının sembolü olduğunu söylüyor.

Hastanenin bahçesinde beklerken sabaha doğru Türkiye'den bir arkadaşını arıyor ve yardım etmesini istiyor. Arkadaşının yardımıyla bir Kürt ailenin yanına gizlice gidiyor. Bir süre orada saklanıyor. Onların desteğiyle bir yere yerleştiriliyor. Bir buçuk yıl farklı halklardan kadınlarla birlikte kalıyor. "Hepimiz farklı uluslardan kadınlardık. Ama benzer hikayelerimiz vardı. Dil bilmiyordum, fakat bir çeşit kadın dili yaratmıştık, birbirimizi anlıyorduk" diye tanımlıyor. Bu kısa ama anlamlı deneyim süreci O'nu olgunlaştırıyor. Yanlış olmadığını, aslında her kadının kendisini başka kadınların yaşamında bulabileceğini görüyor. Yanlızlık kendini çokluğa dönüştürüyor. Çokluk ise benzer trajik yaşamların kadın kimliğinde teklifi oluyor o mekanda.

Bu zaman zarfında yabancı dil eğitimiyle birlikte yaşamı daha fazla tanımaya çalışıyor. Çalışmak için bir iş buluyor, bir ev kiralyor. "Kendime güvenim artmaya başladı, adeta kendimi yeniden yarattım" diyor. Farklı kadınlar, benzer dramalar, öğretici isyanlar...

Şöyle geriye dönüp gittiğinde ne kadar doğru bir karar verdiğini sürekli tekrarlıyor: "İyi ki kaçtım!" Konuşmamız boyunca en çok duyduğum cümleydi bu. 'Çılgın, hani bildik tanımıyla deli olmalı her kadın' diyor. O'na göre, birşeyleri değiştirmeyi başarmak için böyle başlamak gerekiyor. Çünkü gelenekselliği kabullendiğinizde teslim olmak dışında bir tercihiniz yoktur. Ve her teslim oluş çorap söküğü gibi başka teslim oluşların kapsını aralıyor.

'Bu dönemi kendi kişisel tarihin açısından nasıl tanımlıyorsun' diye sorduğumda da, "her kadının bir isyanı olmalı diye düşünüyorum. Okula kendi dayatmalarını sonucu gittim. Kendime ihanet etmek istemedim.

Türkiye'deyken devlete kafa tutuyorduk. Neden herşeyi ile bedenimizi ve ruhumuzu karanlıklar içinde bırakmış geleneklere karşı da kafa tutmayalım ki?! Kişi önce kendisinden başlamalı, sonra çevresine karşı mücadele etmelidir. 'Güçsüzüm, yapmam' dediğim anlarda oldu. Ama mutlaka insan denemelidir. İkircikli ruh halleri insanı güvensizleştiriyor. Geleneklerin gücü insanı korkutuyor. Ama onlar karşısında kadın kendinde de bir güç oluşturmaları diye düşünüyorum" diyor.

O şimdi kendini yeniden doğmuş gibi hissediyor. Hatta 'bu benim için ikinci doğum günüm' diyor. 'Kendim olabildiğim, kendime aidim' diyebildiğim gün... Deneyimler O'nu büyütmüş, benzer yaşanmışlıkları paylaştığı kadınlar birbirlerinin ikinci doğumlarına vesile olmuşlar. O'nun

deyimiyle "annelik yapmışlar..."

Şu an korkuların var mı diye soruyorum O'na. "Hayır. Onları aştım diyebilirim. Çünkü ben haklıyım. Duruşumla bunu kanıtladığımı düşünüyorum. Ve şu an bunu aileme kabul da ettirdim. Demek ki aileleri değiştirmek de bizim elimizde. Onların istediğine değil de, kendi istediğiniz noktaya getirdiğinizde başarılısınız. Değişimler de böyle olur" diye ifade ediyor. O kendi yaşadıklarından yola çıkarak Avrupa'daki kadınların kapatıldığını, geleneksel evliliklerin hakim olduğunu, her kadının mücadele ederek dönüşüm yaratabileceğini kendi deneyimi ışığında değerlendiriyor.

Evet, yaşanan ne olursa olsun, bu kadınların kaderi değildir. Demek ki her kadın yaşamında bir milat yaratabilir. Ve her gün bu kadınlar çoğalıyor. O yüzü nur içinde parlayan Kürt kıza "kadınlar kendi yaşamını tayin etmeli" derken sesi yüreğinin derinliklerinden geliyordu. O'nun deneyimi de bunun en güzel kanıtı değil mi? O kendi isyanının verdiği güven ve de mağrurla konuşuyordu. Hiç tanımadığı bir ülkede kendi yaşamını an be an öreerek ayakta durmayı ve yenilmemeyi başarmıştı. Geleneklerin ürkütücü gücü karşısında her kadının kendinde güç yaratabileceğinin en güzel örneğini sergiledi O. Vedalaşırken küçük bir ricada bulundu. İsminin yayımlanmasını istemedi. İronik bir şekilde bu hikayenin de isimsiz olması belki de binlerce kadının hikayesi olmasından değil midir?

Fadile Yıldırım

Batman'da Yaşam Çiçeği Hediye Yıldız

Hep ölüm haberleri, intiharlar, töre cinayetleri ile gündeme getirilmeye çalışıldı Batman. MİT'in, Özel Timin, Hizbullah'ın cirit attığı, sindirmeye çalıştığı ve nasıl direndiği haberleri ile gündemimize oturdu. Ama en çok intiharların başkenti olarak hafızalarımıza kazandı. Kente ilk adım attığım andan itibaren; intihar eden genç kızlar ve çocuklarını ardları sıra bırakıp ölüme koşan talihsiz kadınların o hiç unutamayacağımız öyküleri gelip beni vurdu. Ah dedim ülkemin güzel kızları!.. Ah ülkemin adsız çiçekleri!..

Ve Hediye Yıldız'a konuk oldum. Hani görünce bazı kadınları hemen anne kokusu sarıverir ya benliğinizi; işte gülümsedikçe sevgi dolu anne kokusu yayıverenlerden Hediye Yıldız. Sarılıp anının ortasındaki dövmeyi öpüyorsunuz geliyor hemen. Her davranışında bir asalet, her konuşmasında bilgelik akıyor. Oysa çok konuşmayı sevmiyor; az ve öz cümlelerle yanıtıyor beni. Eşi ile olan ilişkisini merak ediyorum, bir genç kız mahçubiyeti gelip oturuyor o güzel hüznünlü yeşil ile mavi arası gözlerine. Daha yirmi beş yaşını doldurmamış bir çok Kürt kadının kaderini yaşıyor; üzerine kuma geliyor. Dokuz çocuk doğuruyor Hediye ana, bütün sevgisini çocuklarına yöneltip bir kadın direnişi, bir kadın duruşu sergiliyor intiharların başkentinde. Ölümün değil, yaşamın çiçeklerini ekliyor her bir çocuğunun yüreğine. Tıpkı bahçesindeki papatyalar ve kırk budak gülleri gibi asi, narin ve üretken hayata sınımsız sarılıyor. Onu izler ve dinlerken 'entellektüel olmak nedir ki' diyorum. Kumasını ve kocasını terk edip tek başına çocukları ile yaşamaya çalıştığı süreci anlatmak istemi-

yor; çekindiğinden ya da utanacağından değil, buna gerek duymuyor. Oysa kadının kadını anlaması vardır ya hani, gözlerinden okursunuz birçok duyguyu. Gözlerinde kocaman bir geçmişin yaşanmamış dünlerin hüznü nehirleri akıyor, o nehirde yüzüyor; ama eşi ile ilgili soru sormuyorum. Ve eşine olan tepkisini hiç saklamamasına rağmen, hala yüreğinin bir yerinde ona sevgi sakladığını, bunu insanlardan gizlediğini görüyor, susuyorum. Batman'da yapılan hiçbir etkinliği kaçırmıyor Hediye Ana, her mitinge, her eyleme gidiyor. Bir an düşünüyorum, bu kadar işin altından nasıl kalkıyor bu kadın diye. İnek sağıyor, tavşanlarını ve tavuklarını sevgi ile besliyor, tandır yakıp ekmeği pişiriyor, bahçesini ekip biçiyor, ev işlerini yapıyor... Ve okuması yazması olmayan Hediye Yıldız, bütün bu işlerin içinde küçük bir dükkân işletiyor. Oğluna gülümsüyor "sen alış veriş yapmayı, esnaflığı bilmiyorsun, bir daha toptancıya ben gideceğim" diyor. Hediye Ana'yla kumalık, sevgi, barış ve kadın üzerine söyleştik.

• **Dünyadaki uluslar arası af örgütlerinin içerisinde okuması yazması olmayan ilk üye sizsiniz. Neden bu örgüte üye olma gereği duydunuz?**

Oğlum bana anlattı. Haklı buldum ve üye oldum. Haksızlığa karşıdır, barışı istiyor, kimsenin ölmesini istemiyor, herkesin güzel yaşaması için çalıştığını söyledi. Ben de kabul ettim. İki senedir de üyeyim.

• **Örgütün toplantılarına katılıyor musunuz?**

Pek katılma imkânım olmuyor. Arkadaşlarım bu konuda duyarsızdır. Üye oldum, ancak ilgilenen kimse olmadı.

Benim de okuma yazmam yok.

• **Kürtçe dışında hiçbir dil konuşmadığınızı biliyorum. Kürtçe'yi öyle akıcı konuşuyorsunuz ki insan müzik dinlediğini zannediyor. Türkçe'yi neden öğrenmediniz?**

Öğrenemedim. O kadar iş yoğunluğundan nasıl öğreneceğim ki!..Evin büyük kızıydım. Okuyan ağabeyimle birlikte okula kaydımı yaptılar; ancak ev işlerinden dolayı gidemedim. Keşke ben de okusaydım.

• **Uluslar arası af örgütü size dese ki bir talepte bulun ve biz bu talebi hemen yaşama geçireceğiz, onlardan ne talep ederdiniz?**

Barışı isterdim. Burada savaşı görüyoruz. Birisi gelip "oğlum hapiste" diyor, öbürü "oğlum ya da kızım öldü" diyor. Asker de gerilla da ölünce içim acıyor. Hepsinin annesi var. Her ölümden kendimi ölen kişinin annesinin yerinde görüyorum; benim oğlum da onların yerinde olabilirdi. Tek isteğim olurdu "barış". Zulmün, baskının ve yoksulluğun bitmesini isterdim. Bu soğukta 10 milyona inşaatta çalışan gençleri gördüğümde içim acıyor. On yıl işçi çavuşluğu yaptım. Kadınların nasıl acı çektiklerini biliyorum. Sabah erkenden işe gitmeye korkuyorduk, iki günde bir askerler baskın yapıyordu. Bir keresinde evimize askerler baskın yaptı. Evin altını üstüne getirdiler. Kızım buna tepki gösterdi. Komutan kızıma çok kızdı. Kızımı götürcekler diye çok korktum. Zaten oğlum beş seneydi cezaevindeydi. Birkaç tulum turşu yapmıştık " bu kadar turşuyu PKK'ye mi vereceksiniz, evde silah var mı" gibi sorular

Hediye Yıldız

soruyorlardı. Çok çektik. Bunun için barış istiyorum ve sefaletin bitmesini...

• **Eşinizle evliliğiniz çok ilginç bir aşk hikâyesi, cesur bir kadın olduğunuzu bu hikâyenizi dinlediğinde hemen anlayabiliyor insan. Eşinizle nasıl tanışıp evlendiniz?**

15 yaşındaydım. O zaman Beşiri de iki belediye başkanlığı için ikiye ayrılmıştı. Eşim babamın tuttuğu karşı taraftandı. Birbirimizi çok seviyorduk. Bu dünyada gönlü ile sevecek evlenen biri varsa o da bizdik. Karşı taraftan olduğumuz için babamdan isteseydi de vermeyecekti. Babam vermeye yanaşmayacağı için rızamla gittim. Beni ablasının evine götürdü. Bir süre orada kaldım. Şehrin ileri gelenleri araya giriyor. O zamanın parasıyla (40 yıl önce) iki bin lira verdiler. Kayınbabam bir parça tarla sattı anlaşma parası olarak. Eşim bir kavgaya karışmıştı. Kavgadaki tavrından dolayı babam eşimi kabul etti ondan sora araları düzeldi.

• **Eşinizle kaçarak evlenmekten hiç korkmadınız mı? Ailenin sizi öldüreceği ya da cezalandıracağı kaygısı taşımadınız mı?**

Gençliğin akıllı olur mu? İnsan düşünemiyor ölümü. Seviyorduk birbirimizi. Bunu hiç düşünmedim. Bir de ailede çok seviliyordum. Evdeki tek

kız kardeş olmamdan dolayı ağabeylerim de beni çok sevdi. Eşimle gidince ölümü düşünmedim. O zaman sadece kavuşmak vardı; o durumda gerisini düşünemiyorsunuz.

• **Üzerinize kuma getirildiği anı anlatabilir misiniz? Eşinden ayrılmış bir kadının yaşadığı zorlukları bizimle paylaşabilir misiniz?**

Batman'a gidip gelmiyordum (evimiz Beşiri'deydi). Çocuklarımla yalnızdım. Eşim ikinci evlilikten söz ediyordu. Kayınbabam "ben yaşadığım sürece başka kadınla evlenmeyecektir" diyordu. Kayınbabam vefat edince evi sattı, mülkümü müzü satıp evlendi. Bir akşam arkadaşlarıyla eve geldi. Takım elbise giymişti. Küçük kızım koşarak bana geldi, "anne anne! Babam karısını getirdi" dedi. Kızıma bir tokat attım. Kadın gelip elimi öptü. Elimi çektim. Sokağa çıkıp ağladım. Ne kadar ağladığımı bilmiyorum. Evimizi Batman'a getirdi. Kiralık eve girdik. Annem bize geldi, " çocuklarını ver ve gel" dedi. Ben çocuklarımı bırakıp gidemedim. Uzun süreden beri zaten eve gelmiyordum. İlişkimiz yoktu zaten. Ben de sadece çocuklarıma bakardım. Çocuklarımla bin kocaya değiştirmem. Toplumda herkes eşimi suçluyordu. Çok zorluk çektim.

• **Eğer okula gitme imkanınız olsaydı hangi mesleği seçmek isterdiniz?**

Okusaydım avukat olmak isterdim. Kadınların hakkını savunurdum. Kadınların ne kadar zorluk çektiğini ben biliyorum.

• **Kısa bir süre önce yönetmenliğini Murat Malgiri'nin yaptığı, sizin de rol aldığınız kısa metrajlı mektup filmi gösterime girdi. Filmin galasında en çok alkış alan oyuncu sizdiniz. Nasıl başladı bir filmde rol alma öykünüz? Çevrenizden tepki alma korkusu taşımadınız mı?**

Film gurbet üzerineydi. Yaşadıklarım çok benziyordu. Oğlum da İstanbul'daydı. Filmde okuma-yazması olmayan, sonradan okuma yazma öğrenen bir kadının hayatı anlatılıyordu. Ben ise oğlu İstanbul'a giden anne rolünde oynadım. Kendimi oynadım; başka bir şey yapmadım. Filmde oğlumun andım. Tepki gelse de hiç umursamıyorum. Ben hakkı ve haksızlığı anlatan filmde oynadım. Bundan sonra da oynarım. Tepki geldiğinde nasıl cevap vereceğimi biliyorum.

Hasret Birsel

ABONE FORMU

12 AYLIK*

20 EURO

24 AYLIK*

40 EURO

İsim: .....

Adres: .....

Telefon: .....

Banka Adı: .....

Hesap No: .....

TARİH:
YAPAN:

İMZA:

ABONE

NEWAYA JIN

Kempstraat 10 2572 GH
's-GRAVENHAGE
Nederland

Tel.: 0031 652152768
Fax: 0031 492516260

Banka ismi: Postbank
Hollanda İçi: 9522686
Hollanda Dışı:

IBAN: NL50 PSTB0009522686 BIC: PSTBNL21

*Yukarıda işaretlediğim sürenin bitiminden önce iptal etmediğim takdirde abone süresinin normal tarife üzerinden uzatılmasını ve ücretini ödemeyi kabul ediyorum.